ويتنامي

انقلاب

سنڌي عوامي ڪتاب گهر حيدرآباد سنڌ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ويٽنامي انقلاب

مشتاق احمد سومرو
ملٽري ڪوارٽر معصوم شاهه منارو روڊ سکر

ليکڪ: لي دوئان

سنڌيڪار: رابيل

مشتاق احمد سومرو
ملٽري ڪوارٽر معصوم شاهه منارو روڊ سکر

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ويٽنامي انقلاب

مشتاق احمد سومرو
ملٽري [illegible] سکر

ليکڪ: لي دوئان

سنڌيڪار: رابيل

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڇاپو : پھريون
تعداد : ٻه هزار
ڇپائيندڙ: عالم شاهه
ڇپيندڙ : سردار پرنٽنگ پريس،
گاڏي کاتو، حيدرآباد سنڌ.

قيمت ٽي رپيا
Rs. 3-00

سنڌي عوامي ڪتاب گهر

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيش لفظ

هڪڙي مشهور ويٽنامي ڪهاڻي "موتين جهڙين سيهڙو" جي سنڌي ترجمي ڪرڻ پيري مون مهاڳ ۾ لکيو هو ته:

".......جيئن انساني بدن جو مرڪز دل ۽ دماغ آهي، تيئن سموري ڌرتيءَ تي سموري انسان ذات جا به ڪي مرڪز هوندا آهن. اهي وقت بوقت بدلبا رهندا آهن. سڄي دنيا مٿي ته اڄ سموري ڌرتيءَ ۽ سموري انسانيت جي دل ويٽنام آهي. ويٽنام اڄ روءِ زمين جي انساني نيڪيءَ، ڏاهپ، مڙسيءَ، قربانيءَ، سورهيائيءَ، سچائيءَ، سونهن ۽ پيار جو مرڪز آهي. ويٽنام انسانيت جي هزارن لکن سالن جي واڌاري جي اوچي ۾ اوچي منزل آهي. ويٽنام انسان ذات جي سڀني اڳين، پوين ۽ هاڻوڪن اعليٰ گڻن جو نچوڙ آهي.

جيڪڏهن اڄ سمورن اڳين، پوين ۽ هاڻوڪن نيڪن، ڏاهن، شاعرن، فيلسوفن، سهڻن، عاشقن ۽ سورمن کان پڇي سگهجي ته 'توهان جنهن نيڪيءَ، ڏاهپ، شاعريءَ، فلسفي، سونهن، عشق يا سورهيائيءَ جا گهورا آهيو، تنهن جو ملڪ ڪهڙو؟' ته گهڻا يقيناً ويٽنام ڏانهن اشارو ڪري چوندا 'اهو!'".........

ويٽنامي ماڻهن جي انهيءَ عظمت جو راز ڪهڙو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آهي؟ سچيءَ دنيا جا آزادي پسند ماڻهو ۽ قومون اهو راز ڄاڻڻ چاهين ٿا ۽ ويٽناميين کان سکڻ چاهين ٿا. انهيءَ راز کي سمجهڻ ۽ سمجهائڻ لاءِ ڪئين ڪتاب لکيا ويا آهن. اهي ڪتاب ويٽناميين به لکيا آهن ته ٻاهرين به. چئن ويٽنامي اڳواڻن هوچي منهه، ي دوٽان، ٽرونگ چنهه ۽ جنرل جياپ، ويٽنام جي ڪاميابيءَ جي راز کي سمجهائڻ لاءِ اهم ڪتاب لکيا آهن.

”هوچي منهه جي آتم ڪهاڻي“ اسين اڳيئي ڇاپي چڪا آهيون. هاڻي ويٽنامي مزورن جي پارٽيءَ جي جنرل سيڪريٽري لي دوٽان جي سوچ ۽ تعليم هن ڪتاب جي صورت ۾ پيش ڪري رهيا آهيون.

هن ڪتاب تي تفصيلي روشني محترم وريل شاهه وڌي آهي. ٿوري ۾ ائين ڪٿي چئجي ته جيڪڏهن دنيا جا مظلوم ماڻهو هن ڪتاب ۽ هُهڙن ٻين ڪتابن کي پڙهي هنئين سان هنڊائيندا ۽ پنهنجي سوچ ۽ عمل کي درست ڪن ته دنيا جي ڪابه طاقت کين غلام بنائي آزاديءَ کان محروم رکي نه سگهندي. ههڙي تعليم جي موجود هوندي به ڪا قوم ان مان فيض نه پرائي ته پوءِ چئبو 'پاڻي مٿي جهوپڙا موڙک اڃ مرن!' وارو قصو آهي.

لطيف سائين ڄاڻو، تجربيڪار ۽ اڳواڻ ماڻهن ۽ قومن کان سکڻ کي تمام وڏي اهميت ڏني آهي:

اڳهاڻي سکيا ٿيا، جي وينا وٽ ويڄن،
ته رسي طبيبن، چيني هوند چڱا ڪيا.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ويهڻ ويڄن وٽ، جي سگهين ته سگهو ٿئين،
اڳين عادت مٽ، ته اڳها عاجز نه ٿئين.

اڄ آڳڙيا آئيا، ماڻهو ڪي سڄاڻ،
لاهيندا موريا ڻ، رڪ ڪريندا پڌرو!

مرشد سائين چاڻن ڪان نه سگهه وارن کي سخت
نِنديو آهي.

پاڙي ويڄ ه[illegible]، تان مون مور نه پڇئا،
تـي لاهيـن پـيـام، موريـسر اکـيـن م.

هڻين ته ويڄن وٽ، تون ڪيئن جيءُ جڏو ٿئين،
سر ڏيئي م ستُ، ڪوهه نه ڪيئه ڏيڙا؟

لي دوئان اچوڪي دنيا جي چوٽيءَ جي انقلابي
ويڄن ۽ جراحن منجهان هڪ آهي. هن جي ڳالهه
سڄيءَ دنيا جي عوام کي دل سان هنداڻڻ گهرجي،
اميد ته سنڌي عوام به پوئتي ڪونه پوندا.

رسول بخش پليجو
جنرل ايڊيٽر
سنڌي عوامي ڪتاب گهر

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيش لفظ

ويٽنام جي آزاديءَ جي مجاهدن جنهن بهادريءَ همت ۽ حوصلي سان آمريڪي سامراج جي ڏاڍ ۽ اڳرائي کي منهن ڏيئي کيس شڪست ڏني آهي تنهن جي ناموس اڄ دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ پهچي وئي آهي. قومي آزاديءَ جي هن عظيم الشان جدوجهد انقلابي حڪمت عملي ۽ عوامي جنگ لڙڻ جي فن کي تمام پختو بنائي کيس هڪ اعليٰ مقام تي پهچايو آهي. هونئن ته هن عظيم ڪارنامي جو مدار ويٽنام جي سموري قوم جي ڏاهپ ۽ بهادري تي آهي، پر ان انقلاب جي ڪاميابيءَ جو سڀ کان وڏو راز ويٽنام جي مزدور پارٽيءَ جي اڳواڻي آهي. هن پارٽيءَ پنهنجي ڏاهپ ۽ هوشياريءَ سان ويٽنامي عوام کي صحيح واٽ ڏيکاري ۽ سمورن ورن وڪڙن ۽ لاهين چاڙهين مان لنگهائي ڪاميابيءَ سان سوڀارو بنايو. ويٽنام جو تجربو اڄ دنيا جي سمورين پيڙيل ۽ مظلوم قومن لاءِ هڪ راهه روشن ڪندڙ مشعل جي حيثيت رکي ٿو. اڄ سڄي دنيا جا مظلوم عوام وڏي دلچسپيءَ سان اها ڪوشش ڪري رهيا آهن ته هو ويٽنامي سورهيه قوم کان علم پرائي سگهن، جيئن کين به پنهنجي غلاميءَ جي زنجيرن کي ٽوڙڻ ۾ سولائي ٿئي.

ويٽنام جي انقلابي تجربي سان حاصل ڪيل وسيع علم جو ڳچ حصو هاڻي ويٽنام جي برک اڳواڻن هوچي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منهه، جنرل وو ، نگوين جياپ ۽ لي دُئان جي لکڻين ۽ انقلاب جي سچن پچن واقعن جي ڪهاڻين جي شڪل ۾ دنيا جي مختلف ٻولين ۾ ترجمو ٿي عوام آڏو اچي رهيو آهي. سنڌي ٻوليءَ ۾ هن کان اڳ ويٽنام جي سپ کان وڏي اڳواڻ هوچي منهه جي آتم ڪهاڻي ۽ ويٽنام جي ڪن انقلابي ڪهاڻين کي سنڌي عوامي ڪتاب گهر ۽ تحريڪ رسالو ترجمو ڪرائي پڌرو ڪري چڪا آهن. هن دفعي ويٽنام جي مزور پارٽيءَ جي موجوده سيڪريٽري جنرل ڪامريڊ لي دُئان جي ٽن مضمونن جو ترجمو ڪري هن ڪتاب ۾ پيش ڪيو ويو آهي.

لي دُئان جي لکڻين جي اهميت کي سمجهڻ لاءِ اهو ضروري آهي ته اسين دنيا جي انقلابي سائنسي نظريي جي اُوسر ۽ واڌارن تي هڪ سرسري نظر وجهون.

انساني تاريخ جي اڳاٽي نوي سيڪڙي عرصي ۾ انساني سماج ۾ طبقن جو وجود هوئي ڪونه. سپ انسان هڪ سادي زندگي گذاريندا هئا. ۽ وڻن ٽڻن جا ميوا ۽ پاڙون وغيره پٽي کائي، مڇي ماري يا شڪار ڪري پنهنجو پيٽ پاليندا هئا. سماج ۾ هر ڪنهن جو رتبو هڪ جهڙو هو، جڏهن کان ماڻهن هڪ ٻئي تي ويهي ٻني ٻارو ڪرڻ جو سرشتو شروع ڪيو تڏهن کان هڪڙن زوراور ماڻهن جي ٽولن پيداوار جي وسيلن تي قبضو ڪري پين پاڻ کان ڪمزور ۽ هيٺن ماڻهن

ڪي پنهنجو غلام بنائڻ شروع ڪيو. انساني سماج ڪي مالڪ ۽ غلام، ظالم ۽ مظلوم، شاهوڪار ۽ غريب ۾ ورهائي ڇڏيو. ان ننڍ وڏائي جي فرق ڪي مٽائڻ ۽ ۽ طبقاتي سماج جو انت آڻڻ لاءِ پيڙيل ۽ ستايل طبقا پنهنجي ڦورو ۽ ظالم آقائن جي خلاف ڪنهن نه ڪنهن طريقي سان جدوجهد هلائيندا رهيا. انهي سموري عرصي ۾ هو هڪ غير طبقاتي ۽ برابريءَ واري سماج اڏڻ ۽ ڏاڍ ڪي مڪمل طرح ختم ڪرڻ ۾ ڪامياب نه سگهيا. هڪڙي طبقاتي سرشتي جي جاءِ تي ٻئي طبقاتي سرشتي جنم ورتو. غلاميءَ جي سرشتي جي بدران جاگيرداريءَ ۽ زمينداريءَ جو سرشتو اچي ويو، ۽ جتي اهو نظام ختم ٿيو اتي ان جي جاءِ سرمائيدار سرشتي والاري. طبقاتي ڦرمار ۽ ڏاڍ جي انهيءَ هزارين سال ڊگهي عرصي ۾ گهڻن ئي فيلسوفن ۽ عالمن سماجي ناانصافي خلاف آواز بلند ڪيو. پر هو عدل ۽ انصاف، سک ۽ امن، واداري ۽ آسودگيءَ واري سرشتي جي خواب ڏيکارڻ کان وڌيڪ ڪجهه به نه ڪري سگهيا. اهي ڪوبه اهڙو نظريو تيار ڪري نه سگهيا جيڪو عمل ۾ اچي سگهي ۽ حالتن سان نهڪندڙ هجي.

انهيءَ صورتحال ۾ خاص ڦيرو اوڻيهين صدي ۾ آيو. اوڻيهين صدي جو دور يورپ ۾ هڪ طوفاني دور هو. هڪ پاسي سرمائيداري سرشتو پيداوار ۽ واداري جي لحاظ کان حيرت انگيز ڪارناما ڏيکاري رهيو هو ته

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پٺي پاسي هن دور جو پيڙيل طبقو يعني مزور طبقو، تنظيم ۽ جدوجهد ۾ ڏاهپ ۽ بردباري جو اهڙو شاندار مظاهرو ڪري رهيو هو، جهڙو تاريخ ۾ ڪنهن به پيڙيل طبقي هن کان اڳ ڪونہ ڪيو هو. طبقاتي ڇڪتاڻ پنهنجي چوٽ تي پهچي چڪي هئي ۽ تاريخ جي اهڙين نرالين حالتن ۾ سماجي انقلاب جي سائنسي نظرئي جنم ورتو آهي.

ان سائنسي نظرئيجا باني ڪارل مارڪس ۽ فريڊرڪ اينگلس هئا. هنن انساني تاريخ ۽ خاص طور تي پنهنجي زماني جي سماج جي سائنسي ڇنڊڇاڻ ڪري اڳين هزارن سالن جي پراڻن اسرارن تان پردا لاهي ڇڏيا ۽ غير طبقاتي ۽ انساني ڀائيچاري وارو نظام قائم ڪرڻ جا اصول، گس ۽ پنڌ کولي سمجهايا.

هنن نئين سرشتي ڪي سائنسي سوشلزم جو نالو ڏنو. هنن چيو تہ اهو نظام صرف عوامي انقلاب ذريعي قائم ٿي سگهي ٿو ۽ اهڙو نظام مزدور طبقو آڻيندو ڇو تہ اهوئي موجوده سرمائيداري سماج جو سڀ کان وڌو طبقو آهي، (٢) اهوئي سرمائيداري نظام ۾ پيداوار ڪندڙ پر پيڙيل طبقو آهي، (٣) سرمائيداري نظام ايترن سارن مزدورن کي ملن ۾ هڪ جاءِ تي آڻي، کين پاڻ ۾ ملڻ جلڻ ۽ تنظيم ڪرڻ جو موقعو ڏنو آهي ۽ اهڙي تنظيم انقلاب جو لازمي شرط آهي. مشينن تي ڪم ڪرڻ ۽ وقت جي پابندي ڪرڻ ڪري سندن حياتي ۾ اهڙو ضابطو پيدا ٿي ويو آهي، جيڪو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

انقلابي عمل لاءِ نهايت ضروري آهي، مزور طبقو سرمائيدارن جي ڦرمار ۽ ڏاڍ کان پنهنجي جند ڇڏائڻ لاءِ جڏهين اڳتي وڌي سرمائيداري نظام کي ڊاهي ٿو ته ان جي جاءِ تي ذاتي ملڪيت وارو ڪو نئون سرشتو قائم ڪري ڪونه ٿو سگهي ڇو ته اهي ملون ۽ انهن ۾ ٺهندڙ شيون سرمائيدارن کان ڪسجي لڪن ڪرڙون مزورن ۾ ذاتي ملڪيت طور ورهائجي ڪونه ٿيون سگهن. ڪين انهن ملن ڪسي عوام جي گڏيل ملڪيت ٿي بنائڻو پوندو ۽ سوشلسٽ طريقي سان هلائڻو پوندو.

مزور طبقي جي هن تاريخي ڪردار کي ڏسندي ۽ دنيا جي سڀني مزورن جي مفاد کي هڪ سمجهندي مارڪس ۽ اينگلس نعرو ڏنو ته "دنيا جا مزورو، هڪ ٿي وڃو!" اولهه يورپ ۾ زميندارِي نظام ختم ٿيڻ شرط بي زمين هارين جو وجود به ختم ٿي چڪو هو ۽ باقي وڃي پوڪ لاءِ ڪرڻ وارا آسودا آبادگار رهيا هئا تنهن ۾ ڪو به انقلابي جوش جذبو نه هو جنهنڪري انقلابي استادن ڪين انقلابي طبقو ڪونه سمجهيو ۽ سندن ڌيان مزور طبقي تي مرڪوز رهيو. انهي ڪري مارڪس ۽ اينگلس جي پيش ڪيل انقلابي نظرئي کي مزور نظريو ڪوٺيندا آهن. ان سان گڏ مارڪس ۽ اينگلس اها ڳالهه کولي سمجهائي ته هي نظريو ڪا اهڙي شي ناهي، جيڪا هميشه هر حالت ۾ ساڳي رهي، پر هن نظرئي ۾ عوام جي ڀرپور جدوجهد تاريخ جي مختلف دورن ۾ وڏا شاندار

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ حيرت انگيز واڌارا ڪندي رهندي. تنهنڪري هن نظرئي جي ڪاميابيءَ جو بنيادي مدار ان ڳالهه تي آهي ته ان جي اصولن تي لڪير جي فقير وانگر عمل نه ڪجي پر انهن اصولن کي حالتن سان تخليقي طرح لاڳو ڪجي.

مارڪس ۽ اينگلس جون ٻيون پيشنگويون ڏري گهٽ سڀ سچيون ثابت ٿيون. پر اولهه يورپ جو مزور طبقو جهن تي مارڪس ۽ اينگلس کي ايڏو ويساهه هو سو پنهنجن ملڪن ۾ انقلاب آڻي نه سگهيو. هو پنهنجي ملڪن ۾ سرمائيدارن طرفان ٿيندڙ ايشيا، آفريڪا ۽ لاطيني آمريڪا جي غريب ملڪن جي ڦرمار ۾ گهڻي حد تائين سڌو يا اڻ سڌو شامل ٿيندو ويو ۽ پنهنجو انقلابي ڪردار ۽ جذبو وڃائيندو ويو. ان جي ابتڙ انقلاب اهڙن ملڪن ۾ چوليون هڻندو رهيو جتي سرمائيداري سرشتو ايترو اڳتي وڌيل ڪونه هو ۽ جتي مزورن جو تعداد به ايترو گهڻو نه هو. دنيا جو پهريون سوشلسٽ انقلاب انگلينڊ ۽ جرمني ۾ نه پر انهن جي ڀيٽ ۾ پوئتي پيل ملڪ روس ۾ آيو. اهو انقلاب اتي جي مزورن اڪيلي سر ڪونه آندو پر اتي جي هارين ۽ ٻين پورهيتن پڻ اتي جي انقلاب جي جدوجهد ۾ ڀرپور حصو ورتو. هن انقلاب جي اڳواڻي مزور طبقي ڪئي ۽ ان جي بنيادي قوت مزور طبقو ئي هو. ان تجربي جي ڪري انقلابي حڪمت عمليءَ ۾ مزور اڳواڻيءَ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيٺ هاري - مزور پڙهيءَ وسيلي جدوجهد جي خيال جنم ورتو ۽ حقيقت جو روپ اختيار ڪيو. روسي انقلاب جي عظيم اڳواڻ لينن پنهنجي زماني جي مکيه لاڙن کي نظر ۾ رکي ۽ هارين جي انقلابي صلاحيت کي سڃاڻي ان جي اهميت تي پورو پورو زور ڏنو. نه رڳو ايترو پر هن محسوس ڪيو ته دنيا جي انقلاب جو مرڪز يورپ جي مزور تحريڪ مان ڦري ايشيا ، آفريڪا ۽ لاطيني آمريڪا جي قومي آزاديءَ جي تحريڪن ڏانهن اچي رهيو هو تنهن ڪري هن انقلابين جي جڳ مشهور نعري ” دنيا جا مزور هڪ ٿي وڃو!“ ۾ واڌارو آڻي نئون نعرو ڏنو ته ”دنيا جا مزور ۽ مظلوم قومو! هڪ ٿي وڃو!“

روسي انقلاب کان پوءِ جيترا به سماجي انقلاب آيا اهي سڀئي طبقاتي جدوجهد مان، گڏ قومي جدوجهد ذريعي ئي آيا. چين، ويٽنام، ڪيوبا، اترڪوريا ۽ ڏکڻ يمن جا انقلاب هڪ ئي وقت قومي آزادي ، جمهوريت ۽ سوشلزم جا انقلاب هئا ۽ ڪمبوڊيا ۽ لائوس جي انقلابن جي وات به قومي انقلابي وات آهي. هن وقت به دنيا ۾ اهي انقلابي تحريڪون اڳتي وڌيل آهن ۽ وڏيون سوڀيون حاصل ڪري رهيون آهن جيڪي نه رڳو طبقاتي تحريڪون آهن پر قومي تحريڪون به آهن. اهڙين انقلابي تحريڪن جي مکيه قوت هاري آهن ڇو ته قومي مسئلو اتي جي گهڻائيءَ واري طبقي يعني هاري عوام جو مسئلو آهي. هن وقت ضرورت انهي ڳالهه

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي آهي ته قومي ۽ طبقاتي انقلابن جي ميلاپ بابت اهڙيون چنبيون، واضع ۽ جامع لکڻيون عام ماڻهو کي موجود ڪري ڏجن.

لي‌دوئان انهن انقلابي اڳواڻن منجهان هڪ آهي جن هن دور جي انقلابي حقيقتن ۽ خاصيتن جي چڱي طرح ڇنڊ ڇاڻ ڪري، قومي ۽ طبقاتي جدوجهد جي اصولن ۽ حڪمت عمليءَ کي هڪ سهڻي ۽ سائنسي انداز ۾ پيش ڪيو آهي. لي‌دوئان جي مضمونن کي پڙهڻ کان پوءِ هن وقت جي پڻ مکيه قوم دشمن ۽ انقلاب دشمن لاڙن جو چڱي طرح پتو پئجي تو وڃي. هنن مان پهريون لاڙو آهي نجي طبقاتي جنگ وڙهڻ وارو نقلي ترقي پسند فريبي لاڙو، جنهن جا پوئلڳ چون ٿا ”ته قومي سوال ته وچولي طبقي جو جذباتي مسئلو آهي. اسان کي فقط خالص طبقاتي جدوجهد هلائڻ گهرجي.“ ويٽنام جي انقلابي تجربي ۽ ي‌دوئان جي لکڻين مان اسان کي خبر پوي ٿي ته جيڪڏهن ڪنهن مظلوم قوم جو پيڙيل طبقو پنهنجي ومي دشمن خلاف نٿو وڙهي ته اهو پنهنجي طبقاتي شمن سان به وڙهي نٿو سگهي. جڏهن پنهنجي قوم سامراجين ۽ پرمارن جي چنبي ۾ ڦاٿل هجي تڏهن 'نج طبقاتي جدوجهد“ جو نعرو فقط قوم کي سچي اٿ تان هٽائڻ ۽ دشمن جا هٿ مضبوط ڪرڻ جو ڪم ڏي ٿو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيو لاڙو جو ظاهر ۾ متئين لاڙي جي ابتڙ پر حقيقت ۾ ساڳس پٺ يعني ان سان جدلي طرح ميلاپ رکندڙ آهي. اهو آهي کوڙو کٽر قوم پرست وات جا نڪاءُ هٺ وارو جذباتي ۽ اڀرائيءَ وارو لاڙو. اهڙو لاڙو رکندڙ ماڻهو چوندا آهن ”پنهنجي قوم کي آزادي ڏيارڻ اسان جو پهريون فرض آهي. تنهنڪري پنهنجي قوم اندر طبقاتي جدوجهد بلڪل نه هلائڻ گهرجي.“ اهڙن ماڻهن لاءِ ليدوئان لکيو آهي ته ”سامراج خلاف جدوجهد کي وڏيرن خلاف جدوجهد کان جدا ڪري نٿو سگهجي.“ زميندار طبقو پنهنجي مفادن جي ڪري ڌارين سامراجين سان پٺ تي پنهنجي ازلي طبقاتي دشمن يعني هارين کي قريندو لٽيندو، دٻائيندو رهي ٿو. جنهن قوم پرست ۾ ڪا ناڻي ماتر به ايمانداري آهي تنهن کي گهرجي ته هو موجوده زماني جي عظيم‌الشان قومي آزادي جي تحريڪ، يعني ويٽنامي انقلاب جا باب ڦولي ڏسي ته ڇا زميداري سرشتي خلاف جدوجهد ڪرڻ کانسواءِ به ڪا سچي قوم پرستي ٿي سگهي ٿي؟ ڪيس خبر پئجي ويندي ته وڏيرن ۽ ٻين طبقاتي دشمنن خلاف نه وڙهڻ حقيقت ۾ پنهنجي قوم سان غداري ڪرڻ جي برابر آهي.

پوئتي پيل ملڪن ۾ مظلوم قومن تي ويٽنام جي انقلاب ۽ قومي آزاديءَ جي اهڙين ٻين انقلابي تحريڪن جي اثر ڪري اتي اڄڪلهه قومي ۽ طبقاتي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گڏيل جدوجهد جي حڪمت عملي کان ڪليو ڪلايو انڪار ڪرڻ ڏکيو ٿي پيو آهي. اهڙن ملڪن ۾ جي سياسي ٽولا دلي طور تي قومي جدوجهد جي حق ۾ نہ آهن، سي بہ ان جي کلم ڪلا مخالفت جي همت ساري نٿا سگهن. هو هاڻي سڌو سنئون ائين ڪونہ ٿا چون تہ فلاڻي قوم ڪا قوم ٿي ناهي، يا قومي جدوجهد فلاڻي غير انقلابي ڪم آهي، يا قومي جدوجهد تي طبقاتي جدوجهد کي ترجيح ڏيڻ گهرجي. هاڻي هڪ طرف هو پاڻ ليدوئان جهڙن اگهوائن جي جملن کي ورجائين ٿا ۽ چون ٿا تہ قومي چوٽڪاري جمهوريت ۽ سوشلزم لاءِ گڏيل جدوجهد جي ضرورت هي. ٻئي طرف هو عوام جي ذهن ۾ ملڪ ۽ قوم ابت مونجهارو پيدا ڪرڻ جي ڪوشش ڪن ٿا. هو مجي مسئلي کي اهڙيءَ طرح پيش ڪن ٿا جڻ قوم ۽ ملڪ ۾ ڪو فرق ڪونهي. حقيقت ۾ ليدوئان جي ڪٿين ۾ لفظ قوم اهڙي طرح استعمال ڪيو ويو آهي يئن انقلابي استادن مارڪس، اينگلس، لينن ۽ اسٽالن غيره ڪيو آهي. هنن جي اڳيان قوم تاريخي طور ي اسرندڙ ماڻهن جي ان ايڪي کي چئبو آهي جيڪو اگي ٻولي ڳالهائڻ، سا گڏيل جاگرافيائي حدن ۾ رهڻ پاڻ ۾ اقتصادي لاڳاپا رکڻ سان گڏو گڏ سا گڏي ثقافت، اگڏي نفسياتي اڏاوت ۽ مزاج ذريعي پاڻ ۾ ڳنڍيل جي. قوم ڪوٺائڻ لاءِ مٿيون صفتون لازمي آهن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪنهن علائقي ۾ رهندڙ ماڻهن منجهه جيڪڏهن پيون سموريون صفتون موجود هجن پر هو ساڳي ٻولي نه ڳالهائيندا هجن ته به هو ساڳي قوم جا ماڻهو نه ٿا ٿي سگهن. دنيا جا گهڻيئي ملڪ قوميت جي بنياد تي وجود ۾ آيا، جيئن فرانس، اسپين، جاپان، اٽلي، جرمني وغيره. اهڙن ملڪن کي ”هڪ قومي سرڪار“ (National State) چئبو آهي. پر گهڻن هنڌن تي ٻن يا ٻن کان وڌيڪ قومن کي ملائي هڪ ملڪ ناهيو ويو، جهڙوڪ: سئٽزرلينڊ جتي جرمن، فرانسيسي ۽ اطالوي قومن جي گڏيل سرڪار وجود ۾ آئي يا برطانيه، جتي انگريز، اسڪاٽ، آئرش ۽ ويلش قومن کي ملائي هڪ ملڪ ناهيو ويو آهي. اهڙي ريت دنيا جا ٻيا به گهڻيئي ملڪ جهڙوڪ: سويت يونين، هندوستان، پاڪستان، چين وغيره آهن جي مختلف قومن يا قومن جي حدن کي پاڻ ۾ ملائي وجود ۾ آيا آهن. اهڙن ملڪن کي گهڻ قومي سرڪار (Multi-national State) سڏيو وڃي ٿو.

هاڻي جيڪڏهن اسين قوم ۽ ملڪ ۾ تفاوت نه ڪريون ۽ قومي جدوجهد بابت لي دوڻان جي پيش ڪيل سامراج دشمن اصولن کي ڪنهن گهڻ قومي ملڪ تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوشش ڪريون ته ان جي معني اها ٿي ته ان گهڻ قومي ملڪ منجهه ظالم قوم ۽ مظلوم قومن جي وچ ۾ ڪوبه فرق ڪونهي. اهو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

انهن ٿيو ته ظالم قوم ”ملڪ ۽ قوم جو بچاءُ“ ۽ ”سامراج مرده باد“ جا نعرا هڻي اهو اثر چڙهي ته سندن ملڪ ۾ رهندڙ سڀئي ماڻهو ڏار ڏار قومن ۾ ورهايل نه آهن پر اهي ملڪ جي حساب سان رکيو هڪ ئي قوم آهن ۽ ملڪ اندر ڪو سامراج نه آهي پر ملڪ کان ٻاهر عالمي سطح تي سامراج آهي. اهڙي ريت پنهنجي ملڪ جي پيڙيل قومن کي ڦري ۽ دٻائي پر رکيو ٻاهرين منهن ايترو چوي ته ”اچو ته پاڻ ۾ ملي بين‌الاقوامي سامراج سان وڙهون.“ اهڙي طرح ننڍي قوميت بين‌الاقوامي سامراج سان وڙهي سو ته نهيو پر مورڳو ملڪ جي اندروني پرمارن هٿان پنهنجا سمورا ڏيڍ ڦرائي ويهندي.

تنهنڪري لي دوئان جي لکڻين ۾ ”قوم“ جي معنيٰ ڦيري ”گهڻ قومي ملڪ“ ڏاهڻ نسوري علمي بي ايماني ۽ مڪاري آهي، جنهن مان فائدو فقط ظالم قوم کي ٿئي ٿو.

لي دوئان جڏهن قومي عوامي جمهوري انقلاب ۾ مختلف طبقن جي ڪردار بابت ڳالهايو آهي ته اتي سندس مراد آهي قوم جا مختلف طبقا. هڻ جڏهن مزور طبقي جي اڳواڻي جي ڳالهه ڪئي آهي، تڏهن هڻ جو مطلب ويٽنامي مزور هو ۽ نه ڪي فرانسيسي مزور، جي پنهنجن غلام بڻائيندڙ سرمائيدارن سان گڏجي ويٽنام تي اچي ڪڙڪيا هئا. اها ڳالهه ٺيڪ آهي ته هن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

فرانس سنجهه رهيل فرانسيسي مزورن کي دائمي طور تي ويٽنامي پورهيتن جو دوست چاتو پر ڪيس ايتري خوش-فهمي ڪانه هئي تہ ويٽنام ۾ آيل فرانسيسي مزور ويٽنامي هارين جي اڳواڻي ڪندا. ڪنهن بہ قومي جدوجهد جي اڳواڻي ٻي قوم جو ڪوبہ طبقو نٿو ڪري سگهي. اهڙي طبقي جي انهي قومي جدوجهد جي تائيد ۽ مدد جو پهريون شرط ۽ امتحان اهو آهي تہ هو پنهنجي ظالم قوم جي پيڙهيل قوم تي ڏاڍ ۽ جبر جي کلي عام مخالفت ڪري ٿو يا نہ ۽ انهي خلاف جدوجهد هلائي ٿو يا نہ. مشهور آفريڪي انقلابي ايملڪار ڪئبرال چيو آهي تہ "قومي آزادي جو مطلب آهي پنهنجي تاريخ کي ٻيهر پنهنجي هٿ ڪرڻ." هاڻي ظالم قوم جا اهي ماڻهو مظلوم قوم جي تاريخ کان بہ واقف نہ هجن سي ان کي ٻيهر ڪيئن پنهنجي هٿ ڪندا. تنهنڪري جتي بہ مختلف طبقن جي ڪردار جو احوال ڏنل آهي اتي ان ڳالهہ جو خيال رکجي تہ اتي طبقن جو مقصد ويٽنامي قوم جا طبقا آهن. مزور طبقي جي اڳواڻي واري خيال مان ڪي ماڻهو غلط مطلب ڪڍن ٿا. ان جو مطلب هرگز اهو نہ آهي تہ مشيني طرح مزور طبقي جي ماڻهن کي ئي رهبر ٿاهجي، ڪٿي هنن ۾ ڪوبہ سياسي شعور نہ هجي يا هو شعوري طور تي سرمائيدارن ۽ پرمارن جا چاڙتا هجن.

اسين اڳ ۾ ٻڌائي چڪا آهيون تہ مزور طبقي جي اڳواڻي جي خيال ڪهڙي تاريخي پس منظر ۾

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جنم ورتو. ان جو مطلب هرويرو اهو نه آهي ته مزوري ڪنڌڙ ماڻهوئي انقلابي جدوجهد جي اڳواڻي ڪري سگهن ٿا. جيڪڏهن اڳواڻي جي ان نظرئي تي اکيون پوري اعتبار ڪبو ته ان جو مطلب اهو ٿيندو ته مزورن جي هر تنظيم انقلابي آهي. پر اسان کي خبر آهي ته حقيقت ائين نه آهي. هن وقت به سرمائيدار دنيا ۾ سڀني کان وڏي مزور تنظيم اي - ايف - ايل - سي - آئي - او (A . F . L . C. I . O) آمريڪا جي سرمائيدار طبقي جي مفاد ۾ نه فقط آمريڪي مزورن کي ننڊ جي گوري کارائي، طبقاتي جدوجهد کان پاسيرو ڪرائي ٿي پر اها دنيا جي ويٽنام جهڙين مظلوم قومن خلاف اڳرائي ۽ ڦرمارجي سرگرمي سان تائيد ۽ حمايت ڪري ٿي. ساڳي طرح انگلينڊ جي ليبر پارٽي جيڪا مزورن جي آڌار تي گهڙائي ويئي، پيرا حڪومت ڪري چڪي آهي ۽ هينئر به حڪومت هلائي رهي آهي تنهن جو ڪم ئي اهو آهي ته مزورن کي سياسي قوت جو ڪوڙو احساس ڏياري، کين سرمائيداري نظام کي برقرار رکڻ لاءِ استعمال ڪيو وڃي. هندوستان جي آزاديءَ جي تحريڪ ۽ پورهيت تحريڪ خلاف ليبر پارٽيءَ جي حڪومت جيڪي ظلم ڪيا آهن تن جو رڪارڊ تاريخ جي ورقن ۾ موجود آهي. هندوستان جي ڪميونسٽ اڳواڻن خلاف ميرٺ ۽ ڪانپور وارا سازش جا ڪوڙا ڪيس ليبر پارٽي جي حڪومت واري زماني ۾ ئي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ھلايا ويا ھئا. دنيا ۾ اسان کي مزور تنظيمن جا اھڙا گھٽا ئي مثال ملندا جتي مزورن جي جسماني اڪثريت ۽ جسماني اڳواڻي جي باوجود به مزور تنظيمون عملي طور تي مزور طبقي، ٻين پورھيتن، ھارين ۽ دنيا جي پيڙيل قومن خلاف دشمني جي واٽ تي ھلي رھيون آھن. طبقاتي حيثيت کان مزور جي اڳواڻي ڪرڻ جي صلاحيت کان ڪو به ايماندار ماڻھو انڪار نه تو ڪري سگھي. پر ان جو مطلب اھو نه آھي ته جيڪو به مزور ھجي تنھن کي ھرو ڀرو پير ۽ اولياء ڪري گادي تي ويھاري ڇڏجي. مزور طبقي جي رھنمائي عملي طرح انقلابي پارٽي جي اڳواڻي جو روپ وٺي ٿي. ان پارٽيءَ کي مزور طبقي جي پارٽي انھي لاءِ چئبو آھي ته اھا طبقاتي جدوجھد ۾ ايمان رکي ٿي ۽ سندس مقصد اھو آھي ته طبقاتي جدوجھد ھلائي طبقن کان آجو برابري وارو سوشلسٽ سماج اڏجي، جيڪو ئي مزور طبقي جو تاريخي انقلابي نظريو آھي. انھن اصولن ۽ جديد سائنسي انقلابي علم رکندڙ پارٽيءَ جي اڳواڻي ھيٺ جڏھن ڪا جدوجھد ھلي ٿي ته ان کي مزور اڳواڻيءَ ھيٺ ھلندڙ انقلابي جدوجھد چئبو آھي. جيڪڏھن اھڙي پارٽيءَ جا اڳواڻ خود مزور طبقي مان ھجن ته مزور اڳواڻي جو تصور بھتر طريقي سان عمل ۾ اچي سگھي ٿو. پر سرمائيداري زميداري نظام جي ورن وڪڙن ۽ تضادن سان ڀريل ارتقا جي ڪري تاريخ ۾ اھو ٿيندو رھيو آھي ته ٻين طبقن سان تعلق رکندڙ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ماڻهو پورهيتن جي انقلاب ۾ قربانيون ڏئي اعليٰ رتبو حاصل ڪري ويندا آهن. دنيا جا عظيم انقلابي اڳواڻ لينن، مائوزي تونگ، فيدل ڪاسترو، جنرل جئاپ، ۽ چواين لائي مزور طبقي منجهان ڪونه نڪتا هئا پر سندن نظريو ۽ عمل پورهيت عوام جي مفادن مطابق هو.

انهي لاءِ ليڊوئان جي لکڻين ۾ مزور اڳواڻي واري ڳالهه کي منجهائڻ نه کپي ۽ پڙهندي وقت ان ڳالهه جو خيال ڪجي ته اهو هڪ اعليٰ تصور آهي جنهن جو مقصد هرگز اهو نه آهي ته مزور سياست ۽ نظرئي کان سواءِ هٿرادو ۽ مشيني طرح يا قومي حوالي کان ٻاهر نڪري مزور اڳواڻي جي ڳالهه ڪري سگهجي ٿي.

اڄڪلهه دنيا جون پيڙيل قومون ايترو سجاڳ ٿي ويون آهن ۽ منجهن ايترو ته سياسي شعور پيدا ٿي ويو آهي جو هو سمجهن ٿيون ته طبقاتي جدوجهد کان سواءِ قومي جدوجهد سچ پچ ڪامياب ٿي نٿي سگهي. جيڪڏهن قوم جي اندروني دشمن طبقن کي شڪست نه ڏجي ته ڌارئين دشمن طبقن کي ماري ڀڄائڻ کان پوءِ اهي ملڪ جا وارث ٿي ويهندا ۽ عوام کي اڳي وانگر دٻائيندا ۽ ڦريندا رهندا ۽ قوم ٻيهر سامراجين وٽ وڪامجي ويندي. تنهنڪري جناءُ واري قومي آزادي لاءِ اهو لازمي آهي ته قومي تحريڪ جو آخري مقصد سوشلزم آڻڻ هجي. سوشلزم يا مزور نظريو اڄڪلهه اهڙين قومن به ڪاميابيءَ سان ڪتب آندو آهي، جن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منجهن يا ته مزور طبقو ٿالي ماٿر آهي، جهڙوڪ: ڏکڻ يمن ۾، يا جتي جديد مزور طبقي جو وجود ئي ڪونهي، جهڙوڪ ذعفار (Dhoffar). انهن ملڪن ۾ انقلاب جو مکيه دارومدار هارين تي آهي جن پنهنجي پورهيتن ۽ عوام دوست قوتن سان گڏجي انقلاب جو جهنڊو کڙو ڪيو ۽ ڏاڍن پرمارن توڙي اندروني عوام دشمن ڌرين کي شڪست ڏئي پنهنجي قوم لاءِ آزادي حاصل ڪئي ۽ پنهنجي سماج کي برابريءَ، ياڻپيءَ سک ۽ آسودگيءَ جي بنياد تي نئين سر اڏڻ شروع ڪيو.

سيد وريل شاهه

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ويٽنامي انقلاب

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مهاڳ

اسان جي ملڪ جو سورمو عوام پنهنجي ملڪ جي بچاءَ ۽ آزاديءَ لاءِ ڊگهي عرصي کان جدوجهد ڪندو رهيو آهي. ان جدوجهد هلندي اسان جي مجاهد عوام ۾ تمام سويل قومي احساس، سمجهه، سوچ ۽ پروڙ پيدا ٿي ويا ۽ هنن پنهن جي وطن سان شاندار نموني حب ڏيکاري آهي.

فرانس جي غلام بنائيندڙ راڄ جو گهٽ سڄي ساري هڪ صديءَ تائين اسان جي ساٿين جي ڳچيءَ ۾ پيو هو. پر هنن انهيءَ دهشت ۽ دٻاءَ اڳيان گوڏا نه کوڙيا. اسان جا بهادر ساٿيو هميشه ۽ بار بار هٿيار کڻي اڳرائي ڪندڙ ڌارين دشمنن ۽ ڏيهي غدارن سان جنگ ڪندا رهيا آهن. پر غلام بنائيندڙن کي لوڏي ڪڍڻ ۽ پنهن جي قوم کي بچائڻ لاءِ جيڪي شروعاتي قومي تحريڪون هليون سي ڪامياب ٿي نه سگهيون.

١٩٢٠ع کان پوءِ واري زماني ڌاري، جڏهن ﺣﺎن وٽانگ بغاوت* چيپاتجي ويئي، تنهن کان پوءِ قومي آزاديءَ جي تحريڪ تمام سخت گهوٽالي ۾ پئجي ويئي.

---

*بادشاهه پرستن جي هلايل قومي تحريڪ جنهن کي "عالمن جي تحريڪ" سڏيو ويندو آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

فرينچ حاڪم ٽولي هڪڙي پاسي وطن دوستن کي دٻايو ۽ هيسايو ته ٻئي طرف ماڻهن ۾ دلشڪستو ٿيڻ ۽ هنيار ڦٽا ڪري پيش پون جا خيال پيدا ڪيائين.
هن ڏٺو ته نسن جو زور اڳڪائي ماڻهن ۾ معمولي سڌارن تي راضي ٿيڻ ۽ غلام بنائيندڙن جو پاسو وٺڻ جا لاڙا پيدا ڪيا. ان وقت جيڪي ماڻهو قوم کي انقلابي جدوجهد وسيلي آزاد ڪرائڻ جون امنگون رکندا هئا سي مونجهاري ۾ پئجي ويا هئا ته قومي آزاديءَ لاءِ ڪهڙي انقلابي واٽ وٺجي. جلد ئي وطن دوست صفن ۾ ٻن ابتڙ لاڙن جو ٽڪر ۽ مقابلو شروع ٿي ويو. هڪڙو اسرندڙ مزور طبقي (پرولتاري) جو لاڙو هو ته ٻيو قومي شاهوڪار* طبقي جو لاڙو هو. ٻنهي ڌرين عوام جي پٺڀرائي حاصل ڪرڻ لاءِ پنهنجو پنهنجو سياسي پروگرام پيش ڪيو.

اهوئي وقت هو جڏهن صدر هوچي منهه پنهنجي ڪمال واري ذات ۽ عظيم انقلابي سرگرميءَ وسيلي تاريخ جي اٿاريل انهن اهم سوالن جو وقتائتو ۽ ٺهڪندڙ جواب ڏنو. ان وقت جي پڙهيلن ڳڙهيلن ۽ وچين ۽

* قومي بورزوا يا قومي شاهوڪار طبقي مان مراد آهي قوم جو اهو وچيون، شاهوڪار يا سرمائيدار طبقو جو ڌارين غلام بنائيندڙ سرمائيدارن جو گماشتو، دلال يا ڪمدار نه هجي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شاهوڪار طبقي ڏانهن لاڙو رکندڙ انقلابين واري قوم-پرستي تنگ حدن اندر محدود هئي. صدر هوچي منهه انهن تنگ حدن کي اورانگهي، ننديءَ وهي ۾ ٿـي، مارڪسي ۽ ليننيءَ انقلابي نظرئي کي پنهنجو ڪيو ۽ مزور انقلاب جي وات تي وک وڌائڻ شروع ڪيا ڏين. هن چيو ته "ملڪ کي بچائڻ ۽ قوم کي آزاد ڪرائڻ لاءِ مزور انقلاب کان سواءِ ٻي ڪا راهه نه آهي". *١

صدر هوچي منهه جي پهرين زبردست* ڪاميابي اها هئي ته هن ويٽنامي انقلاب کي دنيا جي مزورن جي تحريڪ سان ڳنڍي ڇڏيو ۽ جيڪا انقلابي وات پاڻ ورتائين، قوم جي سونهپ ۽ رهنمائي ڪري قوم کي به ان وات تي هلايائين، يعني اها وات جيڪا وطن-دوستيءَ کان شروع ٿي پوءِ اڳتي وڌي وڃي مارڪسي-ليننيءَ انقلابي سوچ تائين پهتي، اها ئي آزاديءَ جي اڪيلي وات هئي. اها ئي وات آهي جيڪا روس جي آڪٽوبر انقلاب سڄي دنيا جي پيڙهيل ماڻهن ۽ مظلوم قومن لاءِ کولي ڏني آهي.

ويٽنامي ماڻهن لاءِ مارڪسي ليننيءَ نظريو ائين هو جيئن ڪنهن بکئي ۽ اڃايل مسافر لاءِ ماني ۽ پاڻي. *٢ ان نظرئي ويٽنامي عوام کي زور سان مزور انقلاب ڏانهن ڇڪيو ۽ سڄي ملڪ اندر هڪ زبردست قومي

---

*١ ويٽنامي ٻوليءَ ۾ ڇپيل "هوچي منهه جا چونڊ مضمون" ڪتاب جو صفحو ٥-٧.

*٢ هوچي منهه جا چونڊ مضمون. ص ٦٥٢

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ جمهوري لهر پيدا ڪيائين. مزور طبقو پنهنجي ليکي ملڪ جي هڪڙي خود مختيار سياسي قوت بڻجي ويو.

اسان جي دور جو سڀ کان وڏو انقلابي نظريو يعني مارڪسزم ليننزم، مزور طبقي سان ڳنڍجي ويو، جيڪو طبقو هارين جو ويجهي ۾ ويجهو ساٿي آهي ۽ جيڪو سڀني طبقن کان وڌيڪ انقلابي طبقو آهي. ان سان گڏو گڏ اهو انقلابي نظريو سموري قوم جي جوشيلي وطن دوست جدوجهد سان پڻ ڳنڍجي ويو. ان جو نتيجو نڪتو جو ٣ فيبروري ١٩٣٠ع تي اسان جي پارٽي جي پيڙهه جو پٿر رکجي ويو.

انهي ۽ نهايت اهم واقعي سبب، ويٽنامي انقلاب جي تاريخ ۾ هڪ نئون ۽ بنيادي موڙ اچي ويو. اسان جي غلام بنايل ۽ وڏيرا شاهي جي گٿ ۾ ڦاٿل ملڪ اندر مارڪس ۽ لينن جي نظرين جو پرچار شروع ٿي ويو. اهو هڪڙو لازمي شروعاتي قدم هو. جنهن مان وڏا نتيجا نڪتا. ان جي ذريعي اسين شاندار بغاوت واري منزل کي وڃي رسياسين. ان نظرئي ويٽنامي قوم کي سندس ڏاڪي به ڏاڪي واڌاري ۾ زبردست چال ڏياريا. جهڙوڪ آگسٽ ١٩٤٥ واري انقلاب جو اچڻ ۽ ويٽنام جي جمهوري رعيتي راڄ جو قائم ٿيڻ، ان کان پوءِ اهڙا چالا ايندا رهيا.

اسان جي پارٽي ۽ اسان جن ساٿين جي گڏيل

چاليهن سالن واري تاريخ انقلابي جدوجهد جو هڪڙو عاليشان رڪارڊ آهي. اها تاريخ بار بار اٿندڙ انقلابي اڀارن ۽ ڪيترين ئي بهادريءَ وارين بغاوتن جي تاريخ آهي. ان تاريخ ۾ ١٩٣٠ - ١٩٣١ وارو انقلابي اڀار ۽ ١٩٣٦ کان ١٩٣٩ تائين ۽ وري ١٩٤٠ کان ١٩٤٥ تائين واريون وطن دوست لهرون شامل آهن. ان اڀار ۽ انهن لهرن آگسٽ انقلاب لاءِ ميدان تيار ڪيو. اها تاريخ ٻن ڏگهين مقابلي جي جنگين جي تاريخ آهي. اهي ڏگهيون جنگيون اسان جا مجاهد عوام فرينچ ۽ آمريڪي سامراجي حملي ڪندڙن خلاف لڙيا آهن. انهن جنگين جو مقصد اهو هو ته جيئن قومي آزاديءَ واري جدوجهد ڪامياب ڪجي، پنهنجي ڌرتيءَ ماءُ جو بچاءُ ڪجي ۽ پڻ سڄي دنيا جا مظلوم ماڻهو قومي خود-مختياري، جمهوريت ۽ سوشلزم لاءِ جيڪا جنگ جوٽي ويٺا آهن ان ۾ پنهنجي پتيءَ جو فرض ادا ڪجي.

اها تاريخ اسان جي دور جي ٻن عظيم انقلابن جي تاريخ پڻ آهي. اهي انقلاب هي آهي: پهريون عوامي قومي جمهوري انقلاب ۽ ٻيو سوشلسٽ انقلاب. گذريل ڏهن سالن ۾ اسان جي پارٽي ۽ ڏکڻ ويٽنام جي قومي آزادي واري محاذ جي اڳواڻيءَ هيٺ انهن ٻن انقلابي فرضن کي هڪ ٻئي سان ويجهي لاڳاپي ۾ آڻي هڪٻئي سان نڀايو ويو آهي ۽ ساڳين گذيل مقصدن کي سندن نشانو بنايو ويو آهي. اهي گڏيل مقصد هي

آهن: ڏاڪٽي حصي کي آزاد ڪرائجي، اترئين ويٽنام جي حفاظت ڪجي ۽ اڳتي هلي ملڪ کي صلح سانت سان ملائي هڪ ڪجي.

سڄي ملڪ جي ماڻهن اسان جي پارٽيءَ جي اڳواڻي هيٺ ۽ اسان جي پارٽي جي عظيم اڳواڻ صدر هوچي منهه جي رهنمائيءَ ۾، اسان جي قومي تاريخ جا سڀ کان سهڻا ۽ سچ جيان جرڪندڙ باب لکيا آهن ۽ خود مختياري ۽ آزاديءَ جو هڪڙو نئون دور شروع ڪيو اٿن. اهو نئون دور سوشلزم جو دور آهي. اسان جي پارٽيءَ ۽ صدر هوچي منهه جن گذريل چاليهه سال ويٽنامي انقلاب جي رهنمائي ڪري، اسان جي غلام ۽ ڏاڙئين راڄ ۾ پيسجندڙ عوام ۽ قوم کي دنيا جي پين سوڀارين قومن اڳيان وڏي فخر سان ڪنڌ مٿي ڪٽي بيهڻ ۽ هلڻ جهڙو ڪري ڇڏيو آهي. اسين دنيا جي انهن پهرين غلام قومن منجهان آهيون، جن قومي آزاديءَ جو انقلاب آندو آهي ۽ سڄي ملڪ تي اقتدار قائم ڪيو آهي. اسين انهن پهرين قومن مان آهيون، جن غلامي ۽ پرماريءَ کي شڪست ڏيئي، سندس ٽيڙ پڏايا ۽ اهڙي طرح دنيا جي سامراجي پرماريءَ واري سرشتي کي ذرو ذرو ڪري ختم ڪرڻ واري سلسلي جي شروعات ڪئي آهي. اسان جي قوم جا مانجهي مرد سموري دنيا جي انقلابي فوج جو اهو اڳواڻ دستو آهن جيڪو سڄي دنيا جي سامراجين جي لٺ سردار

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۾ بين‌الاقوامي غنڊي يعني آمريڪي سامراج کي سوڻائو ضربون هڻي ڪيرائي رهيو آهي.

اسان جي پورهيت ماڻهن ۽ اسان جي سموري قوم پنهنجي پارٽيءَ جي اڳواڻيءَ ۾ سامراج ۽ ان جي ڇاڙتن وڏيرن خلاف جيڪي شاندار سوڀون حاصل ڪيون آهن ۽ ملڪ جي اترئين حصي ۾ جيڪو سوشلسٽ انقلاب آندو اٿن، انهن ڪارنامن دنيا جي تاريخ بدلائڻ ۾ اهم پارٽ ادا ڪيو آهي. دنيا جي ٻين سوشلسٽ پاڻر ملڪن سان ڪلهو ڪلهي ۾ ملائي اسان جا ماڻهو به دنيا کي بدلائڻ جي هن تاريخي دور ۾ پنهنجو فرض پورو ڪري رهيا آهن.

اسان جي عوام گذريل چاليهه سالن ۾ جيڪي شاندار ڪاميابيون حاصل ڪيون آهن، اهي اسان جي پارٽيءَ جي ڏکهي نظر رکندڙ اڳوانيءَ جو ڦل آهن. اسان جي پارٽي اها پارٽي آهي جنهن کي پورهيت عوام ۽ قوم جا نفعا نقصان سيني ڳالهين کان وڌيڪ پيارا آهن. اسان جو انقلاب ۽ اسان جا عوام جيڪا به وک اڳتي وڌائين ٿا، سا مارڪسي ليننئي انقلابي نظرئي جي سوڀ آهي. اها ان سوڀاري ۽ ڪڏهن به شڪست نه کائيندڙ نظرئي جي سوڀ آهي، جيڪو نئين دور جو چمڪندڙ سچ آهي.

اسان جون عظيم ڪاميابيون نتيجو آهن اسان جي پورهيت ماڻهن ۽ اسان جي سڄي قوم جي ويڙهه ۽

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪڏهن به مات نه ڪائيندڙ پڌيءَ جو. اها پڌي آزادي، خود مختياري ۽ سوشلزم واري جدوجهد ۾ قائم ڪئي ويئي آهي. ويٽنامي انقلاب جون گذريل چاليهه سالن واريون سوڀيون ۽ ڪاميابيون سڄي دنيا جي انقلاب جي هاٺوڪي واڌاري جو حصو آهن. دنيا جي انقلاب ۾ اڄ ڪلهه جيڪو واڌارو ٿي رهيو آهي سو هڪ نئين دور جو واڌارو آهي. اهو نئون دور آهي سڄي دنيا جي سرمائيداري ڏاڪي تپڻ ۽ سوشلزم ڏانهن وڌڻ جو دور. ان دور جي شروعات روس ۾ آيل آڪٽوبر واري انقلاب کان ٿي. هي ڪاميابيون انهن سڀني شاندار سوڀن سان ڳنڍيل آهن، جيڪي روسي عوام جرمني، اٽلي ۽ جپان جي گڏيل فاشي ۽ عوام دشمن سازش مٿان حاصل ڪيون. هي ڪاميابيون عظيم چيني انقلاب جي شاندار سوڀ سان ڳنڍيل آهن. اهي ڪاميابيون سوشلسٽ ملڪن جي برادريءَ (ڪئمپ) سان ڳنڍيل آهن. اڄ دنيا ۾ انساني سماج کي بدلائڻ ۾ فيصلو ڪندڙ قوت اها سوشلسٽ برادري ئي آهي، جيڪا پڻ سڄي دنيا تي غالب آهي. تنهن کان سواءِ اهي ڪاميابيون سڄي دنيا ۾ قومي آزادي لاءِ جيڪي طاقتور تحريڪون هلن ٿيون، تن سان ڳنڍيل آهن. سرمائيدار ملڪن جي پورهيت عوام جي جدوجهد سان ڳنڍيل آهن ۽ پڻ دنيا ۾ جمهوريت ۽ امن لاءِ هلندڙ تحريڪن سان ڳنڍيل آهن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اهي شاندار سوپون ساڻ لاءِ اسان جي پارٽي ۽ عوام کي بيشمار مصيبتن ۽ تڪليفن سان منهن ڏيڻو پيو آهي ۽ ڪيترن ئي ڏکين امتحانن مان لنگهڻو پيو آهي. پارٽيءَ جي جهنڊي هيٺان گڏ ٿي، پارٽيءَ جي ڪيترن ئي مثير ميمبرن ۽ ڪارڪنن، بي شمار شهرين ۽ ويڙهاڪ مجاهدن پنهنجا سر سهسايا آهن. هنن هڪڙي اڳواڻ دستي ۽ دلير قوم جي سورهيائي ۽ دليري ڏيکاري آهي. هنن پنهنجي وطن سان، وطن جي عوام جي آزاديءَ جي اعليٰ مقصد سان ۽ مارڪسزم ـ ليننزم جي سدا سوپاري نظرئي سان، املهه سچائي ۽ وفاداريءَ جو ثبوت ڏنو آهي. قربانين جا دليري ۽ بهادريءَ وارا هي بيمثال واقعا، اسان جي قوم، اسان جي پارٽي ۽ اسان جــو موجوده نسل ته نه وساري سگهندا، پر ايندڙ سمورا نسل به انهن کي سدائين ياد رکندا.

صدر هوچي منهه جي ورسيءَ جي اچوڪي ڏينهن تي اسان جون دليون اداس آهن، اسان کي ڏک آهي ته اسان جــو پيارو صــدر اڄ اسان سان گــڏ ناهي. اسان جي پارٽيءَ ۽ اسان جي سموري قوم جون دليون پنهنجي عظيم اڳواڻ لاءِ ابدي ۽ لافاني شڪر گذاريءَ جي جذبن سان ڀمنار آهن.

صدر هوچي منهه پهريون شخص هو، جنهن ويٽنام جي سر زمين اندر مارڪسي ليننی نظرئي جا ٻج ڇٽيا، اهي ٻج ويٽنامي انقلاب جي شڪل وٺي وڏي وڃي وڻ ٿيا ۽

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڄ اسان جا ماڻهو ان جو ميوو کائي رهيا آهن. صدر هوچي منه وڏو پورهيو ۽ جاکوڙ ڪري پارٽيءَ لاءِ گهڻا بهترين ڪارڪن سيکاري تيار ڪياهه هن پنهنجيون سموريون صلاحيتون ۽ قوتون ڪم آڻي، اسان جي پارٽيءَ کي هڪڙي يڪي، گڏيل، مضبوط ۽ طاقتور پارٽي بنايو، ويٽنامي انقلاب جي استاد صدر هوچي منه، اسان جي عظيم قومي سورمي ۽ سڄي دنيا جي نامور جوڌي صدر هوچي منه، اسان جي پارٽيءَ جو بنياد رکي، ان کي باهم مان ڪڍي سون بنايو. تان جو اسان جي پارٽي ٿوري وقت اندر مزور طبقي جي هڪ نئين قسم جي پارٽي بڻجي ويئي، جنهن وٽ تجربي جي املهه دولت آهي ۽ جنهن جي جدوجهد جو رڪارڊ بي مثال آهي.

اسان جي ماڻهن گذريل چاليهن سالن اندر جيڪا به وک اڳتي وڌائي آهي، اها صدر هوچي منه جي بيحد محنتي ۽ اعليٰ انقلابي حياتيءَ سان ڳنڍيل آهي. ويٽنامي انقلاب جو سويارو، سورهيه ۽ لافاني داستان صدر هوچي منه جي اورچ پورهئي ۽ اسان جي عوام ۽ پارٽيءَ جي ڪاميابين مان نهي جڙي راس ٿيو آهي. صدر هوچي منه اسان جي پارٽيءَ جو عظيم اڳواڻ هو، هو اسان جي قوم جو عظيم اڳواڻ هو. هو بڻ عظيم مقصدن ۽ اعليٰ آدرشن جي ميلاپ جو مجسمو هو. يعني قومي خود مختياريءَ ۽ آزاديءَ جي اعليٰ آدرش ۽ عظيم مقصد ۽ سوشلزم ۽ ڪميونزم جي

اعليٰ آدرش ۽ عظيم مقصد جي ڇوڙهي سيلاب جو مجسمو هو. هو هڪڙي پاسي محب وطنيءَ جي اعليٰ آدرش ۽ عظيم مقصد ۽ ٻئي پاسي جڳ جهان جي مزورن، پورهيتن ۽ مسڪينن جي سچي پچي ٻڌي ۽ ياڻپيءَ جي اعليٰ آدرشن ۽ عظيم مقصد جي ڇوڙهي سيلاب جو مجسمو هو. هن قومي خود مختياريءَ ۽ قومي آزاديءَ جي جذبي، سوچ، اعليٰ آدرش، عظيم مقصد ۽ جدوجهد کي سوشلزم ۽ ڪميونزم جي جذبي، سوچ، اعليٰ آدرش، عظيم مقصد ۽ جدوجهد سان ڳنڍي، ڪين پاڻ ۾ ملائي هڪ ڪري ڇڏيو. هن وطن سان پيار ۽ وفاداري جي جذبي، سوچ، اعليٰ آدرش ۽ جدوجهد کي جڳ جهان جي مزورن، پورهيتن ۽ مسڪينن جي سچي ٻڌي ۽ ياڻپيءَ جي جذبي، سوچ، اعليٰ آدرش، عظيم مقصد ۽ جدوجهد سان ڳنڍي ٻنهي کي پاڻ ۾ ملائي هڪ ڪري ڇڏيو. هو اسان جي قوم جي ڇهن هزار سالن جي تاريخ جي روحاني نچوڙ، جوهر ۽ خمير جو ترجمان هو. هن ۾ هڪڙي پاسي اسان جي قوم جون بهترين خاصيتون ۽ خصلتون سمايل هيون ته ٻئي پاسي انسان ذات هيستائين جيڪو اوچي ۾ اوچو ۽ اعليٰ کان اعليٰ نظريو حاصل ڪيو آهي. يعني مارڪسزم ليننزم جو نظريو، تنهن اعليٰ نظرئي جون پيدا ڪيل سموريون عظيم خوبيون ۽ اڻ ليکي جوهر به منجهس سمايل هئا. ٻنهي قسمن جون اڻ ليکي، اعليٰ ۽

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عظيم خوبيون سندس شخصيت ۾ سلي، هڪ ٽي پاڻ ۾ سمائجي ويون هيون.

صدر هوچي منهه جي حياتي سج جي روشنيءَ جيان پاڪ ۽ صاف هئي، هن ۾ هڪ سچي انقلابي، آزاديءَ جي محافظ ۽ ماڻهن سان اونهو پيار ڪندڙ انسان واريون هڙيئي خوبيون هيون. هن پنهنجي حياتي ڪي ماڻهن جي ڀلائيءَ لاءِ وقف ڪري، ساد گيءَ، اورچائي، نهٺائي ۽ بي غرضيءَ جا اڻ لڀ مثال قائم ڪيا. صدر هوچي منهه جي اعليٰ سوچ ۽ سندس شاندار نيڪيون اسان کي هميشه روحاني سوجهرو ۽ اخلاقي طاقت ڏينديون رهنديون. هن جو تجليدار جهنڊو اسان کي سدائين اڳتي وڌڻ جي واٽ ڏسيندو رهندو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عوامي قومي جمهوري انقلاب

(باب ٻهريون)

انقلابي حڪمت عملي جا مسئلا

اسان جي پارٽي کي قائم ٿيڻ وقت ئي، مارڪسي ليننيي نظريي جي روشنيءَ ۾، اها سڌ پئجي ويئي هئي ته ويٽنامي انقلاب کي ڏاڪي به ڏاڪي اڳتي وڌڻ لاءِ ڪهڙي وات وٺڻي پوندي. ۱۹۳۰ ۾ لکيل سياسي مقالي ۾ پارٽيءَ اها ڳالهه پڌائي چڏي هئي ته اسان جو انقلاب لازمي طرح ٻن ڏاڪن مان لنگهندو. انهن مان پهريون ڏاڪو قومي جمهوري انقلاب جو ۽ ٻيو سنئون سڌو سوشلسٽ انقلاب جو ڏاڪو هوندو. ان ٻئي ڏاڪي تان لنگهندي اسان کي سرمائيداري نظام جي منزل ڏانهن ويندڙ وات کي وچان ڪاٽي سڌو سوشلزم ڏانهن وڌڻو آهي. پارٽي جو آخري مقصد اهوئي آهي ته آخرڪار ڪميونزم واري سرشتي جي منزل ماڻجي. هن مقالي جي رهنمائيءَ ۾ اسان جي پارٽي، انهن مان هرهڪ ڏاڪي لاءِ هڪ نوس وات کولي لڌي ۽ مقرر

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪئي آهي ۽ اسان جي ماڻهن کي ڪاميابيءَ هڪ ٻئي پويان ايندڙ منزلن مان اڪاري پار ڪيو آهي. انهن مان هر هڪ منزل تي اسين وڏين مشڪلاتن، مصيبتن ۽ مونجهارن کي منهن ڏيئي سوپارا ٿيا آهيون ۽ نيٺ اڄ اڃوڪي سوڀ واري منزل هٿ ڪئي اٿئون.

فرينچ پرمارن اسان جي ڌرتيءَ تي قبضو ڄمائڻ شرط نه رکيو اسان کان اسان جي خودمختياري، آزادي ۽ جيئڻ جو حق کسيو پر اسان کان اسان جي اها قومي ثقافت به کسي ورتائون، جيڪا هزارين سالن جي تاريخ ۾ نهي جڙي راس ٿي آهي. وينتنامي محب وطن ماڻهن جي دلين ۾ اهائي تانگهه هئي ته اڳرائي ڪندڙ پرمارن کي وطن مان لوڏي ڪڍجي، قوم کي ڇوٽڪارو ڏيارجي، ملڪ جي خودمختياري ۽ آزادي وري حاصل ڪجي، پنهنجن ماڻهن جي گذر ۽ رهڻي ڪهڻيءَ جو درجو مٿي وڌائجي، ڪين خوشيون ڏجن ۽ وينتناسي ماڻهوءَ جو وچايل ثقافتي ۽ روحاني خزانو ٻيهر کيس موٽائي وني ڏجي.

پر وطن دوستن جون اهي قومي امنگون سامراجي اڳرائي ڪندڙن ناڪام بنائي ڇڏيون. اسان جي وطن جا وڏيرا انهن ظالمن کي گس ڏيکارڻ ۽ سندن هٿان قوم کي مارائڻ ۾ ساڻن هر صلاحي ۽ ٻٽ هئا. جيڪو به ملڪ غلام هوندو آهي، اتي پرڏيهي پرمارن ۽ ڏيهي وڏيرا شاهيءَ جو اهو ساز باز ضرور موجود هوندو آهي.

اهوئي ڪارڻ آهي جو اسان جي عوام جي پرمارن خلاف ٺڪر ۾ وڏيرا شاهيءَ سان ٽڪر نه شامل آهي. ڇاڪاڻ ته وڏيرا شاهيءَ جي ساٿ سان ئي ڌاريان پرمار اسان کان ڦرلٽ ڪندا رهيا آهن، تنهن ڪري ڏيهي وڏيرا شاهي سان ٽڪر کائڻ کان سواءِ پرڏيهي پرمارن خلاف جدوجهد هلائي نٿي سگهجي ۽ ٻنهي جدوجهدن کي هڪ ٻئي کان ڌار نٿو ڪري سگهجي. قومي آزادي واري انقلاب ۾ جمهوري مواد *١ اشد ضروري آهي.

هڪڙي ٻچي پچي قومي تحريڪ ۾ مدائين ۽ هر وقت ڪونه ڪو خاص ۽ ٺوس جمهوري مواد *٢ هجڻ لازمي آهي. ڇو ته جيڪو به ڌڪڻو پاڻ ئي ته قومي خود مختياري وري حاصل ڪريان يا جيڪو چاهي ٿو ته ”آءٌ خود قوم ٿيان“ تنهن کي لازمي طرح عوام جي گهڻائيءَ جون ڪجهه نه ڪجهه جمهوري گهرون ۽ مطالبا ضرور پورا ڪرڻا پوندا. ڇو ته قومي تحريڪ کي سوڀ، ڏيارڻ واريون قوتون اهي گهڻائي وارا عوام ئي آهن.

---

*١- يعني قوم جي هاري گهڻائي طرفان وڏيرڪي تورائي خلاف جمهوري جدوجهد جو مواد. (سنڌيڪار)

*٢- وڏيرڪي ڊڪٽيٽرشپ خلاف هاري عوام جي جمهوري جدوجهد جو مواد. (سنڌيڪار)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اسان جو ملڪ زرعي ملڪ آهي، جنهن جي نوي سيڪڙو کان وڌيڪ آبادي هاري آهن. پرڏيهي پرسار اسان جي هاري ماڻهن کي ڦرڻ لٽڻ لاءِ وڏيرن جو ئي سهارو وٺن ٿا. اهوئي سبب آهي جو قوم کي آزاد ڪرڻ جي سڀ کان پهرين، لازمي ۽ بنيادي معنيٰ آهي: هارين کي آزادي ڏيارڻ. انهيءَ سلسلي ۾ جمهوريت جي سڀ کان پهرين بنيادي ۽ لازمي معنيٰ آهي سڀ کان پهرين هارين لاءِ جمهوريت ميسر ڪرڻ، يعني کين جمهوري حق ۽ آزاديون ڏيڻ. هارين جي دلي خواهش اها آهي ته قوم آزاد ٿئي، وٽن کيڙڻ لاءِ زمين هجي ۽ هو وڏيرن ۽ پرسارن جي "ٻه منهين بلا" جي ڏنگڻ ۽ زهريلي ڦرلٽ کان آجا ٿين. هو وڏيرن جي ڏاڍ ۽ ڦرلٽ کان رکو تڏهن جند ڇڏائي سگهندا، جڏهن وڏيرن جا بچاءُ ڪندڙ ۽ هارين جا جاني دشمن سامراجي پرسار ٻه تباهه ٿين. هارين کي وڏيرن جي پنجوڙن مان آجو ڪرڻ ۽ زمين جو وارث بڻائڻ: اهو آهي جمهوري انقلاب جو اصل ۽ بنيادي روح. جيڪڏهن اهي ڪم ٿيندا ته قومي آزاديءَ جو مقصد ازخود حاصل ٿي ويندو. جو ته غلام ملڪن ۾ قومي مسئلو درحقيقت بنيادي طرح آهي ئي هاري مسئلو.

"قومي آزادي" ۽ "زمين کيڙيندڙ کي ڏيو" انهن ٻن حڪمت عمليءَ وارن نعرن جا قومي ۽ جمهوري جهنڊا پنهنجن سگهارن هٿن ۾ مضبوط جهلي ۽ لهرائي

اسان جي پارٽيءَ هارين جي اڳاهم انبوهن کي مزور طبقي جي اڳواڻي هيٺ هلڻ لاءِ ڪاميابي سان تيار ڪيو آهي. هن عوام جي پيڻ تهن ۽ پرڻن به کي سجاڳ ڪري چرپر ۾ آندو آهي ۽ کين مزورن ۽ هارين سان گڏ پرڏيهي سامراجين ۽ ڏيهي وڏيرا شاهي خلاف جدوجهد جي ميدان ۾ وني اچڻ ۾ سوڀاري ٿي آهي. انقلاب هلندي اسان به بنيادي نقطا هر وقت ڏيان ۾ رکيا آهن. پهريون ته اسان هر وقت اها ڳالهه چنڊي چاڻي چڱيءَ طرح معلوم پئي ڪئي آهي ته اسان جي قوم ۾ ڌار ڌار طبقن جا پاڻ ۾ وقت به وقت ڪهڙا لاڳاپا آهن ۽ سندن ڌار ڌار نفعن نقصانن ۽ طاقتن جو پاڻ ۾ ڪهڙو توازن آهي. ٻي ڳالهه ته اسان اها ڳالهه به هميشه ڏيان ۾ رکي آهي ته اسان جي قوم جي پرڏيهي دشمن يعني سامراجين، ۽ ڏيهي دشمن يعني وڏيرا شاهي جا نفعا نقصان سڀي جا سڀا ۽ هر وقت سا ڳيا ناهن. انهن ۾ ڪيترا ٽڪر ۽ مقابلا آهن. تنهنڪري انهن ٻنهي دشمنن کي هڪبئي کان جُدا ڌار ڪرڻ جا ڪيترائي امڪان اڪثر موجود رهندا آهن. انهي ڪري اسان جي هر وقت اها ڪوشش رهندي آئي آهي ته انهن ٻنهي مکيه دشمنن سان جيڪو دشمن ڪنهن خاص وقت تي قوم جو سڀ کان خطرناڪ دشمن هجي، ان وقت اهو ئي دشمن انقلاب جي فائرنگ جو نشانو بڻايو وڃي. انهي ڪري اسان انقلاب جي هر دور ۾ انقلاب جي ٻن بنيادي فرضن يعني قومي آزاديءَ

۽ هارين جي وڏيرا شاهيءَ کان آزادي جي فرض کي ان دور جي ٺوس حالتن سان ٺهڪندڙ ٺوس مقصدن جو روپ پڻ ڏنو آهي البت هرهڪ دور ۾ اسان جي پارٽيءَ جيڪي به ٺوس مقصد ۽ سياسي فرض پنهن جي سامهون رکيا آهن، تن جو مواد هميشه بنيادي طرح قومي ۽ جمهوري هوندو آهي ۽ انهن جي مراد هميشه اها ئي پڻ رهي آهي ته قوم کي غلام بنائيندڙ پرڏيهي پرمارن ۽ هاري عوام کي پيڙيندڙ ڏيهي وڏيرا شاهي جا تختا اونڌا ڪيا وڃن.

اسان آگسٽ واري انقلاب کان پوءِ فرينچ غلام بنائيندڙن سان مقابلي جي جنگ ڪندي انقلاب جي حملي جو بنيادي نشانو اڳرائي ڪندڙ سامراجين ۽ سندن چاڙتن کي بنايو. پر ان سان گڏوگڏ اسان جي پارٽي زرعي انقلاب آڻڻ وارو فرض به ڏاڪي به ڏاڪي پورو ڪندي رهي آهي. ١٩٥٣ ۾ جڏهن اسان جي آزاديءَ واري لڙائي هڪ اهم ۽ فيصلي ڪندڙ ڏاڪي تي پهچي ويئي، تڏهن پارٽي عوام کي انهيءَ ڳالهه تي سجاڳ ڪري، اپاري هلچل ۾ آندو ته فصل جي پٽي جو زميندارِي حصو تمام گهڻو گهٽايو وڃي ۽ ”زمين کيڙيندڙ کي ڏيو“ جي اصول موجب زرعي سڌارا آندا وڃن.“ انهيءَ جو نتيجو اهو نڪتو جو لکين هارين جي قوت تمام گهڻو وڌي ۽ سندن جذبو اڃا گهرو ٿي ويو. هارين ۽ مزورن جي ٻڌي وڌيڪ مضبوط

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٿي وڃي ۽ عوام جو اقتدار ۾ گڏيل قومي محاذ وڏيڪ طاقتور ٿيا. عوامي فوج جي وڌڻ جي سگهه بي مثال نموني وڌي ويئي ۽ دشمن خلاف جنگ ۾ سموريون ڪارروايون وڌيڪ تيز ۽ طاقتور ٿي ويون. انهيءَ مهم ۾ هلچل اسان کي "ڊيان ديئن ڦو" واري شاندار سوڀ ڪٽي ڏيڻ ۾ وڏو فيصلو ڪندڙ پارٽ ادا ڪيو. اسان جي پارٽي اها جيڪا پاليسي اختيار ڪئي ته پرڏيهي دشمن سان ويڙهه هلندي، زرعي سڌارا آندا وڃن، سا ڏاڍي دانائي واري پاليسي هئي. اها پاليسي انهيءَ ڪري عمل ۾ آئي ۽ ڪامياب ٿي جو اسان لڪير جا فقير نه ٿياسين ۽ پنهنجي عقل ۽ سمجهه کان ڪم ورتي، پنهنجي حالتن پٽاندر جيڪي مناسب هو سو ڪيوسين. هن وقت ڏکڻ ويٽنام اندر انقلاب ۾ بي پناهه سگهه ۽ قوت انهيءَ ڪري آهي جو انقلاب ڏکڻ ويٽنام جي ماڻهن کي جن ۾ هڪ ڪروڙ کان وڌيڪ هاري آهن، سچا پچا قومي ۽ جمهوري حق ڏنا آهن، ڏکڻ جي انقلاب آمريڪي نئين نموني جي غلامي جي سرشتي خلاف اهڙي نموني جدوجهد هلائي آهي جو ان ۾ قومي توڙي جمهوري فرض پاڻ ۾ سلي هڪ ٿي ويا آهن.

قومن کي غلام بنائڻ لاءِ اڄ ڪلهه جيڪو نئون سرشتو چالو آهي، تنهن جي خاص ڳالهه اها آهي جو ان ۾ ٻاهريان پرمار غلام بنايل ملڪ جا پنهنجي سر ۽ سنوان سڌا حاڪم نه ٿيندا آهن. هو حڪومت

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جون واڳون مڪاني وڏيرا شاهيءَ يا ڌارين سرمائيدارن جي مڪاني گماشتن سان پرتي ڪيل چاڙتن جي هٿن ۾ ڏيئي ڇڏيندا آهن. اهي ڌارين جا چاڙتا مڪاني حاڪم پاڻ تي اڪثر ڪري قومي جمهوريت جو پوش چاڙهي، پنهنجي اصلي دلاليءَ واري روپ کي لڪائيندا آهن.

اهڙين حالتن ۾ انقلاب کي لازمي طرح پنهنجي پوري طاقت سان پرمارن جي چاڙتن حاڪمن جي قلعن تي ڀرپور حملا ڪري، پرڏيهي پرمارن جي راڄ جا اهي ٿنڀا ڍاهي سندن ترا ڪيڏا پوندا آهن.

ڏکڻ جي ماڻهن نگو ڊين ڊيم* جي حڪومت جو تختو اونڌو ڪري، آمريڪي پرمارن جي غلام بنائڻ واري نئين سرشتي کي ڪاپاري ڌڪ هڻي ڪڍيو ۽ هڻ اهڙيءَ ريت اهڙيون حالتون پيدا ڪري وڌيون آهن، جو ان کان پوءِ چاڙتي سرڪار لاءِ ائکت گهوٽالا ۽ سونجهارا پيدا ٿي پيا آهن. ١٩٦٥ جي وچ ڌاري آمريڪي پرمارن آڻ مڃڻ بدران، پنهنجي قوت کي جاري رکڻ ۽ حالتن کي پنهنجي قبضي ۾ رکڻ لاءِ وڏي تعداد ۾ پنهنجون فوجون ڏکڻ ويٽنام مٿان مڙهي

---

* نگو ڊين ڊيم فرينچ غلام بنائيندڙن طرفان ڏکڻ ويٽنام تي مڙهيل چاڙتو حاڪم هو. هو ويٽنامي وڏيرا شاهيءَ سان پرتي ڪيل فرينچ دلال ۽ چاڙتو هو، جنهن غداريءَ سان حد ڪري ڇڏي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چڙهيون. پر اسان جا بهادر ۽ سرويچ ماڻهو پوڙهي هُئڻ ٻدران، دليريءَ سان اڳتي وڌندا رهيا. هنن پنهنجي حملن جي باهه جو نشانو خاص طرح اڳرائي ڪندڙ آمريڪي فوجن کي بنايو. پر ان سان گڏو گڏ هو ڇاڙتن جي فوج ۽ سندن سرڪاري مشينريءَ کي به ٽوٽا ڇپائيندا رهيا آهن. ڏکڻ جي ماڻهن پڪو پهه ڪيو آهي ته "آمريڪي اڳرائي ڪندڙن تـوڙي سندن مڪاني ڇاڙتن ٻنهي سان وڙهي آمريڪين کي تڙيندا سين ۽ ڇاڙتن جو راڄ ڊاهينداسين." هنن جيڪي شاندار سويون حاصل ڪيون آهن، تن منجهن زبردست جوش خروش پيدا ڪري ڇڏيو آهي. هو محڪم ارادي سان اڳتي وڌي رهيا آهن. هنن پڪو پهه ڪيو آهي ته هر قيمت تي پنهنجو بنيادي ترت مقصد ماڻي رهنداسين. سندن بنيادي تڪڙو مقصد اهو آهي ته ڏکڻ ويٽنام آزاد، خودمختيار، جمهوري، پرامن، غيرجانبدار ۽ خوشحال ملڪ ٿئي ۽ آخرڪار ڏکڻ ۽ اتر جي ٻنهي حصن کي ملائي هڪ ڪجي.

اسان جي ملڪ جي اترئين حصي جا عوام پنهنجي ڏکڻ جي هم وطن ماڻهن جي جدوجهد ۾ انهن سان ڪلهو ڪلهي سان ملائي، قومي جمهوري انقلاب کي مڪمل طرح ڪامياب ڪرڻ لاءِ پاڻ پتوڙي رهيا آهن. ان سان گڏو گڏ اسان جي اتر جو اهو عوام پنهنجي ارتيءَ جي اڳواڻي هيٺ ١٩٥٤ ۾ فرينچن سامراجين کي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شڪست ڏيڻ واري وقت کان وٺي سوشلزم جي اڏاوت ۾ رڌل آهي • اهو ڪم پارٽيءَ جي پهرئين پروگرام جي عين مطابق ڪيو پيو وڃي• دنيا جي اڄوڪي دور ۾ قومي آزاديءَ وارين تحريڪن ۾ هڪڙو لاڙو عام ۽ اڻ ٽر آهي• اڄڪلهه قومي جمهوري انقلاب، سرمائيداري جي منزل ڏانهن واڌاري کي اڌ ۾ بند ڪري، وچان ڦيرو ڏيئي، سڌو سنئون سوشلسٽ انقلاب ڏانهن وڌندو آهي• اها ئي هڪڙي واٽ آهي، جنهن تي هلڻ وقت پوري خاطري هوندي آهي ته قومي آزادي واري مقصد ۾ پڪ ئي پڪ ڪاميابي ٿيندي ۽ ملڪ ۽ قوم کي سچي پچي آزادي، لڳاتار ترقي ۾ سک نصيب ٿيندا•

اسان جي اتر واري حصي ۾ سوشلسٽ انقلاب گذريل ڏهن سالن کان جاري آهي • ان مان هيستائين فقط شروعاتي نتيجا حاصل ٿيا آهن• پر اهي نتيجا نهايت اهم آهن • سوشلسٽ انقلاب اتر ويٽنام جي تقدير ئي بدلائي ڇڏي آهي • ان سياسي ، اقتصادي ، سماجي ۽ ثقافتي ميدانن ۾ کيس نئون جياپو ڏيئي ڇڏيو آهي ۽ اڳيان ڏيئي رهيو آهي• سوشلسٽ انقلاب جي ڪاميابين اتر ويٽنام کي هڪڙو مضبوط اڏو بنائي ڇڏيو آهي• جنهن جي مدد سان سموري ويٽنام ۾ مڪمل قومي جمهوري انقلاب آندو پيو وڃي• اهو اڏو روز وڃي وڌيڪ مضبوط ۽ طاقتور ٿيندو• اسان جا * بهادر ماڻهو

---

* اترين ويٽنام ۾ رهندڙ• سنڌيڪار

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سوشلزم جي اڏاوت ڪري رهيا آهن. آمريڪي پرمارڻ جي تباهيءَ واري جنگ کي ناڪام بنائي رهيا آهن. آمريڪي اڳرائي ڪندڙن سان مقابلو ڪرڻ ۽ قومي ڇوٽڪاري حاصل ڪرڻ لاءِ سڄي ملڪ ۾ جيڪا زبردست جنگ پيئي هلي، تنهن جي پڻ مضبوطيءَ سان جهليو وينا آهن. اهڙي طرح هو اسان جي زماني جي هن عظيم سچ جو چمڪندڙ مثال پيش ڪري رهيا آهن ته "اڄوڪي دور ۾ قومي آزادي، جمهوريت ۽ سوشلزم انهن ٽن مقصدن ۽ منزلن ۽ انهن کي حاصل ڪرڻ جي جدوجهدن کي هڪ ٻئي کان ڌار نٿو ڪري سگهجي."

اٽڪل سؤ سوا سال اڳ مارڪسي نظريو ھي آپ ڏاريندڙ جنگي نعرو هٿندو آيو ته "دنيا جا پورهيتو! هڪ ٿي وڃو!" ان کان پوءِ جڏهن سرمائيداري سرشتو نه رکيو سرمائيدار ملڪن جي پورهيتن ۽ محنتي ماڻهن جي ڳچيءَ جو ڳٽ بڻجي پيو، پر دنيا جي غلام قومن جي هٿن پيرن لاءِ به زنجيرون بڻجي پيو، تڏهن لينن واڪو ڪري چيو "دنيا جا پورهيتو ۽ مظلوم ماڻهؤ! هڪ ٿي وڃو!"

هن عظيم نعري جي اهميت حڪمت عملي واري آهي. يعني اهو سموري انقلابي جدوجهد لاءِ مجموعي طرح ۽ بنيادي اهميت رکي ٿو. هن عظيم نعري ۾ جيڪا بي پناهه طاقت آهي، تنهن جو راز هي آهي: اهو نعرو پڌائي ٿو ته هن دور ۾ سرمائيداري سرشتي جي

پاڙ پٽڻ ۽ انسان ذات کي سوشلزم جي منزل تي رسائڻ لاءِ جيڪو انقلاب آڻبو سو فقط تڏهن سوپارو ٿيندو، جڏهن سڄي دنيا جي سيني ملڪن جا مزور ۽ پورهيت ۽ غلام ملڪن جا مظلوم عوام سڀ گڏجي مڙئي مٺ ٿي، هڪو زور لڳائي جدوجهد ڪندا. يعني جڏهن هڪڙي پاسي سرمائيداري نظام خلاف مزورن جي جدوجهد ۽ ٻئي پاسي دنيا جي غلام بنائيندڙ سامراجي ملڪن خلاف، غلام بنايل ملڪن جي مظلوم عوام جي جدوجهد: اهي ٻئي جدوجهدون پاڻ ۾ ملي هڪ ٿي وينديون. ساڳيءَ طرح دنيا جي غلام ملڪن جي ماڻهن کي قومي آزادي، خودمختياري ۽ جمهوريت جي جدوجهد ۾ فقط تڏهن ئي پوري طرح سوڀ حاصل ٿيندي، جڏهن هو پنهنجي جدوجهد کي سڄي دنيا ۾ مزور انقلاب واسطي جيڪا گڏيل دنيا ئي جنگ پيئي هلي، تنهن جو حصو سمجهي هلائيندا.

صدر هوچي منهه سچ چيو آهي ته ”دنيا جي مظلوم قومن ۽ پورهيت ماڻهن کي غلاميءَ جي پنجوڙن مان فقط سوشلزم ڇڏائي سگهي ٿي، فقط ڪميونزم کين آجو ڪري سگهي ٿي.“

جيئن جيئن سرمائيداري سرشتي جو ٻيڙو پنهنجي مڪمل تباهيءَ جي ڪناري تي پهچي رهيو آهي، تيئن تيئن قومي

خودمختياري ۽ جمهوريت * جو سوال فقط غلام ملڪن ۽ مظلوم قومن جي جدوجهد تي دارومدار نٿو رکي. ترقي ڪيل سرمائيدار ملڪن جا پورهيت ۽ ڪميونسٽ جيڪي سوشلزم ۽ ڪميونزم حاصل ڪرڻ لاءِ جدوجهد ڪري رهيا آهن، تن تي به اها ذميواري پوي ٿي ته هو غلام ملڪن جي آزادي ۽ خود مختياري واري جدوجهد ۾ اتان جي عوام سان وڏيڪ سات ڏين ۽ انهن کي اڪيلو نه ڇڏين. حقيقت ۾ هن وقت انهن ترقي ڪيل ملڪن جا حاڪم سرمائيدار جيڪي دنيا تي هڪ هٽي ڄمايو ويٺا آهن، سي خود وڪجي ويا آهن ۽ پنهنجي قومي خود مختياريءَ کي ٽورو ٽورو ڪري قسطن ۾ آمريڪي سامراجين، دنيا جي سرمائيدارن جي گڏيل تنظيمن ۽ اڳرائي ڪندڙ عالمي فوجي ٽولن وٽ تين وال ڪري رهيا آهن. ساڳئي وقت هو پنهنجن ملڪن جي پورهيت عوام کان ڦرلٽ ۽ مٿن ڏاڍايون ۽ ظلم اڃا به تيز ڪري رهيا آهن. ڪيترين حالتن ۾

---

* هيستائين هن ڪتاب ۾ جمهوريت جو ذڪر جهڙي طرح ۽ جنهن معنيٰ ۾ ڪيل آهي، تنهن مان صاف ظاهر آهي ته هتي جمهوريت جو مطلب آهي قوم جي هاري ۽ ٻين گهٽائي واري عوام جو وڏيرڪي ڦورو ۽ ظالم ٽورائي جي راڄ ۽ وڏيرڪي ڊڪٽيٽري نظام کان ڇوٽڪارو حاصل ڪرڻ ۽ جمهوري حق ۽ آزاديون هٿ ڪرڻ. -سنڌيڪار

هنن منچورين ۽ نالي ماتر سرمائيدار جمهوري آزاديون به ختم ڪري ڇڏيون آهن." تنهنڪري جيئن اسٽالن چيو آهي تيئن "هاڻي ڪميونسٽن کي گهرجي ته اهو قومي آزادي ۽ جمهوريت جو جهنڊو سرمائيدارن کان کسي اهي پاڻ کڻي، اڳتي وک وڌائين."

اسان جي پارٽي پنهنجي وطن ۾ سرمائيداري نظام کي ترقي ڏيارڻ بدران قومي آزادي ۽ جمهوريت جو جهنڊو هٿ ۾ کڻي، سڌو سنئون سوشلزم ڏانهن وڃڻ جو چوڻو گس ڪيدي، شاندار سوڀ حاصل ڪئي آهي. اسان جي هن حڪمت عمليءَ جي ڪاميابي چاليهن سالن تائين هلندڙ ويٽنامي انقلاب مان پڌري آهي ۽ ساڳئي وقت سڄي جهان ۾ مزور انقلاب آڻڻ لاءِ جيڪي جدوجهدون پيون ٿين، تن جي گڏيل تجربي به ثابت ڪيو آهي ته اها صحيح حڪمت عملي آهي. ويٽنام جي انقلاب جي فتح مارڪسي ليننی نظرئي جي فتح آهي. ان نظرئي کي اسان پنهنجي ملڪ جي غلاميءَ واري ۽ وڏيرڪي راڄ جي ماحول، حالتن پٽاندر عقل ۽ سمجهه سان تخليقي نموني ڪتب آندو آهي.

اسان جي پارٽيءَ انهيءَ ڏاهپ واري پاليسي وسيلي سڀ محب وطن طبقا ۽ حلقا پنهنجي چوڌاري گڏ ڪري ورتا آهن. ۽ ان مان گڏ پنهنجي عوام ۽ قوم جي آزاديءَ لاءِ هڪ وڏي انقلابي فوج پڻ تيار ڪري ورتي اٿس.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

انقلاب جو پڇڙيون فيصلو ڪندڙ مسئلو اهو آهي ته مزور طبقي جي اڳواڻ حيثيت تي صحيح معنيٰ ۾، ۽ مڪمل نموني زور ڏنو وڃي.

مزور طبقو پنهنجي اقتصادي، سياسي ۽ تاريخي حيثيت جي ڪري اڄوڪي دور ۾ انساني سماج جي ترقيءَ جو عيوضي بڻجي چڪو آهي. هيءُ ئي اهو طبقو آهي جيڪو پورهيا ۽ ڪشالا ڪندڙ ماڻهن کي پنهنجي قسمت جو پاڻ مالڪ بڻائي سگهي ٿو. ويٽنامي مزور طبقو جيتوڻيڪ تمام ننڍي عمر جو ۽ تعداد ۾ ٿورو آهي پر ان هوندي به اهو تمام محڪم ۽ مضبوط ارادي وارو انقلابي طبقو آهي. هيءُ طبقو ويٽنام جي قومي شاهوڪار يا سرمائيدار طبقي کان اڳ ڄائو آهي. ان کي پنهنجي ٻالپڻ واري دور ۾ ئي مارڪس ۽ لينن جي انقلابي نظرين جي روشنائي ملي ويئي هئي. اهو تمام جلد هڪڙي سياسي سمجهه ۽ شعور رکندڙ قوت بڻجي ويو. ملڪ جي اتر، وچولي ۽ ڏکڻ جا مزور پاڻ ۾ مليا، مٿ تي اتي ڪڙا ٿيا. اسان جا مزور هاري عوام منجهان ئي ڦٽي نڪتل آهن، ۽ مسڪين ۽ ستايل هارين سان سندن ويجهي ۾ ويجها لاڳاپا آهن. تنهنڪري ويٽنام ۾ مضبوط مزور هاري اتحاد قائم ڪرڻ لاءِ حالتون قدرتي طرح فائديمند هيون. وڏي ڳالهه ته ويٽنام جو مزور طبقو، ان وقت سياسي ميدان ۾ داخل ٿيو، جڏهن روس ۾ عظيم آڪٽوبر انقلاب سوپ حاصل ڪري چڪو هو ۽ پنجن ئي کنڊن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۾ ان جي پڙاڏي جي گونج هئي. ٻئي پاسي پاڙيسري چين ۾ شاهوڪار طبقي قومي انقلاب سان غداري ڪئي. جنهن ڪان پوءِ چيني مزور طبقي اڳتي وڪ وڌائي قومي آزادي ۽ جمهوريت *١ جو جهنڊو پنهنجي هٿ ۾ کنيو هو ۽ اڳتي وڌڻ شروع ڪيو هئائين. انهيءَ تاريخي پس منظر ويٽنامي مزور طبقي جي سياسي وقار کي اڃان به وڌائي ڇڏيو. انهن سڀني ڳالهين ويٽنامي مزور طبقي کي بيحد گهڻي قوت ۽ برسري عطا ڪئي. ان جي ڪري هن کي ملڪ ۾ مٿاهون مرتبو حاصل ٿي ويو، ۽ "ين بائي بغاوت" *٢جي ناڪاميءَ کان پوءِ هو ويٽنامي انقلاب جون واڳون پنهنجي هٿ ۾ ڪري ان جو اڳواڻ بنجي ويو.

صدر هوچي منهه چيو "مزور طبقو سڀني کان بهادر ۽ انقلابي طبقو آهي، جيڪو بنا ڪنهن هٻڪ ۽ بنا ڊپ ڊاءُ جي غلام بنائيندڙ ساسراجين خلاف اٿي کڙو ٿئي ٿو. اسان جو مزور طبقو عظيم انقلابي نظرئي ۽ دنيا جي مزور تحريڪن جي تجربي جي ڄاڻ سان ذهني طرح هشيار بند آهي. هن پاڻ کي ويٽنامي عوام جو وڏو

*١ جمهوريت جي معنيٰ اڳ ڏنل آهي. (سنڌيڪار)

*٢ فيبروري ١٩٣٠ع ۾ ڪٿاڪ ڊان ڊانگ قوم پرست طرفان اٿاريل بغاوت. ويٽنام جي محب وطن وڏيرن طرفان آزاديءَ جي جدوجهد جي اڳواڻي ڪرڻ جي اها آخري ڪوشش هئي.

لائق، اعتبار جوڳو ۽ وڏي ساک وارو اڳواڻ ثابت ڪيو آهي.“ اسان جي پارٽي، انقلاب جي هر ڏاکي تي ۽ هر دور ۾ صحيح سياسي وات ونندي رهي آهي. ۽ انقلاب کي سوين پڇيان سوڀون ڪٽي ڏيندي رهي آهي. ان جو ڪارڻ اهو آهي ته اسان جي پارٽي مزور طبقي جي انقلابي بيهڪ واري جڳهه تي مضبوطيءَ سان بيٺل آهي ۽ ڪيس مزور طبقي جي انقلابي نظرئي يعني ”مارڪسزم- ليننزم“ جي مڪمل، گهري ۽ اونهي ڄاڻ آهي.

اڳواڻ طبقي يعني مزور طبقي کان سواءِ هاري طبقو به پرڏيهي غلام بنائيندڙن ۽ ڏيهي وڏيرا شاهيءَ جو سڀ کان سرگرم مخالف آهي. هاري اسان جي ماڻهن جي گهڻائي آهن. هو قومي جمهوري انقلاب جي سڀ کان وڏي قوت آهن. اهوئي سبب آهي جو انقلاب جي فتح لاءِ هي شرط لازمي آهن ته هارين کي مزور طبقي جي اڳواڻيءَ ۾ اڳتي وڌڻ لاءِ تيار ڪيو وڃي، سندن انقلابي صلاحيتن کي مڪمل نموني اپاريو وڃي ۽ مزور هاري اتحاد قائم ڪيو، اڏيو ۽ مضبوط ڪيو وڃي.

مزور هاري اتحاد مارڪسي- ليننني نظرئي جو حڪمت عمليءَ وارو اصول آهي. يعني اهو انقلاب جي ڪنهن هڪڙي منزل يا هڪڙي دور يا ڪنهن هڪڙي جزي سان واسطو رکندڙ سوال ڪونهي، پر سموري انقلاب

جي سمورن ڌاڪڻ ۽ منزلن لاءِ بنيادي ۽ فيصلو ڪندڙ اهميت رکڻ وارو سوال آهي. جن به انقلابن ۾ مزور طبقو اڳواڻي ڪري ٿو، تن پنهنجي لاءِ اهو اصول بنيادي ۽ اهم اصول ڪري ورتو آهي. اسان جهڙي ملڪ ۾ ته اهو سوال اڃا به خاص اهميت رکي ٿو. پرڏيهي ڌاڙيڻ ۽ ڏيهي وڏيرن جي راڄ ۾ اسان جي مزورن، تعداد ۾ ٿوري هوندي به پاڻ کي تمام وڏي قوت ثابت ڪيو آهي. ان جا سبب اهي آهن جو انهن هڪڙو ته صحيح انقلابي رستو ورتو، ٻيو ته انهن پنهنجي قدرتي ۽ بيحد اعتبار جوڳن ساٿيڻ يعني هاري طبقي جي ڀرپور ڀائپي حاصل ڪئي، جو تمام وڏي قوت جو مالڪ ۽ تمام زبردست انقلابي جذبي وارو آهي.

اسان جي پارٽي قائم ٿيڻ کان پوءِ اها پاڻ کي هڪدم انقلاب جو اڳواڻ بنائڻ ۾ ڪامياب ٿي. چاڪاڻ ته اها سويل ئي هارين ۽ مزورن جي ڀڏي قائم ڪرائي ۽ مضبوط ڪرائي سگهي. اسان جي پارٽيءَ جي ساک ۽ سنڌس انقلاب جي اڳواڻ هجڻ جي حيثيت ۾ وقار سورهين آنا آهي. ڪو به انهن ۾ شڪ ڪري نٿو سگهي. ان جو سبب اهو آهي ته پارٽي جي سياسي ساک ۽ سنڌس انقلاب جي اڳوان هجڻ واري حيثيت وارو وقار عوامي بڻ بنيادن تان قٿي نڪتو آهي؛ يعني اهو مزور هاري عوام جي ڀرپور ڀائپي تي ٻڌل آهي.

هن زماني ۾ سماجي ڇوٽڪاري ۽ قومي آزاديءَ

جي ڪابه تحريڪ صحيح معنيٰ ۾ انقلابي تحريڪ فقط تڏهن بنجي سگهي ٿي، جڏهن ان جو ڳرو مزور ۽ هارين هجن ۽ جڏهن اها مزور طبقي جي اڳواڻيءَ ۾ مزورن ۽ هارين جي ٻڌي جي طاقت وسيلي وڌي ويجهي. جيڪڏهن انقلاب آڻڻ عوام جي گهڻائيءَ جو ڪم آهي ته پوءِ انهن ملڪن ۾ جتي اسان جهڙيون حالتون آهن، اتي سچي پچي انقلابي تحريڪ فقط اهائي ٿي سگهي ٿي جنهن جا ٻه مکيه جزا مزور ۽ هاري هجن. مزور طبقي جي پارٽي انقلابي قوتن جو دائرو فقط تڏهن وڌائي ۽ ڪشادو ڪري سگهندي ۽ فقط تڏهن قومي ۽ جمهوري جذبو رکندڙ ٻين طبقن کي انقلابي تحريڪ ۾ شامل ڪري سگهندي، جڏهن اها مزورن ۽ هارين جي ٻڌي ڪرائي سگهندي ۽ ان ٻڌيءَ کي پارٽيءَ جي پيڙهه بڻائيندي. مزورن ۽ هارين جي ٻڌيءَ کان سواءِ ڪوبه قومي گڏيل محاذ ٺهي نٿو سگهي. آگسٽ واري انقلاب کان پوءِ اسان جي عوام جي جيڪا سرڪار قائم ٿي آهي، سا هوندي ته وسيع قومي اتحاد جي نمائندگي ڪري ٿي، پر سڀ کان پهرين ۽ لازمي طرح اها مزورن ۽ هارين جو اقتدار آهي، جنهن جي اڳواڻي مزور طبقو ڪري ٿو. ان جي ڪري ئي عوام جي جمهوري سرڪار اتر ۾ بنيادي طرح قومي جمهوري انقلاب مڪمل ڪرڻ شرط هڪدم مزور طبقي جي ڊڪٽيٽرشپ (هڪ هٽي) قائم ڪري، ان جون ذميواريون

پوريون ڪري سگهي ۽ ڪيس هڪ ٻئي سياسي انقلاب آڻڻ جي ضرورت محسوس نہ ٿي. مزورن ۽ هارين جي ڀڙيءَ ڪان سواءِ ڪوبہ ملڪ سرمائيداري نظام ڏانهن نيهنڊڙ واٽ ڪي اڏ ۾ ڪاٽي، سوشلسٽ انقلاب آڻي نٿو سگهي. اسان جي ملڪ ۾ قومي جمهوري انقلاب لاءِ انقلابي فوج جو هجڻ تمام ضروري آهي. اها انقلابي طاقت ۽ زبردستيءَ جو هڪڙو تمام ضروري هٿيار ۽ اوزار آهي. اها انقلابي فوج بہ لازمي طرح فقط مزور ۽ هاري فوج ٿي سگهي ٿي ۽ انهن طبقن مان نهي سگهي ٿي. ان جي ڪمان سڏي طرح ۽ مڪمل طرح مزور طبقي جي پارٽي يعني اسان جي انقلابي پارٽيءَ جي هٿ ۾ هئڻ گهرجي. مزورن جي فوج بہ اهم ڪردار ادا ڪري ٿي ۽ دشمن سان ويڙهاند ۾ مزور پارٽيءَ جي اڳواڻيءَ هيٺ ڪم ڪري ٿي.

تنهنڪري جيڪڏهن مزور طبقي جي اڳواڻي ڪندڙ پارٽي آهي ۽ مزورن ۽ هارين جي ڀڙي آهي تہ ڇٻو تہ انقلاب وٽ سڀ ڪجهہ آهي. ويٽنامي انقلاب جي فتح لاءِ جيڪي ڳالهيون ۽ شيون لازمي طرح گهربل آهن، تن جي ڪڙي ڪڙي سان ملائبي تہ هڪڙي وڏي زنجير نهي پوندي. انهن سڀني ڳالهين ۽ انهن سڀني ڪڙين ۾ سڀ ڪان اهم ڳالهہ ۽ اهم ڪڙيون هي بہ آهن. مزور طبقي جي پارٽي ۽ مزور هاري ڀڙيءَ. انهن ٻنهي ڳالهين کي ٻين سڀني لازمي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳالهين کان مٿاهين اهميت ڏيڻ گهرجي.

ڪيترن پٺتي پيل ملڪن جا هاري قومي آزاديءَ لاءِ وڙهن، شاهوڪار ۽ سرمائيدار طبقي جي پٺيان لڳي وڃن. ويٽنام ۾ اهو شاهوڪار ۽ سرمائيدار طبقو اقتصادي طرح ڪمزور ۽ سياسي طرح بنهه کوکلو هو. ويٽنامي هاري ان جي پويان نه لڳا. ڇو ته سندن انقلابي جذبي ۽ امنگن کي پورو ڪرڻ وڃڻ شاهوڪار طبقي جي پهچ کان ٻاهر هو.

هاري تمام انقلابي آهن، پر هو انقلاب جي اڳواڻي نٿا ڪري سگهن. ڇاڪاڻ ته اهي پيداوار جي ڪنهن خاص ۽ نرالي طريقي جي نمائندگي نٿا ڪن، ڪين پنهنجي ڪا به جدا سياسي حيثيت ڪانهي. نڪو وري وٽن پنهنجو ڪو الڳ نظريو آهي. اسان جي ملڪ اندر قومي جمهوري انقلاب ۾ هو فقط مزور طبقي جو ساٿ ڏيئي سگهن ٿا ۽ انهن جي اڳواڻيءَ هيٺ جدوجهد ڪري سگهن ٿا. هاري اڪيلي سر رڳو زرعي انقلاب به آڻي نٿا سگهن. پراڻي قسم جي سرمائيدار طبقي واري آندل انقلاب ۾ زمين جو مسئلو وڃي، شاهوڪار ۽ سرمائيدار طبقي جي وات ۽ فائدي پٽاندر حل ٿيندو هو. نئين جمهوري انقلاب ۾ زرعي انقلاب مزور طبقي جي اڳواڻيءَ ۾ آڻڻ گهرجي. فقط تڏهن ئي هارين جا ٽڪرا ٽڪرا ٿي ڏکي عرصي وارا بنيادي مفاد پورا ٿين ٿا. مزور جو ساٿي بڻجڻ کان

پوءِ ئي هاري هڪ زبردست قوت بڻجي سگهندا. هاري طبقي جهڙي زبردست ساٿي ماڻ ڪري، مزور طبقي جي طاقت ڪئين ڀيرا وڌي وڃي ٿي. پر اهو به ذهن ۾ رکڻ گهرجي ته هارين جي طاقت به صحيح نموني رکو ان وقت ئي ڀرپور نموني ڪارائتي ۽ اثرائتي ثابت ٿئي ٿي، جڏهن هو مزور طبقي سان گڏجن ٿا ۽ سندن رهنمائي قبول ڪن ٿا.

اسان جي پارٽي مزور طبقي جي پارٽي آهي. ان جي سياسي واٽ مزور طبقي جي سوچ جو آئينو آهي، ۽ اها هارين جي مفادن جي به ترجماني ڪري ٿي. اهوئي سبب آهي جو گذريل چاليهن سالن ۾ اسان جي هاري عوام وفاداريءَ سان مزور طبقي جي پارٽيءَ جي پوئلڳي ڪئي آهي ۽ مزور هاري ڀڏيءَ کي روز بروز وڌيڪ مضبوط ۽ اڻ ٽٽ بنايو آهي. ويٽنامي انقلاب ثابت ڪيو آهي ته جيڪا به انقلابي تحريڪ مزور طبقي جي واٽ، يعني مارڪسي- ليننی واٽ تي اڳتي وڌندي ۽ جنهن جي اتاهم مکيه قوت مزور هاري ڀڏيءَ تي ٻڌل هوندي، اها انقلابي تحريڪ ضرور سوڀاري ٿيندي نوڙي ان جا دشمن ڪيڏا به طاقتور ڇو نه هجن ان کي ڪهڙيون به سور سختيون، خطرا ۽ تڪليفون آڏو ڇو نه اچن.

قومي جمهوري انقلاب جي سيني ڏاڪن تي اسا جي پارٽيءَ، مزورن ۽ هارين جي ڀڏيءَ جي زور تي

سيني وطن دوست ۽ ترقي پسند عوامي قوتن کي گڏ ڪيو آهي، سيني قوميتن، سيني مذهبن فرقن، ۽ ملڪ جي سيني ڪٺي ٿي سگهڻ جهڙين قوتن کي متحد ڪيو آهي. اسان جي پارٽي انهن سيني قوتن کي پنهنجي پاسي ڪيو آهي، جيڪي گڏيل قومي دشمن جون مخالف آهن. ان هڪ وسيع قومي گڏيل محاذ ناهيو آهي. جيڪي قوتون ٻي طرف ۽ غير جانبدار ڪري سگهڻ جهڙيون هيون، تن کي پارٽيءَ ٻي طرف ۽ غير جانبدار بنايو آهي ۽ انقلاب جي نيزي جي چهنب غلام بنائيندڙ ڌارين قورن ۽ سندن ڏيهي چاڙتن کي سامهين ڪئي آهي. اسان کي جيڪا ڪاميابي حاصل ٿي آهي، اها پارٽيءَ جي گڏيل محاذ واري حڪمت عمليءَ جو ئي نتيجو آهي.

تجربي سيکاريو آهي ته قومي گڏيل محاذ واري پاليسيءَ تي هلڻ وقت ساڄيءَ ڌر توڙي نام نهاد کاٻيءَ ڌر وارن غلط لاڙن جي مخالفت ضرور ڪرڻ گهرجي، ۽ انهن کان پاڻ بچائجي. گڏيل محاذ، مخالفن جي ٻڌي ۽ ابتڙن جو ملي هڪ ٿيڻ آهي. گڏيل محاذ ۾ ڌار ڌار طبقا ڪن خاص مقصدن حاصل ڪرڻ لاءِ يڪراءِ ٿي، پاڻ ۾ گڏجي جدو جهد ڪندا آهن. اهوئي سبب آهي جو اهڙي گڏيل محاذ بابت سوچي به نٿو سگهجي، جيڪو ڪنهن به طبقي سان واسطو نه رکندڙ هجي. اصولي وات اها آهي ته گڏيل محاذ جي پاليسيءَ سان واسطو رکندڙ سيئي مسئلا طبقاتي نڪتي نظر کان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حل ڪيا وڃن. ڪي طبقا اهڙا آهن، جن جا مفاد بنيادي طرح هڪ ٻئي جهڙا ۽ ساڳيا آهن. ڪي طبقا وري اهڙا به آهن، جن جا مفاد فقط ڪنهن مقرر حد تائين هڪ جهڙا ٿين ٿا. هر هڪ طبقو پنهنجن مفادن خاطر ۽ عام مفادن خاطر گڏيل محاذ ۾ ٻين طبقن سان شامل ٿئي ٿو. تنهن ڪان سواءِ جيڪي عام مفاد يا گڏيل فائدا ڏيان ۾ هوندا آهن، تن کي به هر هڪ طبقو پنهنجي ئي خيال جي ڪنڊ کان ڏسي ٿو. مزور طبقي جي تاريخي حيثيت اهڙي آهي جو ان لاءِ سندس طبقاتي مفاد ۽ عام قومي گڏيل مفاد هوبهو ۽ مڪمل طرح بنهه ساڳيا آهن، پر ٻين طبقن لاءِ سندن پنهنجا طبقاتي مفاد ۽ عام قومي گڏيل مفاد ڪٿي ساڳيا ۽ هڪجهڙا هوندا ۽ پاڻ ۾ اچي ملندا آهن ته ڪٿي ساڳيا ۽ هڪجهڙا بنهه ڪونه هوندا آهن ۽ سندن طبقاتي مفاد قومي مفادن جي بنهه ابتڙ ويندا آهن. انهيءَ ڪري گڏيل محاذ ۾ ساٿيوءَ کي ٻڌيءَ قائم ڪرڻ ۽ ان کي مضبوط ڪرڻ جي ڪوشش ته ضرور ڪرڻ گهرجي پر ان هوندي به گڏيل محاذ ۾ ڌار ڌار طبقن جا جيڪي عيوضي هوندا آهن، تن جي خيالن ۽ راين جي پاڻ ۾ چڪري لازمي طرح ٿيندي رهندي، ۽ ٿيندي رهڻ گهرجي. جيڪڏهن رڳي هڪ طرفي ٻڌي هوندي ۽ هڪ ٻئي سان مقابلو ۽ جدوجهد نه هوندي ته آخرڪار ان جو عملي نتيجو اهو نڪرندو

جو ڀڃڻ تائين پهچي، گڏيل محاذ ختم ٿي ويندو.
جيڪڏهن ماڻهو محاذ اندر غلط لاڙن خلاف با اصول
نموني جدوجهد ڪرڻ چاهيندو هوندو، يعني گڏيل سياسي
پروگرام جي بنياد تي ۽ ان تي عمل ڪرائڻ لاءِ
جدوجهد ڪرڻ چاهيندو هوندو ته پوءِ اهڙي با اصول
جدوجهد قومي اتحاد کي ٽوڙڻ ۽ قومي گڏيل محاذ
کي ڪمزور ڪرڻ بدران اٽلو اتحاد کي طاقتور ڪندي
۽ محاذ کي مضبوط بڻائيندي حقيقت ۾ اهوئي طريقو
آهي، جنهن سان ڀڃي ۽ گڏيل محاذ قائم رهي
سگهن ٿا.

اسان جي پارٽي ويٽنامي انقلاب جي اڳواڻ آهي.
ان جي ڳولي ڪڍيل، ناهيل ۽ ورتل وات اها وات
آهي جنهن تي هلبو ته گڏيل قومي مفاد ڪاميابيءَ
سان حاصل ٿي سگهندا. اهڙي پارٽيءَ هٿان ڪري اسان
جي پارٽيءَ کي قدرتي طرح قومي گڏيل محاذ جو
اڳواڻ مڃيو ويو آهي. انقلاب جو ۽ قوم جو مفاد
انهيءَ ۾ آهي ته قومي گڏيل محاذ ۾ پارٽيءَ جي
اڳواڻيءَ واري حيثيت ۽ ڪردار کي لڳاتار مضبوط
ڪندو ۽ وڌائيندو رهجي، پارٽيءَ جي خود مختيار سياسي
وات ۽ تنظيم کي برقرار رکجي ۽ اهڙن سڀني لاڙن
جي مخالفت ڪجي، جن جو مطلب اهو هجي ته
قومي گڏيل محاذ اندر اسان جي پارٽيءَ جي ڪردار
کي هيٺ ڪيرائجي يا ان کي محاذ ۾ ڳاري ختم

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪري ڇڏجي. محاذ اندر پارٽيءَ جي اڳواڻيءَ کي مضبوطيءَ سان قائم رکڻ ۽ ان کي وڌيڪ طاقتور بنائڻ جو هڪڙو ئي طريقو آهي ته مزورن ۽ هارين جي ڀڙيءَ کي لڳاتار زور وٺائيندو رهجي. مزورن هارين جي ڀڙيءَ جي پيڙهه ڀڙڻ کان سواءِ ڪوبه سچو پچو قومي جمهوري محاذ ٺهي ئي نٿو سگهي.

اسان جهڙي اڳوڻي غلام بنايل ملڪ ۾ ڇوٽو وچيون طبقو وڏو انقلابي جوش ۽ جذبو ڏيکاري ٿو. خاص ڪري دانشورن ۽ شاگردن جي ڏار ڏار ٽهڙن ۽ حلقن ۾ اٿاهه قومي جذبو هوندو آهي. ويٽنامي قوم جي اعليٰ ثقافتي ۽ تهذيبي روايتن ۽ ويٽنامي ساٿيءَ جي عظيم روحاني ورثي ۽ قدرن کي پرڏيهي غلام بنائيندڙن ۽ ڏيهي وڏيرا شاهيءَ تباهه ڪري ڇڏيو آهي. ويٽنامي دانشور ۽ ڇوٽي ۽ وچين طبقي جا ساٿهو ۽ شاگرد انهن روايتن کي بچائڻ ۽ ان قومي ورثي کي موٽائي هٿ ڪرڻ لاءِ بيحد آتا آهن. هو تاريخ جي پروڙ رکن ٿا ۽ زماني جي لاڙن کان چڱيءَ پر باخبر آهن. مزورن ۽ هارين جي انقلابي ابار ڪين سجاڳ ڪري ڇرپر ۾ آڻي ڇڏيو آهي. هو انقلابي صفن ۾ شامل پيا ٿين ۽ سندن تعداد روز بروز پيو وڌي. انهن عوامي جدوجهد ۾ خاص ڪري شهرن اندر جدوجهد ۾، اهم ڪردار ادا ڪيو آهي.

قومي شاهوڪار ۽ سرمائيدار طبقي جو اهو حصو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جيڪو پرڏيهي سيٺين ۽ سرمائيدارن جو گماشتو يا دلال ناهي، تنهن جي واڌاري تي پرڏيهي سامراج روڪ وڌي آهي. ان ڪري اهو به ڪن ڳالهين ۾ وطن دوست آهي. آزادي لاءِ هلندڙ قومي تحريڪ ۾ انهن به ڪجهه حصو ورتو آهي. اڄوڪي دور جو سرمائيداري سرشتو جيڪو تاريخي طرح بنهه مدي خارج ثابت ٿي چڪو آهي، تنهن خود اسان جي ڌرتيءَ تي ڏي پنهنجا نفرت جوڳا مردار ۽ رجعت پرست لچڻ ۽ پرڪار پڌرا ڪري وڌا آهن. سندس اصليت پراڻي ۽ نئين غلاميءَ واري راڄ جي روپ ۾ ظاهر ٿي پئي آهي.

هاڻي اها حقيقت روز بروز وڌ ۾ وڌ صاف ۽ روشن ٿي رهي آهي ته سماجي ترقي جو سوشلزم ڏانهن لاڙو اٽل ٿر آهي. ان تاريخي ماحول جي ڪري ۽ عوام جي طاقتور انقلابي تحريڪ ۽ ان جي زبردست ڪاميابين کي ڏسي، قومي شاهوڪار طبقي سان ڪي دانشور ۽ خود ڪي قومي شاهوڪار، خاص ڪري سندن اولاد اهڙا نڪتا آهن، جي وقت جي لاڙن کي سمجهي ويا آهن. هنن آهستي آهستي پنهنجي بيهڪ جي جڳهه بنيادي طرح بدلائي آهي، هو آهستي آهستي مزورن ۽ هارين جو طرف وٺڻ لڳا آهن ۽ هن نئين دور جو قومي خود مختياريءَ ۽ جمهوريت وارو گس ورتو اٿن.

اسان جي پارٽيءَ سدائين قوم جي بنيادي قوتن يعني مزورن ۽ هارين جي طاقت تي ڀروسو ڪيو آهي.

هر دور ۾ ڌار ڌار طبقن جي لاڳاپن ۾ جيڪي ڦيريون گهيريون ٿينديون رهڻ ٿيون، انهن جو ان هميشه پورو پورو ۽ ٺيڪ اندازو لڳايو آهي. ان صحيح اندازي جي مدد سان هميشه اها ڳالهه معلوم ٿي ڪئي آهي ته ان دور ۾ سڀ کان خطرناڪ دشمن ڪهڙو آهي جنهن کي شڪست ڏيڻ گهرجي. انهيءَ مقصد لاءِ اسان جي پارٽيءَ لچڪدار طريقا استعمال ڪيا آهن، اها قومي گڏيل محاذ کي لڳاتار ڪشادو ڪندي رهي آهي. محاذ جي تنظيمن يا گڏيل قوم ڪٺڻ جي ڌار ڌار سٽائن ۾ هميشه نت نيون قوتون شامل ڪندي رهي آهي ته جيئن انقلاب جي فائدي لاءِ جيڪي ٿوس مقصد هڪدم حاصل ڪرڻ جهڙا هجن سي ڪري سگهجن.

گڏيل محاذ بابت انهيءَ پاليسيءَ تي هلڻ سان گڏو گڏ اسان جي پارٽيءَ ڪڏهن به دشمن جي صفن اندر ٽڪرن ۽ قوتن جو ڀرپور فائدو وٺڻ ۽ کين وقت ۾ وقت حد تائين ٽڪر ٽڪري اڪيلو ۽ ڪمزور بنائڻ ۽ انقلاب جي طاقت کي وقت ۾ وقت مضبوط ڪرڻ ۽ ان جي وڌڻ جي وات سنوارڻ جوڪوبه موقعو هٿان نه وڃايو آهي. دشمن جي اندروني ٽڪرن ۽ تضادن مان ڀرپور فائدو وٺڻ جو سوال مزور انقلاب لاءِ حڪمت عمليءَ وارو يعني بنيادي ۽ دائمي اهميت وارو مسئلو آهي. سرمائيدارن واري سرشتي جو ڦهري ڪوٽ لازمي طرح ڊهندو ۽ ان جي جاءِ لازمي سوشلسٽ سرشتو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وڌاريندو. اهو ڪم هڪڙو ته مزور طبقي طرفان هلايل جدوجهد جي ڪري ٿيندو پيو ته پيداوار جي سرمائيدار نظام اندر ۽ خود سرمائيدار طبقي اندر جيڪي اندروني ٽڪر ۽ تضاد آهن سي به ان ڪم ۾ اهم ڪردار ادا ڪندا.

اهي ٽڪر ۽ تضاد سرمائيدار راڄ کي سُڙي وانگر اندران ئي اندران کائي ناس پيا ڪن. ٻا جي سرمائيدار ملڪن جنهن دور ۾ ٻي سڄي دنيا کي غلام بڻائي ڇڏيو آهي، تنهن دور ۾ دنيا اندر انقلاب ڪيئن آڻجي؟ تنهن لاءِ لينن هڪ عظيم اعليٰ منصوبو تيار ڪيو. ان اعليٰ انقلابي منصوبي تيار ڪرڻ وقت لينن جي نظريي هنن ٽن بنيادي ٽڪرن ياتضادن کي ڌيان ۾ رکيو: (١) مزورن ۽ سرمائيدارن جي وچ ۾ ٽڪر (٢) غلام قومن ۽ کين غلام بڻائيندڙ سامراجين جي وچ ۾ ٽڪر ۽ (٣) دنيا کي غلام بڻائيندڙ سامراجين جا پنهنجا پاڻ ۾ اندروني ٽڪر. آڪٽوبر واري روسي انقلاب کان پوءِ اڃا به هڪڙو بنيادي ٽڪر پيدا ٿيو آهي. اهو آهي دنيا اندر ٻن عالمي سرشتن جي وچ ۾ ٽڪر يعني دنيا جي سوشلسٽ نظام ۽ سرمائيدار نظام جي وچ ۾ ٽڪر. دنيا جا اهي چار ئي وڏا ۽ بنيادي ٽڪر ۽ تضاد مجموعي طرح جهڙي نموني وڌندا ويجهندا رهندا، سڄي دنيا جي ليول ۽ سطح جي انقلابي قوتن ۽ انقلاب دشمن قوتن جي طاقت جو توازن به اهڙي ئي نموني جو ٿيندو رهندو. ڪميونسٽ ڪڏهن به خوش فهميءَ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۾ مبتلا نہ ٿيندا آهن ۽ هو ڪڏهن بہ اڪيون پوري انهيءَ ڳالهہ جو انتظار نہ ڪندا آهن تہ دشمن جي صفن اندر قوت کھڙو رنگ ٿي وٺي. وڏي ڳالهہ تہ اسان کي خبر آهي تہ جڏهن عوام ڪو قدم کڻندا آهن تڏهن دشمن جا پاڻ ۾ وڙهيل ٽولا هميشه اها ڪوشش ڪندا آهن تہ انقلاب خلاف پنهنجيون قوتون ڪٺيون ڪرڻ لاءِ پنهنجا جهيڙا جهٽا في الحال پاسيرا رکي ڇڏين. پر تڏهن بہ لينن سچ چيو آهي تہ "سرمائيدارن جي ملڪيت کين پاڻ ۾ ويڙهائي بڇڙو ڪيو آهي ۽ کين ساٿين مان ڦيرائي وحشي مرون بڻائي وڌو آهي."

دشمن جي صفن ۾ قوت پوڻ تي ڀاڙي ويهي رهڻ بدران اسين انهيءَ ڳالهہ کان چڱيءَ طرح باخبر رهون ٿا تہ اها قوت ڪيترو وڌي ٿي ۽ ان مان انقلاب لاءِ ڪيترو فائدو وٺي سگهجي ٿو، تنهن جو دارو مدار انهيءَ ڳالهہ تي آهي تہ خود انقلابي قوتن ۾ ڪيترو دم ۽ طاقت آهي. دنيا جي سمورن سچن پچن عوامي انقلابن جي تجربن ڏيکاريو آهي تہ انقلابي قوتون جيترو مضبوط ٿين ٿيون ۽ انقلابي وير جيترو مٿي چڙهي ٿي، دشمن جي صفن ۾ اوترو ئي ڦيٽارو وڌي ٿو ۽ اوترو ئي سندن پاڻ ۾ وڙهي ٽڪر ٿيڻ جو امڪان وڌي ٿو. تان جو نيٺ اهڙو بہ وقت اچي ٿو، جڏهن اهي قوتون ۽ ٽڪرار ايترو تہ وڌيو وڃن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جو دشمن جي ڌار ڌار مخالف ٽولن جي وچ ۾ ناهه جا سيئي دروازا بند ٿيو وڃن. هي اهو وقت هوندو آهي جڏهن پاڻيهي محسوس ٿيڻ لڳندو آهي ته انقلاب جي لاءِ گهربل صورتحال پچي راس ٿي چڪي آهي. ان ڪان پوءِ انقلاب، دشمن جي صفن کي چيري نڪرندو آهي ۽ آخرڪار فيصلو ڪندڙ لڙاين ڪان پوءِ دشمن جو تختو اونڌو ٿي پوندو آهي.

اسان جي ملڪ اندر انقلاب جي هڪڙي خصوصيت اها به آهي ته اسان جي انقلاب کي هميشه هڪڙي طاقتور سامراجي دشمڻ سان منهن ڏيڻو پيو آهي ۽ گهڻن موقعن تي وري ڪيس هڪڙي نه پر ڪيترن ئي دشمنن سان ساڳئي وقت منهن ڏيڻو پيو آهي. اهڙين حالتن ۾ اسان جي پارٽيءَ لينن جي هڻ دانائيءَ واري صلاح تي عقل ۽ سمجهه سان عمل ڪيو آهي ته ”وڌيڪ طاقتور دشمن جو فقط تڏهن خاتمو آڻي سگهجي ٿو جڏهن ان کي شڪست ڏيڻ لاءِ وڌ ۾ وڌ ڪوشش ۽ جاکوڙ ڪجي ۽ ان سان گڏ دشمڻ جي وچ ۾ ڪابه قوت هجي ته پوءِ اها ڀلي ڪٽي ڪيتري به ننڍڙي ڇو نه هجي ته به پنهنجو لازمي فرض سمجهي دشمن جي ڪيمپ اندر آن ننڍڙيءَ ڪان ننڍڙيءَ قوت کي ڀرپور نموني، ڏاڍي خبرداريءَ سان، ڌيان سان ۽ ڏاهپ سان انقلاب جي فائدي لاءِ استعمال ڪجي. وچ ۾ ڪوبه نئون عوامي اتحادي هٿ ڪرڻ جو معمولي ڪان معمولي وجهه به

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نہ وچائجي، توڙي جو اھو اتحادي عارضي ۽ ڪم ٽپائو، پڏ تر ڪندڙ، ڪچو، اعتبار نہ ڪرڻ جوڳو ۽ فقط ڪن شرطن تي ٺھندڙ چو نہ ھجي.

دشمنن جي اندروني قوتن ۽ ٽڪرن کي استعمال ڪري کين پاڻ ۾ ويڙھائڻ، ھڪ ٻئي کان ڌار ڪرڻ ۽ اڪيلو ا[illegible] ڪرڻ لاءِ اسان جي پارٽيءَ پنھنجن اصولن تي قائم رھي وڏي ھوشياريءَ، اٽڪل ۽ لچڪ سان مختلف حرفتون ۽ حيلا ھلايا آھن. آگسٽ واري انقلاب کان اڳ اسان جي پارٽيءَ جپانين ۽ فرينچن جي پاڻ ۾ موتمار دشمنيءَ جو ڏاڍو وقتائتو ۽ وڏ ۾ وڏ فائدو ورتو، قومي ڇوٽڪاري لاءِ جپان خلاف ويڙھ کي زور ورتايو. جڏھن جپانين ھٿيار ڦٽا ڪري ڇڏيا، تڏھن پارٽيءَ اھو موقعو ھٿ ڪري، ماڻھن جي اڳواڻي ڪري، ڪامياب عام بغاوت، ڪرائي. آگسٽ واري انقلاب کان پوءِ، جڏھن انقلاب جي طاقت اڃا پنھنجي ٻاراڻيءَ ڪمزور حالت ۾ ھئي ۽ اسين اندرين توڙي ٻاھرين دشمنن جي پيدا ڪيل سخت خطرن جي وڪڙ ۾ ھئاسين، جڏھن چڻ ماڪوڙيءَ جو ھاٿي سان مقابلو ھو، تڏھن بہ اسان جي پارٽيءَ صدر ھوچي منھ جي اڳواڻيءَ ۾ وڏي سمجھ ۽ دماغ واري سياسي وات تي ھلندي رھي. ھوءَ پنھنجن اصولن تي سختي ۽ مضبوطيءَ سان ڄمي رھي پر پنھنجي ڪم ڪرڻ جي ڍنگ ۽ چالن ۽ حرفتن ۾ زبردست لچڪ، ڪاريگري ۽ استاديءَ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪان ڪم ورتائين. اهڙي ريت اسان جي پارٽي ملڪ کي بي پناهه تڪليفن مان اڪاري پار ڪيو، جن مان پار تيڻ جو ظاهري طرح ڪو گس ئي ڪونه ٿي نظر آيو. ڪنهن وقت اسان فرينچن مان صفائي ڪرڻ لاءِ چيانگ ڪائي شيڪ سان وقتي ناهه ٿي ڪيو ته ڪڏهن وري ٿوري دير فرينچن سان نهي، انهن تي هٿ آجا ڪري، چيانگ ڪائي شيڪ جي فوجن کي لوڏي ٿي ڪڍيوسين. اهڙيءَ ريت اسان کي ايترو وقت ملي ويو جو فرينچ غلام بنائيندڙن کي ملڪ مان لوڏي ڪيڻ لاءِ عام مقابلي جي تياري ڪري ورتي سون. چو ته پارٽيءَ کي خبر هئي ته هنن مان ويڙهه اٽڻ آهي. انهن وڏي دانائيءَ وارن قدمن کي اسان جي ملڪ اندر انقلاب جي تاريخ ۾ سدائين وڏي اهميت ڏيئي ياد رکيو ويندو. عظيم لينن جيڪا تعليم ڏني آهي ته پنهنجي اصولن تي مظبوطيءَ سان قائم رهي، دشمن جي صفن اندر ڦوٽن ۽ ڦيٽارن جو فائدو وٺڻ ۽ (ان مطلب لاءِ منجهائڻ ڪن سان) چڏ چوٽ ڪريو ۽ ڪين رعايتون ڏيو، ان تعليم تي ڪيئن عقل ۽ سمجهه سان عمل ڪجي، تنهن ڳالهه جا هي دانائي وارا قدم شاندار مثال آهن. ”دشمن جي اندروني ٽڪرن ۽ تضادن مان ڀرپور فائدو وٺو ته جيئن انقلاب کي لڳاتار نت نئين منزلن تي پهچائي سگهجي.“ انهيءَ حڪمت عمليءَ واري اصول يعني سموري انقلاب لاءِ بنيادي ۽ دائمي

اهميت رکندڙ اصول تي عقل ۽ سمجهه سان، تخليقي ۽ اثرائتي نموني عمل ڪرڻ واسطي هي ڳالهيون لازمي طرح گهربل آهن:- انقلاب جي مقصد سان اٿاهه وفاداري هجڻ کپي ، قوم ۽ عوام کي آزاد ڪرائڻ جو ارادو رک کان به سخت ۽ مضبوط هجڻ کپي، عوام تي مضبوط پڻ هجڻ گهرجي .

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

باب ٻيو

انقلابي سرگرمين جا اصول ۽ طريقا

انقلاب کي ڪاميابيءَ جي منزل تي رسائڻ لاءِ اهو بنيادي طرح لازمي آهي ته پنهنجي ڪم جا نه رڳو عام رخ ۽ حڪمت عمليءَ وارا مقصد اڳواٽ طيءِ ۽ مقرر ڪري ڇڏجن پر ساڳئي وقت هر دور ۾ جيڪي خاص رخ ۽ مختلف مقصد سامهون هجن انهن جي صفائي ۽ چٽائي به ڪري ڇڏجي. پر رڳو اهو ڪري ڇڏڻ به ڪافي ناهي. اهو رخ ۽ مقصد طيءِ ڪري انهن جي چٽائي ڪري ڇڏڻ جهڙي ڏي اهم ڳالهه هڪڙي ٻي به آهي. اها هيءَ آهي، جڏهن نيٺ اهي فيصلا ٿي وڃن ته اسان جي جدوجهد ۾ عام رخ ۽ عام مقصد فلاڻو هجي ۽ فلاڻي خاص دور ۾ ان جو خاص رخ فلاڻو هئڻ کپي ته پوءِ انهن فيصلن کي عملي ويس ڪيئن ڏيکارجي؟ ان لاءِ ڪهڙو ڱس وٺجي؟ ڪهڙا طريقا اختيار ڪجن؟ ۽ ڪهڙا ڱر استعمال ڪجن؟ تجربي ڏيکاريو آهي ته ڪن حالتن ۾ انقلابي تحريڪون صاف رخ ۽ مقصد نه هئڻ ڪري سمت يا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ناڪام نہ ٿينديون آهن پر ان جو بنيادي سبب
اهو هوندو آهي تہ انقلابي عمل ۽ سرگرمين لاءِ وٽن
موزون ۽ ڪارائتا اصول ۽ طريقا مقرر ٿيل نہ هوندا آهن.

انقلابي سرگرمين جا صحيح طريقا اهي چئبا جن جي
وسيلي انقلاب دشمن کي شڪست ڏيئي سگهجي ۽
سا بہ جلد کان جلد تہ جيئن انقلاب جيترو جلد ممڪن
هجي اوترو [redacted] پنهنجي منزل ساڻي سگهي. انهيءَ لاءِ
همت ۽ [redacted]ـي سان گڏ ماڻهوءَ کي دانائي ۽ ڏاهپ
بہ گهرجي. انقلابي ڪم جا صحيح طريقا ڳولي ڪڍڻ ۽
انهن تي عمل ڪرڻ جو ڪم سائنسي ڪم آهي. پر اها
رڳو سائنس ڪانهي. اهو هڪ وڏو آرٽ ۽ هنر بہ آهي.

انقلابي ڪم ڪرڻ جا صحيح ڍنگ ۽ طريقا ڳولي
ڪڍڻ وڏي عقل ۽ دماغ جو ڪم آهي. ان لاءِ انقلابيءَ کي
وڏي ۾ وڏي تخليقي جذبي کان ڪم وٺڻو پوندو آهي. جيترو
عقل ۽ دماغ ۽ جيترو تخليقي جذبو انقلابيءَ کي انهيءَ ڳالهہ
لاءِ کپي اوترو ڪنهن بي انقلابي ڳالهہ لاءِ مشڪل کپندس.
انقلاب معنيٰ ڇڏڻ، خلقڻ. انقلاب معنيٰ 'ڪين' 'مان' 'ڪي' 'جوڙڻ'.
عقل، دماغ، ڏاهپ ۽ هر فن مولا ٿيڻ ڪانسواءِ انقلاب ڪامياب
تي نٿو سگهي. اڃا تائين ڪوبہ اهڙو انقلابي نسخو ايجاد ڪو نہ
ٿيو آهي جيڪو دنيا جي هر سماجي مرض تي پويءَ جنهن جي
مدد سان ماڻهوءَ کي جڏهن وڻي ۽ سڄي دنيا ۾ جتي
بہ کپي اتي انقلاب آڻي سگهي. اهڙو سڀني مرضن تي
پوڻ جهڙو نسخو جيئن اڳي ڪو نہ پيدا ٿيو آهي
تيئن آئنده بہ پيدا تي نٿو سگهي. انقلاب آڻڻ جا ڪي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

طريقا هڪڙن ملڪن لاءِ فائدي سند ثابت ٿين ٿا پر ٻين ملڪن لاءِ موزون ڪونه ٿين. جيڪي طريقا هڪڙين حالتن ۾ هڪڙن وقتن تي صحيح آهن سي ٻين حالتن ۾ ٻين وقتن تي غلط ثابت ٿي سگهن ٿا. ڪهڙا طريقا ڪڏهن ۾ ڪٿي جي لاءِ موزون آهن؟ انهي سڄي ڳالهه جو دارو مدار نوس تاريخي حالتن تي آهي. لينن چيو آهي ”مارڪسي نظريو گهر ٿو ڪري ته جدوجهد جي شڪلين ۾ صورتن واري سوال جي وڏي تاريخي ڇڪاس ونجي، جيڪڏهن ڪو ماڻهو هن سوال کي وقت جي نوس تاريخي حالتن کان ڇني ڌار ڪري پوءِ ان تي ويچار ڪري ٿو ته چئبو ته ان ماڻهوءَ جدلياتي ماديت جي سائنس جي الف ب ڏي نه سمجهي آهي، جڏهن اهو سوال پيدا ٿئي ته فلاڻي تحريڪ ۾ فلاڻو يا فلاڻو جدوجهد جو طريقو ڪتب آڻجي يا نه؟ تڏهن ان سوال جو ها يا نه ۾ جواب ڏيڻ کان اڳ لازمي آهي ته ان تحريڪ جي نوس حالتن جو تفصيلي جائزو ونجي. اهڙي جائزي وٺڻ بنا اهڙي سوال جو جواب ها يا نه ۾ ڏيڻ جي ڪوشش ڪرڻ جو مطلب ٿيندو مارڪسي ٻيهڪ کي مڪمل طرح ڇڏي ڏنو ڪرڻ.“*

جدوجهد جي ڪنهن روپ يا ڪنهن طريقي کي فقط تڏهن بهترين ۾ ڏاهپ وارو چئي سگهجي ٿو جڏهن اهو روپ يا اهو طريقو جنهن صورتحال ۾ ڪتب آڻجي ٿو ان خاص صورتحال جون سموريون گهرجون پوريون

* لينن جا چونڊ مضمون جلد ٢ صفحو ٢١٤

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪندو هجي، جڏهن اهو انهن حالتن سان پوري طرح ٺهڪي اچي. جن حالتن ۾ ان کي استعمال ڪجي، جڏهن اهو انقلابي ۽ ترقي پسند قوتن کي پنهنجو پورو پورو زور لڳائڻ ۽ جذبو ڏيکارڻ جو موقعو ڏئي ۽ جڏهن دشمن جي ڪمزورين سان وڌ ۾ وڌ فائدو وٺڻ جا وجهه ڏئي ۽ جيڪو انهن سڀني ڳالهين وسيلي مقابلي جي حالتن آهر ۽ ڌرين جي طاقت جي توازن آهر انقلاب کي وڌ ۾ وڌ سوپ ڏياري سگهي.

سئو سالن کان به وڌيڪ عرصي تائين جدوجهد ڪرڻ کان پوء دنيا جي مزور طبقي هينئر قيمتي انقلابي تجربن جو اهڙو خزانو گڏ ڪري ورتو آهي. جيڪڏهن ڪنهن پارٽي تاريخي پس منظر ۽ آڳي پيڇي جي ڀرپور ڄاڻ حاصل ڪري ورتي آهي ۽ سندس ملڪ جون جيڪي ڳالهيون ۽ حالتون جڳ جهان کان نراليون هجن، تن جو جيڪڏهن گهوڙهو اڀياس به ڪيل اٿس ته پوء ان کي ٻين ملڪن جي انقلابي تجربن جي جيتري گهڻي ڄاڻ هوندي، اوترو ئي اها پارٽي پنهنجي ملڪ اندر انقلابي سرگرميون هلائڻ ۾ نت نيون ڳالهيون پيدا ڪري، نوان گس ۽ نوان طريقا ڪڍي، نيون نيون اٽڪلون ۽ نيون ڏاهپون ڪم آڻي سگهندي. اسان جي پارٽيء کي اها خبر آهي ته انقلاب جي جدوجهد هلائيندي هلائيندي پنهنجي انقلابي ڄاڻ جي موڙي ڪيئن وڌائجي ۽ پنهنجي سياسي اڳواڻيء جي لياقت جي معيار کي ڪيئن وڌائجي. يعني پنهنجي سياسي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڳواٽي ڪرڻ جي پنهنجي ڪم ۾ عقل ۽ دماغ ۽ هنر ڪان وڌ ۾ وڌ ڪم ڪيئن وٺجي. انهيءَ لاءِ اسان جي پارٽيءَ هڪڙو ڪم اهو ڪيو آهي، جو اسان جي انقلاب ۾ جيڪو تجربو حاصل ٿيو آهي، تنهن جي ان ڪٿڪئي آهي، ان جو تُوتل پڌو آهي ۽ ان ۾ واڌارا آندا آهن. تنهن کانسواءِ دنيا جي ٻين ملڪن جيڪي انقلابي تجربا حاصل ڪيا آهن، تن جو اسان وڏي ڌيان ۽ خبرداريءَ سان چونڊي چونڊي مطالعو ڪيو آهي. سا ڳٺي وقت اسان ويٽنامي انقلاب جي خاص ۽ نوس حالتن تي پورو پورو ڌيان پڻي ڏنو آهي. اها اصولي ڳالهه آهي ته روزمره جون پاليسيون ناهڻ مهل، توڙي انقلابي جدوجهد جي عمل ڪرڻ مهل انقلابي جدوجهد جي آخري مقصد کي هرگز نه وسارڻ گهرجي، ڪٿي ڇا به ٿي پوي ۽ ڪهڙيون به حالتون آڏو ڇو نه هجن. جيڪڏهن آخرين مقصد کي "ڪجهه به نه" سمجهيو ۽ روزانو آئيندي کي قربان ڪيو ته پوءِ اها بنهه بڇڙي موقعي پرستي ٿيندي، جنهن جو نتيجو فقط اهو نڪرندو جو عوام ڪڏهن به غلاميءَ جي چار مان جند نه ڇڏائي سگهندا. پر رڳو آخرين مقصد کي سمجهڻ ڪافي ناهي. انقلابي اڳواٽي ڪرڻ جو وڏو فن ۽ هنر ٿي اهو آهي ته آخرين مقصد کي مضبوطيءَ سان ذهن ۾ رکي، عقلمنديءَ سان ڏاکي به ڏاکي فتحون حاصل ڪجن. انقلاب لکين عوام جو ڪم آهي، هو جنهن حاڪم ٽولي جو تختو اونڌو ڪرڻ لاءِ اٿي کڙا ٿيندا آهن، تنهن وٽ تشدد جي اٿاهه مشينري آهي ۽ ان سان گڏ ٻيون به ڪيتريون مادي ۽ روحاني طاقتون

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پڻ آهن. اهو ئي سبب آهي جو انقلاب آڻڻ لاءِ هميشه ڊگهي جدوجهد واري وات لازمي هوندي آهي. انقلاب کي شروعاتي وکن کان وٺي موپ جي آخرين منزل تائين پهچڻ لاءِ وات تي جدوجهد جي ڪيترين ئي منزلن مان لنگهڻو پوندو آهي. هر ڪنهن منزل تي ان کي گهڻن ئي مونجهارن ۽ مشڪلاتن سان منهن ڏيڻو پوندو ۽ ڪيترا ئي ڏکيا ۽ اٽانگا لڪ اڪرڻا ۽ ور وڪڙ پار ڪرڻا پوندا آهن؛ ۽ هڪڙيءَ ڪان پوءِ ٻيءَ رنڊڪ کي ختم ڪري اڳتي وڌڻو پوندو آهي. اهڙيءَ ريت انقلاب جي قوتن ۽ انقلاب دشمن قوتن جو هڪ ٻئي جي مقابلي ۾ جيڪو وزن هوندو آهي سو آهستي آهستي بدلجندو ويندو آهي. تان جو عوام آخرڪار حاڪم طبقن تي برتري ۽ غلبو حاصل ڪري وٺندو آهي. انقلابي جدوجهد جو قانون ئي اهو آهي ته دشمن کي ڏاڪي به ڏاڪي پوئتي ڌڪيندو رهجي ۽ ڪانئس هڪ ڪان پوءِ ٻي موپ کسبي رهجي. تان جو نيٺ دشمن کي پوري طرح مڪمل شڪست ڏيئي انقلاب جي آخرين منزل ماڻجي.

انهن سببن ڪري آخرين منزل ڏانهن وٺي ويندڙ ڊگهي ۽ اٽانگي وات تي جيڪي جدا جدا ڏاڪا ۽ منزلون اچن، انهن مان ڪنهن به ڏاڪي ۽ منزل تي، ڪڏهن به نوس حالتن تي پورو پورو ڌيان ڏيڻ ۾ ڪوتاهي نه ڪرڻ کپي. هر منزل ۽ هر وقت تي اهو ڏسندو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رهجي ۽ اها چڪاس ونبي رهجي تہ انقلاب جي پاسي عوام ڪڏهن ۽ ڪهڙين حالتن ۾ سرگرم ٿيڻ لاءِ تيار ٿين ٿا؟ مختلف سماجي طاقتون ڪهڙي ڪهڙي پوزيشن ونيو ويٺيون آهن؟ ٻئي پاسي، دشمن ڪهڙين ڳالهين ۾ مضبوط ۽ ڪهڙين ڳالهين ۾ ڪمزور آهي؟ هو ڪهڙيون چالاڪيون ٿو ڪري ۽ اهي ڪهڙن مقصدن سان ٿو ڪري؟ لينن هميشہ اها گهر ڪندو رهيو تہ ڪميونسٽن کي نہ رڳو پنهنجي اندروني حالتن کي پورو پورو ڌيان ڏيڻ گهرجي ۽ نہ رڳو انهن حالتن بابت خوش فهميون ڪان بچڻ گهرجي پر ساڳئي وقت کين دنيا جي اقتصاديات ۽ سياست جي سمورن جزن کي بہ چڱيءَ طرح ڌيان ۾ رکندو رهڻ گهرجي. ملڪ اندر توڙي ٻاهر سيني طبقاتي قوتن کي چڪاسيندو رهڻ کپي ۽ اهو بہ جاچيندو رهڻ کپي تہ انهن قوتن جي وچ ۾ لاڳاپا ڪيئن آهن. نوس حقيقتون هر وقت پيون بدلجن، انهن حالتن جي سيني جزن کي پوري طرح نظر ۾ رکڻ ڪانسواءِ ڪو انقلابي وڏ ۾ وڏ ڪٺي جد و جهد جو آخري مقصد سمجهي سگهندو پر هو ان مقصد کي حاصل ڪرڻ جا جيڪي وسيلا آهن، تن تي قبضو ۽ قدرت هرگز حاصل نہ ڪري سگهندو. هڻ کي انهيءَ مقصد جي حاصلات لاءِ صحيح طريقا، گر ۽ عملي وسيلا هٿ نہ ايندا ان ڪري هو انقلاب جي رهنمائي ڪرڻ جي ڪم ۾ وڏيون حڪمت عمليءَ واريون غلطيون يعني سچي

جدوجهد تي اثر وجهندڙ زبردست غلطيون ۽ پڻ جدوجهد جي جدا جدا ڏاڪڻ تي اثر وجهندڙ غلطيون ڪري وجهندو.

عقلمندي سان ڏاڪي به ڏاڪي لڙائي ڪئي جاڻ جي معنيٰ ڇا آهي؟ ان جي معنيٰ اها آهي ته جهڙو زمانو هجي ۽ جهڙيون حالتون هجن، ان زماني ۽ انهن حالتن ۾ ان زماني ۽ انهن حالتن سان نهڪندڙ ۽ موزون نوس مقصد چوندي اڳيان رکڻ جاڻجي ۽ لڙائيءَ جي اڳواڻي اهڙي نموني ڪرڻ جاڻجي، جو ان ۾ وڏ ۾ وڌ ڪاميابي حاصل ڪري سگهجي. انهيءَ خيال ۽ نظر سان ڪم ڪبو ته انقلاب لاءِ اڃان به وڏن واڌارن جو رستو صاف ٿي پوندو ۽ آخري فتح لاءِ خاطريءَ جهڙا رستا کلي پوندا.

اسان جي انقلاب ۾ ائين ڪيو ويو آهي. جيڪڏهين ٣٠-١٩٣١ع واريون تحريڪون نه هلن ها ۽ ٤٠-١٩٤٥ع جي وطن دوست جدوجهد جي لهر نه اڀري ها ته جيڪر آگسٽ وارو انقلاب ڪامياب ٿي نه ٿئي ها.

پورهيت جن جي نمائندگي اسان جي پارٽي ڪري ٿي، تن جي دعوا آهي ته هو انقلاب جي اڳواڻيءَ جي صلاحيت رکن ٿا. ٣٠-١٩٣١ع واري تحريڪ پورهيتن جي انهيءَ دعويٰ کي عملي طرح صحيح ثابت ڪري ڏيکاريو، پيو ته انهيءَ تحريڪ هارين جي دلين ۾ مزورن لاءِ اٽل ڀروسو پيدا ڪيو. اهي ڳالهيون انهيءَ تحريڪ جون وڏي ۾ وڏيون حاصلاتون هيون. انهي تحريڪ هلڻ کان پوءِ سامراجين ۽ وڏيرن انهيءَ تحريڪ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪي ڪچلڻ لاءِ ڏاڍ، ڌڪاءُ ۽ زبردستي جي حد ڪري
ڇڏي. پر ان هوندي به هو ان تحريڪ جون سڀئي
حاصلاتون ختم ڪري نه سگهيا. تنهن ڪانسواءِ انهيءَ
تحريڪ، مزدور هاري عوام کي ڀروسو ڏياريو ته منجهن
اٿاهه انقلابي قوت ۽ دم آهي.

ساڳئي وقت هن تحريڪ هڪ ڀاسي اهو ثابت
ڪيو ته پورهيتن جي انقلابي وات بلڪل صحيح آهي
۽ مزورن ۽ هارين ۾ زبردست انقلابي صلاحيتون موجود
آهن ته ٻئي پاسي قومي وچئين طبقي ۽ هيٺئين وچولي
طبقي ۾ جيڪي غلط ۽ غير انقلابي لاڙا هئا، تن کي به
اگهاڙو ۽ بي نقاب ڪيائين. اهي لاڙا هي هئا: بنا سمجهه
سوچ ۽ تڪ تور جي، بي صبريءَ، اپهرائيءَ، من مستيءَ
۽ لاپرواهيءَ سان، اُم ذم ڪري ڪنهن ڪم ۾ ڪاهي
پوڻ جو لاڙو، سماج ۾ مڪمل ۽ ڀرپور تبديلي لاءِ
توڙ تائين لڙڻ بدران معمولي تبديلين ۽ خسيس ڦيرين
گهيرين يعني رواجي سڌارن تي راضي ٿي وڃڻ ۽ انقلابي
جدوجهد اڌ ۾ ئي ختم ڪري ڇڏڻ جو لاڙو، ڦرڻي
گهرڻي طبيعت ڌارڻ يعني ڪڏهين هڪڙي پاسي ٿيڻ
۽ ڪڏهن ان جي مخالف پاسي ٿيڻ جو لاڙو، انقلاب
لاءِ بي دليءَ سان دل مٿان ۽ ٿالي ماتر ڪم ڪرڻ ۽
انقلابي جدوجهد هلندي عوام سان دغا ڪري گجهه گهوه ۾
انقلاب دشمنن سان نهي وڃڻ جو لاڙو وغيره. ساڳي
وقت ان تحريڪ وڏيرن ۽ دلال شاهوڪارن يعني

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پرڏيهي سامراجين جي ڏيهي سرمائيدار ايجنٽن جي سردار ۽ ذليل رجعت پرست ڪردار کي عوام اڳيان بلڪل ننگو ۽ اگهاڙو ڪري ڇڏيو. انقلاب ۾ ان کان پوءِ جيڪو به واڌارو ٿيو، تنهن سموري واڌاري لاءِ اهو پهريون ڪامياب قدم هار جيت جي فيصلي ڪرڻ جهڙو اهم قدم ثابت ٿيو. حقيقت ۾ جيڪڏهين ١٩٣١-٣٠ع واريون ڌرتي ڌوڌيندڙ طبقاتي لڙايون نه ٿين ها ۽ مزور ۽ هاري [illegible]هن ۾ پنهنجيون غير معمولي انقلابي صلاحيتون نه ڏيکارين ها ته ١٩٣٦ع کان ١٩٣٩ع تائين واري عرصي ۾ جيڪو انقلابي اڀار ۽ چاڙهه آيو سو هرگز نه اچي سگهي ها.

ويٽنامي انقلابي جدوجهد جي تاريخ ۾ سال ١٩٣٦ کان ١٩٣٩ع تائين جي عرصي وارو جيڪو دور ٿي گذريو آهي، اهڙو غلام بڻايل ملڪن جي انقلابي جدوجهد جي تاريخ ۾ ورلي ڏسڻ ۾ ايندو آهي. انهيءَ دور ۾ ٻن قسمن جون جدوجهدون ڌار ڌار طريقن سان هلايون ويون. انهن مان هڪڙي قسم جون جدوجهدون حاڪم طبقن جي مڙهيل قانونن موجب سئو سيڪڙو قانوني ۽ کلي کلائي نموني هلايون ويون ٻئي قسم جون جدوجهدون ڪجهه قانوني ۽ ڪجهه غير قانوني نموني هلايون ويون. ٽئي قسم جون جدوجهدون وري ڳجهي ۽ سئو سيڪڙو غير قانوني نموني سان هلايون ويون. انهن ٽنهي قسمن جي جدوجهد

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪي اهڙي نموني هڪبئي سان گڏو گڏ ۽ پاڻ ۾ ملائي هڪ ڪري هلايو ويو، جنهن جو مثال ورلي ڏسڻ ۾ ايندو آهي.

جڏهن فرانس ۾ عوامي محاذ * جي حڪومت اقتدار ۾ آئي، تڏهن اسان جي پارٽيءَ سوچيو ته انقلاب ڪي هڪ قدم اڳيان وڌائڻ جو اهو سونهري وجهه آهي ۽ ان جو ڀرپور فائدو وٺڻ کپي جيئن ته پارٽي

---

* ان زماني ۾ جرمني ۾ هٽلر ۽ سندس نازي پارٽي اقتدار ۾ اچي چڪا هئا. جنگ جو خطرو وڌي رهيو هو. فرانس جي حاڪم طبقن کي نازي جرمنيءَ کان خطرو هو ته متان هو ڪنهن به وقت اوچتو حملو ڪري فرانس کان پراڻا وير وٺي. ان ڪري فرينچ حاڪم طبقن فرانس جي پورهيتن سان ٺاهه ڪري ۽ اهڙي گڏيل حڪومت قائم ڪئي، جنهن ۾ سرمائيدارن کانسواءِ پورهيتن جا نمائندا به شامل هئا. ان حڪومت جون پاليسيون اڳوڻين حڪومتن جي ڀيٽ ۾ ڪجهه گهٽ مرداو ۽ رجعت پرست هيون. فرانس جي غلام بنايل ملڪن ۾ پڻ هن گڏيل حڪومت غلام قومن سان ڪجهه نرمي ڪئي. ويٽنامي انقلابين ان نرم صورتحال جو ڀرپور فائدو ورتو ۽ جيڪي ضروري ڪليون ڪلايون ۽ قانوني سرگرميون هو اڳي پڻ ڪري

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳهڻو اڳ ۱۹۳۰-۳۱ع وارن سالن ۾ ٿي، دشمن
خلاف ويڙهه لاءِ مضبوط مورچا ۽ پڪا پختا بنياد ٺاهي
ورتا هئا، تنهنڪري اها انهي سونهري موقعي جو پورو پورو
فائدو وٺي سگهي. ليٽن سيڪاري ويو آهي ته ”جنهن
وقت جهڙيون حقيقي ۽ ٺوس حالتون هجن، ان وقت
انهن حالتن مان نڪرندڙ اهڙا ئي حقيقي ۽ ٺوس سياسي
مقصد اڳيان رکجن“ انهيءَ قول تي عمل ڪندي
پارٽي ۱۹۳۵-۳۶ع عرصي لاءِ اهڙا مقصد چونڊيا جي
ترت حاصل ٿي سگهن ۽ اهڙو پروگرام رٿيو جنهن تي
هڪدم عمل ٿي سگهي. اهي ترت مقصد ۽ اهو تڪڙو
پروگرام هي هئا. في الحال ڪي سڀي سامراجي پرمار
راڄ جو تختو اونڌو ڪري سندس پاڙ پٽي ڇڏڻ جي
ڪوشش نه ڪجي. في الحال سامراجي پرمان جي فقط
ان ٽولي خلاف جدوجهد تيز ڪجي جيڪو ٽولو پڻ
سيني سامراجي پرمارن جي پيٽ ۾ وڌ ۾ وڌ سردار،

سگهيا سي ان دور ۾ ڪري ورتائون. فرينچ سرمائيدارن
جلدي اها وزارت ڊاهي، پنهنجي نجي سرمائيدار حڪومت
قائم ڪئي. جنهن اچڻ شرط فرينچ عوام ۽ سامراج جي
غلام بنايل ملڪن جي خلاف ٻاهه ٻاري ڇڏي. پر ان
وچ ۾ انقلابي عوام ڪافي انقلابي مورچا قائم ڪري
۽ مضبوط بنائي چڪا هئا. جن اڳتي هلي ڪين ڪافي
ڇڳو ڪم ڏنو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عوام دشمن ۽ رجعت پرست هجي. تنهن ڪانسواءِ فاشزم* ۽ سامراجي جنگ خلاف جدوجهد ڪجي ۽ پڻ عوام کي جمهوري آزاديون وٺي ڏيڻ، عوام جو گذر سفر آسودو ڪرڻ ۽ دنيا ۾ امن قائم رکڻ لاءِ جدوجهد ڪجي. پارٽي کي چڱي طرح خبر هئي ته اهي مطالبا آخرين مقصد نه آهن. هن پليءَ پيت چاتو ٿي ته معمولي سڌارن سان پراڻي پاروٽي ۽ ڪريل سڙيل نظام ۾ ڪا خاص ۽ بنيادي تبديلي ٿي آڻي سگهي. پارٽي کي پروڙ هئي ته پس پيش فقط جڏهين هٿيار بند لڙائيءَ سان سامراج ۽ وڏيرا شاهي جي راڄ کي ڊاهي ان جي جاءِ تي اقتدار عوام کي ڪٿي ڏبو، تڏهين ٿي اعليٰ انقلابي مقصد حاصل ڪري سگهبو. پر لينن پاڻ چيو آهي ته "روس ۾ سال ۱۹۱۷ع جي فيبروري مهيني وارو انقلاب نه اچي ها ۽ ان جي ڪري جمهوري آزاديون نه ملن ها ته جيڪر اها تمام وڏي پيماني واري ۽ تمام گهري

---

* ٿلهي ليکي جيڪو حاڪم طبقو ٺالي ماٿر جمهوريت، قانوني حڪومت، عوام جي نمائندگي وغيره جو پوش به لاهي ڦٽو ڪري ۽ اگهاڙي، ننگي، غنده گردي، ڌاڌاگيري ۽ رهزني سان ڊڪٽيٽري راڄ ڪري، ان جي اهڙي راڄ ڪرڻ جي ڍنگ کي فاشزم سڏبو آهي. فاشزم تي ٺالو اٽليءَ جي ڊڪٽيٽر مسوليني جي فاشي پارٽي تان پيو آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ اوئهي عوامي جدوجهد شروع نه ٿي سگهي ها، جنهن جدوجهد اڳتي هلي آڪٽوبر انقلاب برپا ڪيو، ساڳي طرح اسان وٽ ١٩٣٩-٣٦ع واري زبردست جمهوري تحريڪ آگسٽ انقلاب جي شاندار ڪاميابي لاءِ ميدان تيار ڪيو. ھي دور اهڙي زبردست عوامي هلچل جو دور هو جنهن جو ڪو مثال فرانس جي غلام بينڪن جي ماڻهن جي جدوجهد ۾ مشڪل لڀندو.

اسان جي پارٽيءَ لکين ماڻهن کي، خاص ڪري هارين ۽ مزورن کي سجاڳ ڪيو ۽ کين سياسي تعليم ۽ تربيت ڏني. انهيءَ ڪم لاءِ پارٽيءَ تنظيم ۽ جدوجهد جا بي انداز لچڪيدار ۽ گهڻن قسمن جا طريقا ڪتب آندا. ايتري قدر جو فرينچ پرسارن جي همٿ نوڪين اسيمبلين ۽ بينڪي پارليامينٽن کي به عوام جي فائدي لاءِ استعمال ڪيو ويو. پارٽيءَ جي اڳواڻيءَ هيٺ عوام زبردست جدوجهدون هلايون جي شهرن توڙي ٻهراڙين کي ٻاه وانگر وڪوڙي ويون ۽ ڪارخانن، فرينچ زميندارن جي فارمن ۽ کاڻين کان وٺي وڃي ڳوٺن ۽ واهڻن تائين پهتيون. انهي زبردست سياسي هلچل ٿي اهي سازگار حالتون تيار ڪيون، جن جي مدد سان پارٽي ١٩٤٥-٤٠ع وارين نيئن ۽ چٽين لڙاين ۾ عوام جي اڳواڻي ڪري سگهي.

ٻي مهاڀاري لڙائي جي شروع ٿيڻ کان پوءِ فرينچ پرسارن شڪست کائي وڃي جپانين اڳيان گوڏا

ڪوڙيا * ۽ سڄو هند چيني علائقو يعني ويٽنام، ڪمبوڊيا ۽ لائوس جا ٽيئي ملڪ جپاني سامراج کي نذراني طور ڏيئي ڇڏيائون. اهڙي طرح اسان جي عوام جي ڪجهه ۾ غلاميءَ جو ٻٽو ڦاهو پئجي ويو.

ان دور ۾ پارٽي انهيءَ فيصلي تي پهتي ته ظلم، ذلت ۽ جنگ عوام کي ڏونڌاڙي سجاڳ ڪندا، تان جو هو نهايت زوردار انقلابي ڪارروايون ڪرڻ لڳندا، اهڙيءَ ريت انقلاب لازمي طرح وري پڙڪو کائي اٿندو.

صدر هوچي منهه جي صلاح تي پارٽيءَ گهٽي ۾ گهٽين قومي جمهوري قوتن کي هڪڙي هنڌ گڏ ڪرڻ لاءِ ويٽنامي عوامي محاذ (ويت منهه محاذ) قائم ڪيو. ساڳئي وقت ان انقلابي اڏا ناهڻ ۽ پهريان هٿيار بند

---

*انهن زماني ۾ نازي جرمنيءَ فرانس تي حملو ڪري پنجن ڏينهن اندر فرينچن کي شڪست ڏني ۽ ان کان پوءِ جڏهن جرمنيءَ جي ساٿيءَ جپان فرينچن جي هند چيني وارن غلام ملڪن کي اچي سوڙهو گهٽيو، تڏهن فرينچ سامراجي هند چيني علائقي اندر جپاني فاشين جي مقابلي جو ست ساري نه سگهيا. انهيءَ ڪري هند چين ۾ جپانين جي بالادستي کي تسليم ڪيو ۽ ويٽنام سميت ٽيئي ملڪ انهن جي غلاميءَ ۾ ڏيئي ڇڏيائون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دستا قائم ڪرڻ شروع ڪري ڏنا. هن ”فرينچن سان وڙهو! جپانين کي لوڌي ڪڍو!“ جي هلچل شروع ڪئي، گوريلا لڙائيءَ کي وڌايو ۽ جزوي يعني مڪاني بغاوتن ۾ زبردست واڌارو ڪيو. جيئن پارٽي سوچيو هو تيئن ٿي ٿيو. جپانين فرينچن سان دغا ڪري سندن رهيل کهيل نالي ماتر حڪومتي مشينري به ٽوڙي ڇڏي ۽ پاڻ سنئون سڌو ويٽنام جا حاڪم بڻجي ويا. اهو وجهه وٺي پارٽيءَ پنهنجيءَ پاليسي ۾ هڪدم پلٽو آندو ۽ ”جپان جو مقابلو ڪرڻ ۽ قوم کي بچائڻ“ جي تحريڪ شروع ڪري ڇڏيائين. اهو دور ٻرندڙ ۽ ٽهڪندڙ عوامي هلچل جو دور هو. ان دور ۾ انقلاب جون سياسي قوتون پکڙنديون به ويون ۽ منجهن گهرائي ۽ اونهائي به پيدا ٿيندي ويئي. اهي ٻهراڙين، شهرن، جبلن، ميدانن ۽ ٻيلن کي وڪوڙي ويون. سياسي قوتن سان گڏوگڏ هٿياربند انقلابي قوتون به وڌيون ويجهيون. اهڙي طرح ايندڙ عام بغاوت، لاءِ هر طرح جون تياريون ڪيون ويون.

آگسٽ واري انقلاب جيڪا شاندار سوڀ حاصل ڪئي، ان جو هڪڙو ڪارڻ ته اهو هو جو سال ١٩٤٠ کان ١٩٤٥ع واري عرصي ۾ قومي آزاديءَ جي زبردست تحريڪ هلائي ويئي. پر سوڀ جو سبب رڳو اهو نه هو. سال ١٩٣٠ کان ١٩٣١ تائين ۽ سال ١٩٣٦ کان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٩٣٩ تائين جيڪي به زبردست تحريڪون هلايون ٿيون، تن ۾ ڀرپور انقلابي ريهرسلون ۽ آزمائشون ڪيون ويون. انهن به آگسٽ انقلاب جي سوڀ لاءِ ميدان هموار ڪيو. تنهن کان سواءِ انهن انقلابي آزمائشن ۽ ريهرسلن جيڪو انقلابي عمل جو سلسلو شروع ۽ تيار ڪيو، تنهن انقلابي عمل جي سلسلي به آگسٽ واري انقلاب جي شاندار سوڀ لاءِ وڏو ڪم ڪيو. انقلابي جدوجهد بنا روڪ جي سماجي زندگي جي سمورن ميدانن ۾ پکڙڻ لڳندي آهي جهڙوڪ:- اقتصادي، سياسي ۽ ثقافتي ميدان ۾. تنهن ڪري ڏاڪي به ڏاڪي انقلابي لڙائي ڪرڻ لاءِ ضروري آهي ته مقابلي جي هر ميدان ۾ عوام کي چڙ ۾ آڻي، ڪين منظم ڪجي. دشمن جيڪي هڪ ٻئي پويان لڳاتار پاليسيون ناهي، تن کي عوام جي هٿان ناڪام بڻائجي ۽ سندس سمورين سازشن ۽ چالاڪين کي بيڪار بڻائجي. ڏاڪي به ڏاڪي سوڀ ڪرڻ لاءِ ضروري آهي ته هر دور ۽ هر لڙائيءَ ۾ جيڪي به مقصد حاصل ٿي سگهن، جهڙا هجن اهي پڌرا ۽ نروار ڪجن ۽ هر قيمت تي حاصل ڪجن. اهڙيءَ ريت تحريڪ کي اڳتي ڌڪجي ۽ ان جي ليول مٿي ڪجي. ڪاميابيءَ جهڙي ڪاميابي ڪانه ٿيندي آهي. هڪڙي ميدان ۾ ڪاميابي ٻين ميدانن ۾ هلندڙ جدوجهد ۾ نئين جان وجهندي آهي. انقلابي تحريڪ وٽ شروعات ۾ چڙ ڪجهه به ڪين هوندو

آهي. پر اهڙي نموني ڪم ڪرڻ سان تحريڪ نت نين اوچاين تائين رسي وڃي ٿي. اها دشمن کي ڇتو ڪريو وجهي ۽ هو بتال تي هيڏانهن هوڏانهن گهنون ڏيڻ لڳندو آهي. تحريڪ جيڪي ننڍڙيون ننڍڙيون ڪاميابيون حاصل ڪندي آهي، انهن کي مضبوط ۽ مستحڪم بنائيندي آهي ۽ انقلابي لڙائيءَ جو ميدان آهستي آهستي مڪمل فتح طرف وڌائيندي ۽ ڦهلائيندي ويندي آهي. ويٽنامي انقلاب جي نرالي خاصيت اها آهي جو هتي ننڍڙيون ننڍڙيون جزوي بغاوتون وڌي ويجهي ۽ ڦهلجي وڃي عام بغاوت جي منزل کي رسيون. ڏاڪي به ڏاڪي کٽڻ جي طريقي کي اسان جي انقلاب جي خاص حالتن ۾ اجهو ائين استعمال ڪيو ويو.

ڏاڪي به ڏاڪي کٽڻ جي طريقي ۾ ڪئين خوبيون سمايل آهن. پنهنجي انقلابي مقصد تي مضبوطي سان ڄمي بيهڻ هڪ ضروري انقلابي گڻ آهي. هر وقت بدلجندڙ نوس حقيقت کي هر وقت عقلمنديءَ ۽ ڏاهپ سان پروڙيندو رهڻ ۽ ضرورت موجب پاليسيون بدلائيندو رهڻ، اهو ٻيو ضروري انقلابي گڻ آهي. ڏاڪي به ڏاڪي لڙائي کٽڻ جي طريقي ۾ انهن ٻنهي ابتڙ گڻن کي پاڻ ۾ ملائي هڪ ڪيو ويندو آهي. ڏاڪي به ڏاڪي لڙائي کٽڻ جي طريقي تي عمل ڪرڻ لاءِ ڪهڙا هنر ۽ فن ڄاڻڻ کپن. انهيءَ طريقي موجب

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هڪڙي انقلابي کي اهو هنر اچڻ کپي ته ڪهڙي نموني پنهنجن انقلابي اصولن تي به مضبوطيءَ سان قائم رهجي ۽ سا گڏي وقت ڪيئن پنهنجين پاليسين ۾ حالتن آهر هر وقت لچڪ به رکجي. انهن حالتن ۾ بن ابتڙ ڳالهين کي پاڻ ۾ ملائي هڪ ڪرڻ هڪڙي وڏي ڳل آهي جا هڪڙي سچي انقلابيءَ کي ضرور اچڻ کپي.

نمڙيڙن نمڙيون ڦيريون گهيريون وڏي وڏي نيٺ ان منزل کي رسڻ ٿيون، جتي حالتون وڃيو هڪڙو يڪو وڏو ٽپ يا ڇال ڏين. اها ڳالهه فطرت جي مقرر قانونن موجب ٿئي ٿي. تنهن ڪري سواء هر صورت حال ۾ اهي قانون ڏار ڏار نموني عمل ڪن ٿا. انهن قانونن کي انقلابي اڳواڻيءَ جي ڪم ۾ ڪيئن سهڻي نموني استعمال ڪجي سو هڪڙو وڏو هنر ۽ فن آهي جو هر انقلابيءَ کي اچڻ گهرجي. انقلابي ماڻهوءَ کي انقلاب جا نوان فرض مقرر ڪرڻ ۽ نيون رٿائون تيار ڪرڻ مهل دلير ۽ پختي ارادي وارو ٿيڻ کپي. منجهس اها لياقت هئڻ گهرجي ته هو تلهي ليکي اهو اڳوات پروڙي وٺي ته جيڪي قدم کڻڻ وارا آهن تن جا نتيجا ڪهڙا نڪرندا ۽ حقيقي صورتحال ۾ اڳتي هلي ڪهڙا ڪهڙا لاڙا پيدا ٿي سگهن ٿا. عملي طرح هر هنڌ ۽ هر ڳالهه ۾ هر وقت نيون قوتون ۽ نوان امڪان پيدا ٿيندا رهن ٿا. تنهن ڪري انقلابيءَ کي گهرجي ته هر وقت جيڪي نيون نيون قوتون ۽ نوان نوان امڪان پيدا ٿيندا رهن، تن کي هروقت ذهن ۾ رکي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ جڏهن ضرورت ڏسي، تڏهن پنهنجون چالون هڪدم بدلائي ڇڏي يا درست ڪري ڇڏي ۽ جڏهن به ضرورت پوي تڏهن تمام جلدائي سان اڳوڻين انقلابي رٿائن جي جاء تي نيون رٿائون تيار ڪري وٺي. اٿين ڪبو ته پوء صورتحال پلي ڪٿي هر وقت پيئي تبديل ٿئي ته به ماڻهو سوري انقلاب جي اڳوائي جي ڪم توڙي انقلاب جي ڪنهن هڪڙي منزل جي اڳواڻيءَ جي ڪم ۾ ڪڏهن به خطا نه کائيندو ۽ سندس وايون ڪڏهن به بتال نه ٿينديون. فقط اهڙي ريت ئي ماڻهو سواء ڪنهن ڪنڪي جي اڳتي وڌندو رهندو ۽ انقلابي جدوجهد آهستي آهستي ڏاڪا ٽپيندي ۽ منزلون سر ڪندي ويندي. انهيءَ وچ ۾ انقلابي تحريڪ ۾ توڙي انقلاب دوست ۽ انقلاب دشمن طاقتن جي توازن ۾ ڪئين نئيا وڏا ٽپا ۽ چال ايندا. تان جو اهو وقت ايندو جڏهن ماڻهو فيصلو ڪرڻ واري آخري سٽ ڏيئي، لوهه ڳائي، وڃي مڪمل فتح کي رسندو/ لينن انقلابي ڪم ۾ پنهنجي من جي موج، سڪٽي زور مڙسيءَ ۽ هيئڻ جي زور تي پارٽڻ جي سخت مخالفت ڪئي آهي. ساڳئي وقت هن سازگار سياسي حالتن جي اميد ۽ آسري تي لڏ لاهي ويهي رهڻ جي لاڙن جي به سخت مخالفت ڪئي آهي. هن هدايت ڪئي آهي ته ڪميونسٽ پارٽين کي گهرجي ته هو پنهنجيون پاليسيون ۽ پنهنجون چالون اهڙي ريت تيار ڪن جو اهي حقيقي صورتحال

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ اُن جي واڌاري جي سائنسي صفائي ۽ چٽائيءَ سان ڪيل چند چالن تي ٻڌل هجن ۽ ساڳئي وقت انهن پاليسين ۽ چالن ۾ اهو به پورو پورو خيال رکيو وڃي ته عوام ۾ جيڪي انقلابي مزسيون ۽ همتون، تخليقي صلاحيتون ۽ پنهنجي دليان پاڻ مرادو نوان نوان ڪم ڪرڻ جيون لياقتون آهن، تن کي پوري طرح تسليم ڪيو وڃي ۽ انهن جو پورو پورو ۽ ڀرپور فائدو ورتو وڃي.

انقلاب ڪا محلاتي سازش نه آهي اهو سازشن وسيلي ڪونه ايندو آهي. اهو عوام جو ڪم آهي، تنهن ڪري عوام جي قوتن کي تحرڪ ۾ آڻڻ ۽ ڪٺو ڪرڻ، انقلاب جي سياسي فوج قائم ڪرڻ ۽ وڌائڻ اهي سمورا ڪم انقلاب لاءِ بنيادي ۽ فيصلو ڪندڙ اهميت رکن ٿا. انهن ڪمن تي هر وقت ۽ هر دور ۾ ڀرپور ۽ لڳاتار ڌيان ڏيڻ کپي پوءِ چاهي اڃا انقلابي صورتحال پيدا نه ٿي هجي يا انقلابي صورتحال پيدا ٿي ۽ وڌتي ٿي چڪي هجي. ٻنهي حالتن ۾ انهن ڳالهين تي ڀرپور ۽ لڳاتار ڌيان ڏيڻو آهي. انهيءَ مقصد لاءِ انقلابين جو فرض آهي ته روز مره جي زندگيءَ ۾ عوام سان ملي جلي رهن ۽ جتي به عوام هجن، اتي سرگرمي سان ڪم ڪن پوءِ ڀلي ڪٿي ڪين دشمن جي تنظيمن ۾ ڇو نه ڪم ڪرڻو پوي. انقلابين کي دشمن جي ڪيمپ توڙي پنهنجي ڪيمپ جي صورتحال جي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هر وقت سربستي خبر هئڻ کپي ۽ ان ۾ جيڪي ڦيريون گهيريون اچن ان کان به باخبر هئڻ کپي. ڪين دشمن جي سمورن منصوبن، چالن ۽ سندس صلاحيتن جي پوري پوري ڪٿ لڳائڻ کپي ۽ سندس صفن ۾ جيڪي به ڦيريون گهيريون اچن، تن جو اندازو لڳائڻ کپي. ساڳئي وقت ڪين اها به پوري پوري خبر هئڻ کپي ته عوام اڄڪلهه ڪهڙن خيالن ۾ آهي، سندس مرضي ڪهڙي آهي ۽ منجهس ڪهڙا ڪم ڪرڻ جي پهچ ۽ سگهه آهي. ائين ڪبو ته پوءِ ماڻهو اهڙا تڙ ۽ وقتائتا نعرا پيش ڪري سگهندو، جيڪي گهٽي ۾ گهٽي عوام کي حرڪت ۾ آڻيندا ۽ ڪين جدوجهد جي هيٺين ڏاڪي کان ڪٽي مٿين ڏاڪي تائين رسائيندا. اهڙي ريت عوام جي سياسي سمجهه ۽ پروڙ اوچي ٿيندي ويندي ۽ انقلاب جي فوج گهٽي به ٿيندي ويندي ۽ مضبوط به ٿيندي ويندي.

اقتدار حاصل ڪرڻ کان اڳ توڙي اقتدار حاصل ڪرڻ جي لڙائي هلندي، انقلاب ۽ عوام وٽ هڪڙو ئي هٿيار هوندو آهي: اهو هٿيار آهي تنظيم. جنهن انقلابي تحريڪ جي اڳواڻي مزدور طبقو ڪندو آهي، تنهن جي سڃاڻپ جي مکيه نشاني اها آهي ته ان جي تنظيم جو معيار ۽ درجو تمام اوچو هوندو آهي. سموري انقلابي جدوجهد جو نچوڙ ۽ تت اهو آهي ته عوام کي سجاڳ ڪري ان منزل تي رسائجي جو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هو اڃا ڪڙا ٿين ۽ حاڪم طبقن جي راڄ جو تختو اونڌو ڪري ڇڏين. انهيءَ ڳالهه لاءِ جيڪا به ڪوشش ڪجي تنهن جو تت ۽ نچوڙ وري هي آهي: منظم ٿجي، منظم ٿجي، منظم ٿجي! حقيقت ۾ سياسي تبليغ، پروپيگنڊا ۽ هلچل جو مقصد ئي اهو آهي ته عوام منظم ٿين. انهن کي ڪنهن نه ڪنهن نموني منظم ڪرڻ سان ئي اهي حالتون پيدا ٿينديون، جن جي مدد سان ڪين سياسي تربيت ملندي ۽ انقلاب جون بي پناهه قوتون اڀري سگهنديون. عوام رکيو هڪڙو پيرو منظم ٿي وڃن ته پوءِ سندن قوتون ازخود سوين دفعا وڌي وڃن. عوام کي ويڙهه لاءِ منظم ڪيو وڃي ٿو ۽ وري ويڙهه جي وسيلي ئي کين وڌيڪ منظم ڪري تربيت ڏيئي سگهجي ٿي ۽ انقلابي قوتن کي وڌائي سگهجي ٿو. تنهن ڪري تعليم، تنظيم ۽ جدوجهد انهن ٽنهي ڪمن کي هڪ ٻئي سان گڏي هلائڻ کپي. انهن ٽنهي جو ساڳيو هڪڙو مقصد هئڻ کپي ته هار جيت جو فيصلو ڪندڙ چال ڏيڻ لاءِ عوام جي سياسي فوج قائم ڪجي ۽ وڌائجي.

اسان جي پارٽيءَ هر دور ۾ هر موقعي جو فائدو وٺي عوام کي مناسب طريقن سان ۽ موزون روپن ۾ منظم ڪيو آهي. پارٽيءَ کي خبر آهي ته روز مره جي ننڍين ننڍين وڏن سياسي واقعن ۾ عوام جي دلچسپي ڪيئن پيدا ڪجي، عوام دشمنن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جون سنيون منجهاڻ ۽ ڪين ٻي وس ۾ ٻي واهه ڪرڻ ۽ پنهنجن قوتن کي وڌائڻ واسطي عوام کي عمل ڪرڻ لاءِ راضي ۽ تيار ڪيئن ڪجي. جڏهن اسان جي پارٽيءَ جون ڪاروايون اهڙيون هونديون آهن، جن لاءِ سخت کان سخت رازداريءَ جي ضرورت هوندي آهي، تڏهن به اها طرح طرح جون تنظيمون ناهي انهن کان ڪم وٺي وٺندي آهي. انهن تنظيمن جا روپ ڌار ڌار، وسيع ۽ لچڪيدار هوندا آهن. انهن سڀني جو مقصد اهو هوندو آهي ته عوام کي انقلابي عمل لاءِ گڏ ڪجي ۽ سندن رهبري ڪري ڪين جدوجهد جي هيٺين ڏاڪن کان شي ڪٺي مٿانهين ڏاڪن تائين پهچائجي. اهڙي ريت ڪين تعليم ۽ تربيت ڏجي ۽ انقلابين جي صفن کي وڌائجي. اسان جي پارٽيءَ پنهنجي ڪاروائين جي پيڙهه هميشه غيرقانوني عمل ۽ ڪاروائين کي ڪري ليکيو آهي. پر ساڳئي وقت جڏهن جڏهن ان کي قانوني حدن اندر ڪنهن انقلابي ڪم ڪرڻ جو ڪو موقعو مليو آهي، تڏهن ان ان موقعي جو هميشه ڀرپور فائدو پڻ ورتو آهي. پارٽيءَ غيرقانوني عمل سان گڏوگڏ قانون جي دائري اندر رهي قانوني طريقن سان پنهنجي انقلاب جي فائدي جا جيڪي به ڪم ٿي سگهيا آهن سي به ڪيا آهن. مطلب ته ان مکيه غير قانوني ڪمن سان گڏ ٻي درجي جا قانوني ڪم به ڪيا آهن. هن حاڪم طبقن جي مڙهيل قانون جي دائري جي اندر توڙي ان کان ٻاهر، يعني غيرقانوني توڙي قانوني ٻنهي طريقن سان،

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هر قسم جا انقلابي ڪم ڪيا آهن. ڪڏهن ڪڏهن ڪن خاص حالتن ۾ پارٽي باقاعدي اهڙيون مهمون هلائيندي آهي ته "فلاڻي فلاڻي قانون تي عمل ڪيو وڃي يا فلاڻو قانون هيٺئن يا هوئڻ ناهيو يا استعمال ڪيو وڃي." ان مهم جو مطلب اهو نه هوندو آهي ته ڪو پارٽي ان خوش فهمي ۾ هوندي آهي ته عوام کي سياسي اقتدار قانوني طريقن سان ملي ويندو. نڪو وري پارٽي اهو چاهيندي آهي ته ڪو عوام جي دلين ۽ دماغن ۾ حاڪم طبقن جي قانون بابت اجايون خوش فهميون پيدا ڪجن. پر انهن ڪمن جو مقصد اهو هوندو آهي ته عوام جي تعليم ۽ تربيت ڪرڻ ۽ کين سڌي گڏ ڪرڻ جي ڪم جو دائرو وڌائجي ۽ ڪشادو ڪجي ۽ انقلاب جو اثر وڌائجي. اهڙن وقتن تي پارٽيءَ کي گهرجي ته دل سان هٿن ۽ هيڪڙ جي مخالفت ڪري. ساڳيءَ طرح ان جو فرض آهي ته اهڙا قانون پرستيءَ يعني حاڪم طبقن جي عوام دشمن قانونن جي انڌي پوڄا جي لاڙي کان پهري سجاڳ رهي ۽ ان جي مخالفت ڪري. ساڳيءَ طرح ان کي کپي ته تنظيم ۾ سخت رازداري رکڻ واري پارٽي اصول جي ڀڃڪڙيءَ خلاف به پهري سجاڳ رهي ۽ اهڙين ڀڃڪڙين جي مخالفت ڪري. پارٽي کي تنظيمن کي اڏڻ ۽ وڌائڻ جي ڪم کان لاپرواهه ٿيڻ جي لاڙي پيدا ٿيڻ جو هر وقت

انديشو رکجي، ان بابت پهري مجاڳ رهجي ۽ ان لاڙي جي مخالفت ڪجي. جيڪڏهن ماڻهو قانون پرستي جي مرض جو اڳوات ئي انديشو ۽ آلڪو نہ رکندو ۽ بروقت ان جو مقابلو نہ ڪندو تہ پوءِ ان جا تمام آڳرا ۽ خطرناڪ نتيجا نڪرندا. جڏهن حالتن ۾ اوچتو ڦيرو ايندو، دشمن انقلاب تي حملو ڪندو ۽ پارٽيءَ کي ڦڙتيءَ ۽ تيزي سان پنهنجي ڪم جو ڍنگ مڪمل طرح بدلائي قانونيءَ مان غيرقانوني ڪرڻو پوندو، تڏهن قانون پرستيءَ جو لاڙو پارٽيءَ لاءِ موت مار ثابت ٿي سگهي ٿو.

تنظيم ڪرڻ ۽ جدوجهد ڪرڻ، جدوجهد ڪرڻ ۽ تنظيم ڪرڻ، وري جدوجهد ڪرڻ ۽ وري تنظيم ڪرڻ.... هڪڙي لڙائيءَ مان بي لڙائي پيدا ٿئي ٿي. جڏهن عوام هڪڙو ٻيرو لڙائي ۾ تپي پون ٿا، تڏهن هنن ۾ ازخود سياسي سمجهہ ۽ پروڙ وڌندي وڃي ٿي ۽ خود سندن پنهنجو تجربو سندن اکيون کوليو ڇڏي ۽ کين سيکاري ٿو تہ سچي حقيقت ڇا آهي ۽ ڪهڙي وات وٺڻ کپي. هاڻ اچو تہ نعرن جي خاص اهميت ٿوت ڪريون. ڪنهن انقلابيءَ ۾ سچي انقلاب جي اڳواڻي ڪرڻ يا انقلاب جي ڪنهن هڪڙي جزي، ڏاڪي يا منزل جي اڳواڻي ڪرڻ جي ڪيتري صلاحيت آهي، تنهن کي پروڙڻ جي سڀ کان پهرين ۽ وڏي ڪسوٽي ڪهڙي آهي؟ آها هيءَ آهي تہ هو حالتن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سان نهڪندڙ ۽ ساڻن قدم قدم سان ملائي هلندڙ،
تڪي ڏار ۽ انهن وارا نعرا پيش ڪري سگهي ٿو يا
نه. ماڻهوءَ ڪي انهيءَ ڳالهه تي ڪڏهن به ڳنڍ پڌي
وٺي نه رهڻ گهرجي ته ڪو اقتصادي نعرا هرو ڀرو
سڌاري پرست نعرا ٿيندا آهن ۽ سياسي نعرا هرو ڀرو
انقلابي نعرا هوندا آهن. ڪي سياسي نعرا اهڙا به ٿي
سگهن ٿا جن جو ڪردار سڌاري پرست هجي ۽ ڪي
اقتصادي نعرا اهڙا به ٿي سگهن ٿا جن جو جوهر
انقلابي هجي. اصل سوال اهو آهي ته ڪو نعرو ڪڏهن
پيش ڪيو وڃي ٿو، ڪهڙين حالتن ۾ پيش ڪيو
وڃي ٿو ۽ ڪهڙي مقصد سان پيش ڪيو وڃي ٿو؟
جڏهن حالتون ڀرپور انقلابي ڪاروائيءَ لاءِ سازگار نه
هجن، تڏهن عوام کي ڪٺي ڪرڻ لاءِ اهڙا نعرا پيش
ڪيا ويندا آهن ۽ تنظيم ۽ جدوجهد جا اهڙا روپ
اختيار ڪيا ويندا آهن، جن تي سياسي رنگ بنهه هلڪو
۽ نالي ماتر چڙهيل هوندو آهي. پر جيڪڏهن ڪا پارٽي
سچ پچ انقلابي آهي ۽ سندس انقلاب جي آخري منزل
سان مرڻ جيئڻ جو ناتو ڳنڍيل آهي ته اها اهڙي قسم
جي ظاهري طرح غيرانقلابي نعرن ۽ تنظيم ۽ جدوجهد
جي ظاهري طرح غيرانقلابي روپن تي به انقلاب جي
مهر هڻي ڇڏيندي. اسان جي پارٽي سمورن دورن ۾ ۽
خاص ڪري آگسٽ ١٩٤٥ع واري انقلاب کان اڳ
واري دور ۾، فوري ۽ تُرت مقصدن کي بنيادي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وڏن ۽ ڏکين مقصدن سان ملائي شامل ڪندي رهي آهي ۽ وڏي عقلمندي ۽ ڏاهپ سان، ڪاروائيءَ جي نعرن کي سياسي تعليم ۽ تربيت ڏيڻ وارن نعرن سان ملائي شامل ڪندي رهي آهي. جيڪڏهن ڪو نعرو ڪنهن وقت ۽ هنڌ جي نئين صورتحال سان نهڪي ٿو اچي ته ان مان هڪڙي پوري تحريڪ پيڙڪو کائي ايري سگهي ٿي. ان جو هڪڙو اکين ڏٺو مثال اهو نعرو آهي جيڪو اسان جي پارٽيءَ آگسٽ ١٩٤٥ع واري انقلاب جي تياريءَ واري دور ۾ عوام اڳيان پيش ڪيو هو. اهو نعرو هي هو "آن جا ڪرا هٿ ڪريو، ڏڪار کي ڇيهائي ڇڏيو!" هي نعرو ان وقت جاري ڪيو ويو، جڏهن باڪبو ۽ اترين ترونگ بو صوبن ۾ ڏڪار راڳا پئي ڪيا. انهيءَ نعري عوام جي ترت ۽ فوري جذبن ۽ امنگن جي ترجماني ڪئي، سندن ڪاوڙ ۽ نفرت جي باهه کي پيڙڪايو ۽ کين ست ڏئي اٿاري کڙو ڪري ڇڏيو. تان جو هو ٻرندڙ ۽ ٽهڪندڙ انقلابي جذبي سان بغاوت ڪري اٿيا ۽ اقتدار تي قبضو ڪري ورتائون.

عوام کي تعليم ۽ تربيت ڏيندڙ نعرن ۽ کين ڪاروائيءَ لاءِ للڪاريندڙ نعرن جي وچ ۾ فرق ڪرڻ کپي. نه ته عوام يا ته وقت کان اڳي فيصلو ڪندڙ لڙاين ۾ ڦاسي پوندا يا مرڳو وقت کان پوءِ اهڙي لڙائيءَ ۾ ڏڪجي پوندا. جيئن جيئن جدوجهد ڏاڪي

۽ ڏاڪي اڳتي اسري نسري ۽ ڦري گهري، تيئن تيئن تعليم ۽ تربيت ڏيندڙ نعرن ۽ عملي ڪاروائيءَ لاءِ سڏيندڙ نعرن ۾ لڳاتار تبديلي آئيندو رهڻ گهرجي. خاص ڪري انقلابي ڪاروائيءَ لاءِ للڪاريندڙ نعرن ۾ ضرورت آهر تمام تيزيءَ سان ڦيرگهير آڻڻ گهرجي، ڇوته اهي نعرا روزمره جي انقلابي ڪوشش سان ڳنڍيل آهن. انهن ۾ حد کان وڌيڪ لچڪ هئڻ کپي. ضرورت پوي ته اهي نعرا ڪلاڪ ڪلاڪ کان پوءِ به بدلائڻ کپن. انقلابين کي گهرجي ته جيئن جيئن صورتحال ۾ واڌارو اچي، تيئن تيئن ڪاروائيءَ لاءِ للڪاريندڙ نعرن ۾ آهستي آهستي ۽ ڏاڪي به ڏاڪي واڌارو آڻي، انهن جو معيار مٿي ڪن. تان جو جڏهن صحيح وقت اچي تڏهن جيڪي نعرا هن کان اڳ فقط عوام کي سياسي تعليم ۽ تربيت ڏيڻ لاءِ پيش ڪيا ويا هجن تن کي ڦيرائي سنئين سڌي ۽ مضبوط ڪاروائي ڪرڻ جا نعرا بنائڻ کپي. اها ڳالهه انقلاب لاءِ تمام خطرناڪ ثابت ٿيندي ته عوام کي وقت کان اڳي يا وقت کان پوءِ فيصلو ڪندڙ لڙائيءَ ۾ ڌڪو ڪجي. سمورين حالتن ۾ سڀ کان اهم ڳالهه اها آهي ۽ سنگين غلطين کان بچڻ لاءِ سڀ کان وڏي ضمانت اها آهي ته نوس حقيقتن جي مڪمل تفصيلي ڇاڻ رکجي. اها ڇاڻ حالتن جي عام ڇنڊڇاڻ لاءِ توڙي هرهڪ انقلابيءَ قدم لاءِ ڏاڍي ضروري آهي. انقلابي دور ۾ واقعا تمام تيزيءَ سان ۽

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تمام پيچيدي نموني ٿيڻ لڳندا آهن.“ ان باري ۾ لينن
ٻڌايو آهي ته ”انقلابي هلت چلت ۾ سڀ کان وڏو
۽ سنگين گناهه اهو آهي ته ماٺهو ٺوس حالتن کي
خيال ۾ رکي ٺوس قدم کڻڻ بدران پنهنجي مرضيءَ
موجب جيئڻ وڻيس تيئن ويهي پور پچائي ۽ خيالي
گهوڙا ڊوڙائي.“ هن انهن ماڻهن جي مذمت ڪئي آهي
جيڪي تاريخ جي ورن وڪڙن، اڻانگن پيچرن، لڪن
۽ لانگهن وٽ پنهنجو پاڻ کي نئين صورتحال مطابق
نٿا هلائين ۽ اهڙن پراڻن نعرن کي چهٽيا پون
جيڪي نعرا ڪالهه ته صحيح هوا پر اڄ بيڪار ۽
بي معنيٰ آهن.“

انقلاب جي اچڻ ۽ ڪامياب ٿيڻ لاءِ انقلابي صورتحال
جو موجود هجڻ لازمي آهي. انقلابي صورتحال تڏهن
ٿيندي آهي، جڏهن ڪيترين ئي لازمي ڳالهين ۽ حالتن
جا سلسلا اچي پاڻ ۾ ملندا ۽ ڳنڍبا آهن. انهن ڳالهين
جو دارومدار انقلابين جي ذاتي خوبين، خاصيتن ۽ لياقتن
تي به هوندو آهي ته حالتن ۽ ماحول تي به.

انقلابين کي گهرجي ته انقلاب جي انتظار ۾ سري
ڪان ٻانهن ڏيئي سمهي نه رهن. نه وري وچ واريون
منزلون چڙهي هڪڙي ئي ڏڪ سان انقلاب جي آخري
منزل کي رسڻ جي اجائي ڪوشش ڪن. انهن ٻنهي
لاڙن جي مخالفت ڪرڻ گهرجي.

پهرين مهاڀاري لڙائي کان اڳ ۽ پوءِ عام طرح
انقلابي صورتحال تڏهن پيدا ٿيندي هئي ۽ انقلاب تڏهن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ايندا ۽ ڪامياب ٿيندا هوا جڏهن سامراجي وٽي ڪا نہ ڪا جنگ مچائيندا هوا. پر انهيءَ ڳالهہ مان اهو نتيجو نہ ڪيڻ گهرجي تہ هر ڪنهن جنگ مان لازمي طرح انقلاب ڦٽندو آهي يا انقلاب آڻڻ لاءِ پهرين هرو ڀرو عالمي جنگ جو لڳڻ ضروري آهي. انقلاب آڻڻ لاءِ جنگ جو انتظار ڪرڻ فضول آهي. انقلاب سڀ کان پهرين ۽ سڀ کان وڏيڪ، ملڪ جي طبقاتي ٽڪرن مان پيدا ٿيندو آهي. جڏهن اهي ٽڪر وڏي وڏي وڇ چيهہ تي پهچندا آهن، تڏهن انقلاب ايندو آهي. اڳئين زماني ۾ جڏهن سامراجي جنگيون لازمي ۽ اڻ ٽر هونديون هيون، تنهن زماني ۾ انهن جنگين جو لازمي نتيجو اهو نڪرندو هو جو اهي ڏار ڏار ملڪن ۾ انقلابي گهوٽالا تيز ڪري ڇڏينديون هيون. انهيءَ صورتحال جو فائدو وٺي ڪميونسٽ چوندا هرا تہ 'سامراجي جنگين کي بدلائي انقلابي گهرو ويڙهيون بنايو.'

پهرين مها ڀاري لڙائي ۽ ان کان پوءِ دنيا جي جيڪا صورتحال هئي، تنهن کان دنيا جي اڄوڪي صورتحال بنهہ ٻي آهي. اڄ انساني سماج جي تاريخي واڌاري جي جوهر، لاڙن ۽ خصلتن تي سڀ کان وڏو اثر دنيا جون سوشلسٽ قوتون وجهي رهيون آهن. اهي قوتون دنيا جي سوشلسٽ نظام جو قوتون آهن، اهي دنيا جي سامراج مان انهيءَ لاءِ لڙي رهيون آهن تہ جيئن انساني سماج کي سوشلسٽ نموني بدلائجي. اهڙين حالتن ۾ سامراجي

زنجير جو جيڪو حصو اڃا سلامت آهي، تنهن جي
سڀ ڪان ڪمزور ڪڙين کي ٽوڙي ڇڏڻ جا امڪان
اڳي جي ڀيٽ ۾ تمام گهڻو وڌي ويا آهن. ساڳئي
وقت دنيا ۾ نئي مها ڀاري لڙائي کي روڪڻ جا امڪان
به اڳي جي ڀيٽ ۾ تمام گهڻا آهن. دنيا جي مزور
طبقي، دنيا جي عوام ۽ دنيا جي قومن جو بنيادي
فائدو ان ڳالهه ۾ آهي ته دنيا جي امن جو بچاءُ ڪجي
۽ ساڳئي وقت ڌار ڌار ملڪن ۾ انقلاب کي اڳتي
وڌائجي. اهي ٻئي مقصد هڪ ٻئي سان ڳنڍيل ۽ سلهاڙيل
آهن. ٻنهي جو هڪ ٻئي تي دارومدار آهي. جيڪڏهن
هڪڙو مقصد حاصل ٿيندو ته ٻيو آسانيءَ سان حل
ٿي سگهندو. ٻئي مقصد هڪ جهڙا ممڪن ۽ حاصل
ٿيڻ جوڳا آهن. ضرورت فقط ان ڳالهه جي آهي ته،
دنيا جي ڪميونسٽن کي اهو پورو پورو شعور هجي
ته دنيا جو انقلاب هن وقت چاڙهه ۽ حملي جي پوزيشن
۾ آهي ۽ نه لاٿ ۽ پوئتي هٽڻ جي پوزيشن ۾. ڪيئن
گهرجي ته دنيا جي انقلاب جي سمورن وهڪرن کي
هڪ هنڌ آڻي ڪٺو ڪن؛ امن، قومي خود مختياري،
جمهوريت ۽ سوشلزم لاءِ وڙهندڙ قوتن کي آڻي هڪ
هنڌ جمع ڪن؛ سامراجي جيڪي به اڳرائيءَ واريون
جنگيون شروع ڪن تن کي شڪست ڏيڻ جو پڪو
پهه ڪن؛ هو جنگ جهيڙي مچائڻ جي جيڪا به سازش
۽ اسڪيم تيار ڪن، تنهن کي ناڪام بنائين؛ سامراج

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳي وڳ ڪري پوئتي ڌڪين؛ ڪيس آهستي آهستي، ذرو ذرو ڪري پچن ۽ پورڪن ۽ نيٺ پچاڙي جو ڪيس سڄي جو سڄو ڍاهي ڪٽي پٽ سمان هڻن. جي ائين ڪيو ته پوءِ جنگ کي روڪڻ ۽ انقلاب جا ٻئي مقصد حاصل ڪري سگهبا.

اهو ڪم صحيح نموني ڪيئن ڪجي؟ تنهن جو سبق اسان کي اسان جي ملڪ جي ڏکڻ واري انقلاب مان ملي ٿو. اهو انقلاب ثابت ڪري ڏيکاري ٿو ته جڏهن دنيا ۾ ڪابه سهاياري جنگ ڪانهي، تڏهن امن جو بچاءُ ته برابر ڪرڻو پوي ٿو پر ساڳئي وقت انقلاب به اچي ۽ ڪامياب به ٿي سگهي ٿو. سامراج دشمن انقلاب تيز ڪيو تہ ان مان امن جي بچاءَ ۾ ڪوبہ رخنو نہ پوندو. اٿلو ان مان ثابت ٿيو ٿئي ته امن کي صحيح نموني بچائڻ جو بهترين ۽ بنيادي طريقو آهي ئي اهو تہ سامراج تي حملو ڪجي. ٻئي طرف وري سامراج تي حملو ڪرڻ ۽ سيني ملڪن ۾ انقلاب جي واڌاري لاءِ فائدي وارو ماحول تيار ڪرڻ لاءِ انهيءَ ڳالهه جي وڏي ضرورت آهي ته امن جو بچاءُ ڪيو وڃي ۽ عالمي جنگ کي روڪجي.

ڏکڻ ويٽنام جو انقلاب اهو ثابت ڪري ٿو ته ڪابہ فاشي ڊڪٽيٽر شپ انقلاب کي روڪي نٿي سگهي. جڏهن اسان جي ملڪ جي ڏکڻ ۾ هٿ ٺوڪي حڪومت کي عوام خلاف حيواني ظلم ڪرڻا پيا، تڏهن

ثابت ٿي ويو ته ڪين سياسي ميدان ۾ گهاٽي ٽوڙ ناڪامي نصيب ٿي آهي، انقلابي صورتحال تيار ٿي رهي آهي ۽ انقلاب شروع ٿيڻ وارو آهي. ٿيو به ائين. انقلاب سچ پچ شروع ٿي ويو.

جڏهن انقلابي صورتحال پيدا ٿي وڃي، تڏهن چئبو ته اقتدار تي قبضو ڪرڻ جو سوال کڙو ٿي چڪو آهي. اقتدار تي قبضو ڪيئن ڪجي؟ تنهن جو دارومدار هر ملڪ جي پنهنجين پنهنجين حالتن تي آهي. پر ڪٿي ڇا به هجي، اقتدار سڌارن وسيلي نه پر انقلاب وسيلي حاصل ٿي سگهندو.

انقلاب طبقاتي لڙاين جي عروج تي پهچڻ ڪان پوءِ ايندو آهي. اهو تڏهن ايندو آهي جڏهن سياسي اقتدار جو فيصلو ڪرڻ لاءِ پيڙيل طبقا حاڪم طبقن خلاف زبردستي ڪندا آهن. زبردستي ڪيترن روپن ۾ ظاهر ٿيندي ۽ استعمال ٿيندي آهي. ٿوري ۾ ائين ڪٿي چئجي ته انقلابي زبردستي ڪرڻ لاءِ ٻن قسمن جي قوتن تي مدار رکڻو پوندو آهي. هڪڙيون هٿيار بند قوتون ٻيون سياسي قوتون. انقلابي زبردستيءَ ۾ ٻن نمونن جون جدوجهدون سمايل هونديون آهن: هڪڙي فوجي جدوجهد ٻي سياسي جدوجهد. اهي ٻنهي نمونن جون جدوجهدون الڳ الڳ به استعمال ڪبيون آهن ته ٻئي پاڻ ۾ گڏي به استعمال ڪبيون آهن. ويٽنامي انقلاب جو تجربو ڏيکاري ٿو ته انقلاب فقط تڏهن ڪامياب

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٿيندو، جڏهن وڏن هٿياربند توڙي سياسي قوتون هونديون ۽ انقلابين کي خبر هوندي تہ وقت ۽ ماحول جي نوس حالتن مطابق فوجي ۽ سياسي ڪارروايون هوشياري ۽ ڏاهپ سان ڪيئن ڪجن، جيڪڏهن پنهنجون سياسي توڙي فوجي قوتون هر وقت تيار نہ رکبيون تہ پوءِ جڏهن دشمن چٽو حملو ڪيو تڏهن پنهنجو بچاءُ نہ ڪري سگهبو . ان هوندي بہ زبردستيءَ جو دارومدار فقط هٿياربند قوتن تي نہ هوندو آهي ۽ نہ وري اها سدائين ڪا رڳو فوجي جدوجهد جو روپ وٺندي آهي. سياسي قوتون ۽ سياسي جدوجهد لازمي آهن، جيڪڏهن عوام جون سياسي قوتون نہ هونديون ۽ هو سياسي جدوجهد نہ هلائيندا تہ رڳو فوجي قوت ۽ فوجي ڪارروائيءَ سان ڪاميابي حاصل ڪري نہ سگهبي. وري هر ڪنهن قسم جي سياسي جدوجهد کي زبردستي ڪوني نہ سگهبو. جڏهن عـوام سڀئون سڌو حاڪم طبقن جي اقتدار جو تختو اونڌو ڪرڻ ۽ عوام واسطي اقتدار ڪٽڻ خاطر حاڪم طبقن جي سرڪاري قانون کي اورانگهي سياسي ڪارروايون ڪن، تڏهن انهن سياسي ڪاروائن کي ئي زبردستيءَ جـون سياسي ڪارروايون سڏي سگهبو. اهو سڀ ڪجهہ فقط تڏهن ئي سگهندو جڏهن سياسي اقتدار جو مسئلو ڳڙو تي چڪو هجي يعني انقلابي صورتحال پيدا ٿي چڪي هجي. حاڪم طبقن جي راڄ جو تختو اونڌو ڪرڻ لاءِ جيڪا جدوجهد

ٿئي سا لازمي طرح عوام طرفان ٿيڻ کپي، ڦريل ماريل عوام جي اٿاهه هجومن طرفان ٿيڻ کپي. هو پارٽي اڳواڻيءَ هيٺ بي شمار طريقن سان پنهنجو زور ۽ محڪم ارادو ڏيکاري سگهن ٿا. انقلابي زبردستيءَ جو سڀ کان بهترين ۽ سڀ کان انقلابي طريقو اهو آهي ته زبردستيءَ جا اهڙا روپ تيار ڪجن ۽ منظم ڪجن جي حالتن سان بهترين نمونو ٺهڪي اچن، عوام جي قوت کي سڀ کان بهترين نموني منظم ڪن ۽ ان عوامي قوت سان حاڪم طبقن کي سٽي ڪٽي انقلاب کي سڀ کان سهڻي نموني ڪامياب ڪرائي سگهن. اها تمام وڏي ۽ سنگين غلطي ٿيندي جو ضرورت هجي ته پوءِ به ماڻهو فوجي جدوجهد شروع نه ڪري يا وري فوجي جدوجهد تڏهن ڪري وڃي جڏهن حالتون اجا سازگار ٿي نه هجن.

آگسٽ ١٩٤٥ع واري انقلاب ۾ اسان جي پارٽيءَ اقتدار کڻڻ لاءِ زبردستيءَ انقلاب آڻڻ جي قانون کي تخليقي نموني ڪتب آندو. آگسٽ واري انقلاب سياسي جدوجهد کي فوجي جدوجهد سان ملايو. هڪ طرف سياسي ۽ فوجي قوتن کي پوري طرح ۽ ذري پرزي تيار ڪيو ويو ته ٻئي طرف سامراجين ۽ وڏيرن جي راڄ کي اونڌو ڪرڻ واسطي عوام کي سجاڳ ڪرڻ لاءِ جيڪو به موزون وجهه مليو سو فورن هٿ ڪيو ويو. قومي ڇوٽڪاري ۽ آزاديءَ لاءِ جيڪي هٿياربند

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دستا قائم ڪيا ويا هوا سي عوام جي اڻاهم انقلابي تحريڪ جي هنج ۾ ڇاوا ۽ نپنا هوا. سندن تعداد برابر ٿورو هو ۽ هنن جيڪي لڙايون ڪيون هيون اهي به ڪي ايڏيون وڏيون ۽ زبردست ڪونه هيون، پر عوام ۾ سندن ساک ۽ وقار تمام گهڻو هو. هنن هٿياربند دستن سال ١٩٤١ع کان ١٩٤٥ع واري دور جي عرصي ۾ وطن دوستيءَ جي وڏي وير پيدا ڪرڻ ۾ اهم حصو ورتو هو. جڏهن سوويت يونين جپاني فاشين جي ڪوان تونگ فوج کي ڳاٽي ٽوڙ شڪست ڏني ۽ جپاني بنا شرط شروط جي پيش پيا. تڏهن پارٽيءَ انهيءَ اڻ لڀ سونهري موقعي جو تيزيءَ سان ۽ هڪدم فائدو ورتو ۽ هڪدم عام بغاوت شروع ڪري ڇڏيائين. اسان شهرن ۽ ٻهراڙين جي وسيع عوام جي سياسي قوتن جي آڌار تي اها عام بغاوت ڪئي. انهن سياسي قوتن کي اسان انقلابي فوجي قوتن سان ملايو ۽ اهڙي ريت تخت گاهه جي شهر ٽوڙي ٻين شهرن ۾ دشمن جي راڄ جا مکيه عضوا پچي پور ڪري ڇڏياسون. اسان ٻهراڙيءَ ۾ سندس سرڪاري مشينريءَ جو چار ٽوڙي پرزا پرزا ڪري ڇڏيو ۽ سموري ملڪ جي اقتدار تي قبضو ڪري ڇڏيوسين.

انقلابيءَ کي گهرجي ته انقلابي زبردستيءَ جي قانونن ۽ هنرن جي آونهي پروڙ حاصل ڪري، دشمن خلاف قوت جي زبردست برتري ناهي، مضبوط ۽ طاقتور

مزور - هاري پڌيءَ جي بنياد تي عوام جي وسيع ثوان کي ميڙي سٽ ڪري، زبردست ڪوشش ڪري دشمن جي گهر ۾ گهوتالو وجهي ڪيس اندران وڏ ۾ وڏ ٽوڙي ٽڪر ٽڪر ڪري، ڪيس سندس منگتين ڪان ڪاٽي اڪيلو ڪري، سندس مقابلي جي قوت کي جڏو بڻائي ۽ سندس سرڪاري مشينري کي پڇجي ٽڪر ٽڪر ڪري عوام جو اقتدار قائم ڪري.

سمورن انقلابين جو تجربو ڏيکاري ٿو ته انقلاب جي ڪاميابيءَ لاءِ سياسي ۽ فوجي قوتن جي تيار ڪرڻ کان سواءِ هڪڙو اهم سوال اهو به آهي ته انقلاب شروع ڪرڻ لاءِ صحيح موقعو ڪيئن هٿ ڪجي. اهو موقعو يا ته ملڪ جون اندريون قوتون ڏياري سگهن ٿيون يا ٻاهر جون حالتون. جنهن ساٿهوءَ وٽ ڪافي انقلابي قوتون نه هونديون سو انقلاب شروع ڪرڻ لاءِ پاڻ سازگار حالتون پيدا نه ڪري سگهندو. پر جي ڪڏهن ڪن سببن ڪري اهڙيون سازگار حالتون پاڻيهي به پيدا ٿي پون ته به هو انهن مان وقتائتو فائدو وٺي نه سگهندو. تنهن ڪري سڀ کان اهم ڳالهه اها آهي ته هر وقت اها اڻ ٿڪ ۽ لڳاتار ڪوشش ڪندو رهجي ته جيئن طاقت جي ساهميءَ جو پنهنجي طرف وارو پڙ ڳرو ٿئي ۽ انقلاب کي ويڙهه جي سٺي پوزيشن ۽ طاقت حاصل ٿئي ۽ اهو دشمن تي فيصلو ڪندڙ برتري حاصل ڪري وٺي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هاڻي پڙلا ڪيئن چئجي ته انقلاب جو شعلو ڪٿان پڙڪي اٿندو؟ ڪهڙي خبر ڪهڙي چڻنگ بارود جي کوکي سنجهان پنهنجو پڙڪائيندي؟ جي هڪڙو دفعو انقلاب ويڙهه جي مضبوط پوزيشن ۾ قوت حاصل ڪري وٺي ۽ دشمن کي بتال ڪري وجهي ته پوءِ روزمره جي سياسي ۽ سماجي زندگي هڪ زبردست هلچل جو پنهنجو پڙڪائڻ لاءِ اسان کي ڪيترائي موقعا ۽ سازگار حالتون پيدا ڪري ڏيندي. پوءِ مسئلو فقط اهو وڃي رهندو ته انقلابي اڳواڻ سالم دماغ وارا هجن ۽ سنجهن سياسي سرت ۽ سمجهه، استادي ۽ ڪاريگري هجي. لينن صحيح چيو آهي "مجموعي طرح سڄي انساني تاريخ ۽ خاص ڪري انقلابي تاريخ جو جوهر ايڏو ته سدا شاهوڪار آهي، ان ۾ ايترا ته گهڻا رنگ ۽ روپ آهن، اهو ايڏو ته جاندار آهي، ان ۾ ايترا ته هنر ۽ حرفتون سمايل آهن، جو بهترين کان بهترين پارٽيون ۽ سڀ کان اڳتي وڌيل طبقن جا سڀ کان وڌيڪ طبقاتي سرت ۽ سمجهه رکڻ وارا اڳواڻ دماغ به انهن جو تصور ڪري نه سگهندا آهن." اهو ئي سبب آهي جو انقلاب ۾ اڪثر ڪري رڳو ايترو ڪافي هوندو آهي ته انقلاب جا اڳواڻ بنيادي طرح صحيح لاڙا رکندڙ هجن. ڪي بنيادي ڳالهيون ۽ حالتون سندن قبضي ۾ هجن ۽ منجهن ڪاروائي ڪرڻ جي جرئت هجي. جيئن جيئن انقلابي ڪاروائي وڌندي ۽ ويجهندي

تيئن تيئن حالتون پاڻيهي ظاهر ٿينديون هلنديون ته منجهن ڪهڙا امڪان ۽ واڌاري جا لاڙا لڪل آهن. ساڳئي وقت تاريخ جي جوڙيندڙن ۽ خالقن يعني عوام جي اٿاهه تخليقي قوت اسان کي سيني عملي مسئلن حل ڪرڻ جا صحيح ڏس، پتا ۽ طريقا ڏسيندي ويندي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

باب ٽيو

ڏکڻ ويٽنام ۾ انقلاب ۽ آمريڪي اڳرائيءَ خلاف قومي ڇوٽڪاري واسطي عوامي جنگ:

سڄي ملڪ ۾ اقتدار ڪرڻ کان هڪدم پوءِ اسان جي عوام کي فرينچ غلام بڻائيندڙن خلاف مقابلي جي جنگ لڙڻي پئي. اهي فرينچ غلام بڻائيندڙ، آمريڪي دست اندازي ڪندڙن کان مدد وٺي وري به اسان جي ملڪ تي ڪاهي آيا. اها مقابلي جي پاڪ جنگ آگسٽ انقلاب جي مسلسل سان ڳنڍيل هئي ۽ ان جي ڪڙي هئي. اها جنگ اسان جي قوم جي آزادي ۽ مادر وطن جي بچاءَ واسطي هئي ۽ اها مزور طبقي جي اڳواڻي هيٺ لڙي وئي، جنهن طبقي جي نمائندگي اسان جي پارٽي ڪري ٿي. انهيءَ جنگ لڙڻ لاءِ صحيح سياسي ۽ فوجي وات ورتي وئي. اها وات هيءَ آهي ته مقابلي جي جنگ سڄي قوم لڙي، اها سڀ طرفي جنگ هجي ۽ ڊگهي ۽ اينگهايل هجي. ان ۾ مکيه دارومدار اسان جي پنهنجين قوتن تي هجي. ان ۾ انقلابي عوام جي طاقتور قوتن کي هٿياربند قوتن سان ملايو ويو، سياسي قوتن کان پيڙهه جو ڪم ورتو ويو. ان پيڙهه مٿان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عوام جون هٿيار بند قوتون قائم ڪيون ۽ وڌايون ويون. عوام جي هٿياربند قوتن ۾ ٽن قسمن جي فوج هئي جا دشمن خلاف عوام جي سموري مقابلي جو گر آهي. جدوجهد جو سڀ کان وڌيڪ روپ هٿياربند لڙائي هو. هٿياربند لڙائيءَ کي دشمن جي قبضي وارن علائقن ۾ هلندڙ سياسي جدوجهد سان گهرو لاڳاپو ڏنو ويو. ساڳئي وقت اقتصادي مورچي تي لڙائي لڙڻ ڏانهن به وڏو ڌيان ڏنو ويو. اهڙيءَ ريت اسان جي ماڻهن کي دشمن مٿان جيڪا زبردست سياسي ۽ اخلاقي برتري هئي، تنهن کي اسان ڀرپور نموني ڪم آڻي سگهياسين. ساڳئي وقت اسان جي ملڪ کي جيڪي مشڪلاتون ۽ ڪمزوريون هيون تن کي دور ڪرڻ لاءِ اسان نئين زماني جون فائدي واريون ڳالهيون وڌ ۾ وڌ ڪم آنديون. اسان جون اهي ڪمزوريون هي هيون جو اسان جو ملڪ ننڍڙو آهي، اهو هڪ پوئتي پيل زرعي ملڪ آهي؛ وڌيڪ هٿياربند قوتون ننڍيون تمام ٿوريون آهن ۽ شروعاتي دور ۾ اسان جي ملڪ کي سامراجي چئني طرفن کان گهيرو ڪريو ويٺا هئا. نيٺ نون سالن جي بيحد شاندار جدوجهد کان پوءِ اسان جي هٿياربند قوتن ۽ عوام هڪڙي طاقتور سامراجي ملڪ جي اڍائي لک پيشه ور اگرائي ڪندڙ فوج کي شڪست ڏني. اهو ڪارنامو سورهياڻيءَ جو شاندار داستان آهي. اهو هڪڙي ديو جهڙي عوام جي جنگ جي سورهياڻي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جو داستان آهي. ان جنگ جو وڏي ۾ وڏو ڪارنامو ويٽن
ويٽ نام وارن جي لڙائي آهي جيڪا اسان جي قوم جي قومي تاريخ
۾ ويھين صديءَ جي ٻين مشھور معروف قومي آزاديءَ
جي لڙاين يعني ٻاج دانگ، چي لانگ ۽ ڊونگ دا
وارين لڙاين سان گڏ شمار ڪئي ويندي. دنيا جي
تاريخ ۾ انھيءَ لڙائيءَ کي ھڪڙو اھڙو شاندار عوامي
جنگي ڪارنامو ڪري شمار ڪيو ويندو، جنھن سامراجي
غلامي جي نظام جي ڪوٽ جا پرڳھل ڪيدي وڌا.
اسان کي آگسٽ انقلاب ۽ فرينچ اڳرائيءَ خلاف
مقابلي جي جنگ ۾ جيڪي تجربا حاصل ٿيا تن کي
ڏکڻ واري انقلاب وڌائي عروج تي پھچايو آھي ۽
فين حالتن ۾ ڪتب آندو آھي. سال ۱۹۵۹ع جي
پڇاڙيءَ ۽ سال ۱۹۶۰ع جي شروعات ڌاري ڏکڻ ۾
دشمن جو ظلمي راڄ وڏي گھوٽالي ۾ پئجي ويو.
وڏن توڙي ننڍن شھرن ۾ اھو ٿورو گھڻو مضبوط رھيو
پر ھو ٻھراڙيءَ جي وڏن علائقن جي ماڻھن مٿان
دستوري نموني راڄ ڪرڻ کان بس ٿي ويو. چاڙتي
سرڪار جي انتظامي مشنري اڄ ھتي ته سڀان ھتي وئي
ڪمزور ۽ بيوس ٿيندي. ٻئي طرف عوام خاص ڪري
ھاري عوام انقلابي جذبي سان ٿھڪيا پي ۽ دشمن سان حياتي
۽ موت جي ويڙھ ڪرڻ لاءِ پختو پھه ڪري تيار ٿي
ويا. ٻھراڙيءَ جي عوام کي سجاڳ ۽ بيدار ڪري،
جزوي ۽ مڪاني بغاوتون ڪرائي، دشمن جي انتظامي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سرشتي جي ڪمزور ڪان ڪمزور ڪڙين کي پڇي
ٽڪر ٽڪر ڪرڻ لاءِ حالتون پڇي راس تي ويون.
نيٺ هڪ ٻئي پويان لڳاتار بغاوتون شروع ٿي
ويون. انهن بغاوتن جي ڪري انقلاب هڪ اهم ٽپو
ڏنو. انقلاب، دشمن کان بچاءُ ڪرڻ جي پوزيشن سان
وڌي، دشمن تي حملي ڪرڻ واري پوزيشن هٿ ڪري
ورتي. انقلاب جي وڌي وير سموري ڏکڻ ويٽنام تائين
پکڙجي وئي. هٿيار بند لڙائيءَ کي سياسي ڪاروائي سان
ملايو ويو. جيئن جيئن انقلاب وڌي ويجهي چٽي جنگ
جو روپ ورتو، تيئن تيئن فوجي جدوجهد روز
ويئي وڌندي ۽ تمام اهم پارٽ ادا ڪرڻ لڳي. مقابلي
۾ انقلاب جي فتح واسطي لازمي آهي ته دشمن کي
شڪست ڏجي. هٿيار بند جدوجهد انقلابي جدوجهد جو
بنيادي روپ آهي. اها دشمن جي فوجي قوتن کي
ناس ڪرڻ ۽ سندس سمورين سياسي ۽ فوجي قوتن کي
ناڪام بنائڻ ۾ سنئين سڌي ۽ فيصلو ڪندڙ مدد ڏئي
ٿي. پر اها هميشه سياسي ڪاروائي سان شامل ڪئي
ويندي آهي ته جيئن عوام کي لڳاتار بغاوتون ڪرڻ
۾ مدد ملي، دشمن جي گرفت ٽٽي، عوام خود مختياري
جيتي ۽ سلامت رکي ۽ انقلاب اڳتي وڌي. فوجي
جدوجهد سان گڏ عوام طرفان سياسي جدوجهد به جدوجهد
جو هڪڙو بنيادي روپ آهي. سياسي جدوجهد ڏکڻ
۾ هلندڙ انقلاب جي سمورين منزلن تي ۽ سموري انقلاب

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي ڪاميابيءَ تي فيصلو ڪندڙ اثر وڌو آهي . سياسي فوج هٿيار بند فوج جي بنياد ۽ پيڙهه جو ڪم ڏئي ٿي. سا گڏئي وقت سياسي فوج کي تربيت ڏئي ٿي ناهي جوڙي عوام جي هڪ باقائدي سياسي فوج بنايو ويندو آهي. جن علائقن تي دشمن جو قبضو آهي، اتي عوام جي سياسي جدوجهد چڙهه ته هڪڙي ڪان وانگر دشمن جي ڇاتيءَ ۾ ڪتي پٺي هوندي آهي. عوام جي باقائدي سياسي فوج ان ڪانءَ جو ڳر هوندي آهي ۽ خود جتي دشمن جون فوجي، سياسي ۽ اقتصادي قوتون ڪٺي هونديون آهن اتي به سياسي فوج ۽ ان جي سياسي جدوجهد جو پالو دشمن کي ڏنبجي ويندو آهي. فوجي جدوجهد سان گڏ سياسي جدوجهد، اهو آهي ڏکڻ ۾ انقلابي زبردستيءَ جو بنيادي روپ، انهن ٻنهي جدوجهدن کي پاڻ ۾ سلائي ڪتب آڻڻ، اهو آهي انقلابي جدوجهد کي صحيح ڍنگ سان هلائڻ جو بنيادي قائدو. جڏهن عوام جي انقلابي جدوجهد جا اهي تمام طاقتور حملو ڪندڙ لشڪر اچيو پاڻ ۾ گڏجن ٿا، تڏهن انهن مان اٿاهه طاقت پيدا ٿئي ٿي. ڏکڻ ۾ اسان جا جيڪي ڏيڍ ڪروڙ ڪن هم وطن آهن، تن جون قوتون ٻيٽيون چوٽيون ٿيو وڃن ۽ پوءِ هو آمريڪين ۽ سندن چاڙتن جي سڀڪا فوجي ۽ سياسي چال هٽيو ناڪام بنايو رکن ۽ سندن ٽڪڙ ۽ تيزي پڇيو ڇڏين. جدوجهد جي انهن ٻن بنيادي روپن کي استعمال ڪرڻ کان سواءِ

اسان جي ڏکڻ جي ماڻهن دشمن جي سپاهين ۾ سياسي ڪم به تيز ڪري ڇڏيو آهي. ان سياسي ڪم جو مقصد اهو هوندو آهي ته آمريڪي فوج ۽ سندن ڇاڙتي سرڪار جي فوج جي سپاهين کي سچيون پچيون حقيقتون ٻڌائي سندن اکيون کولجن ۽ کين انقلاب جو طرفدار بنائجي ۽ اهڙي ريت آمريڪين جي ويٽناميين کي ويٽناميين سان ويڙهائڻ واري نيچ ۽ ڪميني پاليسيءَ کي ناڪام بنائجي. ڏکڻ ويٽنام ۾ انقلاب جو اهو به هڪڙو سچي انقلاب لاءِ اهميت رکندڙ حملي جو رخ ۽ بنيادي نڪتو آهي. دشمن جي سپاهين ۾ سياسي ڪم ڪرڻ جي ڪري اهو نعرو ڪامياب ٿئي ٿو ته ”مزورو، هاريو، سپاهيو! پاڻ ۾ ٻڌي ڪريو.“ انهيءَ جي ڪري آمريڪي سامراجين جي نئين نموني جي غلاميءَ واري سرڪار جو تختو اونڌو ڪرڻ ۽ کين شڪست ڏيڻ جي ڪم کي هٿي ملي ٿي. ڏکڻ ويٽنام ۾ انقلاب جي واڌاري جو عمل اهو آهي ته عوامي بغاوتن کي انقلابي لڙاين سان شامل ڪيو وڃي. انهيءَ عمل جي شروعات ٻهراڙين ۾ ننڍڙين بغاوتن سان ڪئي وئي. تنهن کان پوءِ ڏاڪي به ڏاڪي عوامي بغاوتون تيزيءَ سان وڌڻ لڳيون. ۽ انقلابي جنگ سان قدم قدم ۾ ملائي وڌيون ويجهيون. انهن عوامي بغاوتن عوام جي عمل جو ميدان ڪشادو ڪيو، عوام جون قوتون اڏيون، انقلابي جنگ کي وڌايو ۽ ان جي وقار کي چوطرف ڦهلايو. ٻئي طرف

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ان جي ابتڙ، وري جيئن جيئن انقلابي جنگ وڌي، تيئن تيئن ان وري عوام جي بغاوتن جي شروع ٿيڻ ۽ ڦهلجڻ لاءِ سازگار حالتون تيار ڪيون. ڏکڻ ويٽنام ۾ انقلابي عمل جو لازمي نتيجو اهو نڪتو جو گڏيل فوجي ۽ سياسي جدوجهد وڌي وڌي نيٺ ان منزل تي پهتا جو ١٩٦٨ع جي بهار جي موسم ۾ دشمن تي عام حملو ڪرڻ ۽ هڪ ٻئي پويان لڳاتار بغاوتون ڪرڻ جو دؤر شروع ٿي ويو.

ڏکڻ ويٽنام جي انقلاب جو هڪڙو سچي انقلابي لاءِ اهميت رکندڙ مسئلو اهو آهي ته ملڪ جي ٽن قسمن جي علائقن يعني جبلن ۽ ٻيلن وارن علائقن، ميداني علائقن ۽ شهري علائقن، انهن ٽنهي قسمن جي علائقن جي جيڪا پوزيشن آهي، تنهن جي اهميت جو سموري انقلاب جي خيال کان صحيح ڪاٿو ۽ صحيح اندازو لڳائجي. ان ڪاٿي ۽ اندازي جي بنياد تي هر علائقي جي خاص حالتن آهر ۽ انقلاب جي هر هڪ ڏاڪي مطابق، مناسب وزن ۽ موزون مقدار ۾ فوجي جدوجهد کي سياسي جدوجهد سان ملائجي ۽ فوجي لڙائي جي ڪاروائين کي عوامي بغاوتن سان شامل ڪجي. انهيءَ باري ۾ رهنمائي ڪندڙ اصول هي آهي: ”سموري انقلاب لاءِ اهميت رکندڙ ٽنهي قسمن جي علائقن ۾ دشمن تي حملو ڪريو.“ ڏکڻ ۾ انقلاب جيڪي طريقا استعمال ڪري ٿو، تن ۾ اهو اصول نرالي اهميت رکي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٿو. اهو اصول ڏکڻ ويٽنام جي انقلاب جي ڏگهي تجربي جي نچوڙ ڪڍڻ ۽ ان نچوڙ کي بهتر ڪان بهتر بنائڻ مان هٿ ڪيو ويو آهي. جيڪڏهن پويان لوٽو هٽي ويٽنامي انقلاب جي سموري واڌاري جي عمل تي نظر ڊوڙائجي ته ڏسبو ته ويٽنامي انقلاب هميشه مزورن ۽ هارين جي مکيه قوتن تي ٻاڙيو آهي، شهرن توڙي ٻهراڙين جي انقلابي تحريڪ تي وڏو ڌيان ڏنو آهي، جبلن، ٻيلن ۽ ميداني علائقن ۾ مضبوط اڏا بنايا آهن، شهرن ۾ پير کوڙڻ جون جايون ناهيون آهن ۽ ٻهراڙي توڙي شهر جي علائقن ۾ بغاوتون ڪرايون آهن.

ڏکڻ ويٽنام ۾ انقلابي طريقن جون مکيه خاصيتون ٿورن اکرن ۾ هي آهن:- جزوي ۽ مڪاني بغاوتون ڪرائڻ، فوجي جدوجهد کي سياسي جدوجهد سان ملائڻ، دشمن جي چاتيءَ ۾ ٽن ڌار ڌار طرفن کان ٽي ڌار ڌار ڀالا کوڙڻ، يعني فوجي ڪارروايون، سياسي ڪارروايون ۽ سندن فوج ۾ سياسي ڪم، عوامي بغاوتن کي انقلابي لڙائيءَ مان ملائيءَ نهڪائي هلائڻ ۽ سموري انقلاب لاءِ اهميت رکندڙ. تنهي علائقن ۾ دشمن تي وار ڪرڻ. اهي هميشه لاءِ مقرر ٿيل ڇڙوڇڙ نسخا نه آهن پر جدوجهد جا روپ ۽ رستا آهن. انهن ۾ تمام گهٽي لچڪ ۽ جان آهي ۽ سڀ هڪٻئي سان جڙيا ۽ ڳنڍيا پيا آهن. انهن انقلابي طريقن ئي اسان جي ڪروڙين عوام جي طاقت، هوشياري ۽ تخليقي قوت کي ڀرپور نموني وڌايو ۽ ويجهايو آهي. اسان جي عوام کي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

خبر آهي ته دشمن تي حملي ڪرڻ وقت ڪهڙي جذبي ۽ جولان سان وڏي چڙهي هلائون ڪجن، پنهنجي قوتن کي ڪيئن بچائجي، سلامت رکجي ۽ اڳ جي. ڊگهي اينگهايل جدوجهد ڪيئن هلائجي، فائدي وارا وجهه ۽ موقعا ڪيئن پيدا ڪجن، وڏيون سوڀون ڪيئن ڪٽجن ۽ پس پيش دشمن کي مڪمل شڪست ڪيئن ڏجي.

جيئن فرينچ سامراجين خلاف اسان جي مقابلي جي اڳوڻي جنگ عوام جي جنگ هئي، تيئن آمريڪي اگرائي ڪندڙن خلاف اسان جي هاڻوڪي جنگ به عوامي جنگ آهي، جنهن جو معيار اڳي کان تمام گهڻو اوچو ڪيو ويو آهي.

اتر ۾ آمريڪي اگرائي ڪندڙن اسان کي تباهه ڪرڻ لاءِ اهڙي زبردست هوائي ۽ بحري جنگ شروع ڪئي، جنهن جو مثال ملڻ مشڪل آهي. ان تباهيءَ واري جنگ خلاف اسان پنهنجي بچاءُ جي جنگ شروع ڪئي ۽ چئن سالن جي بي حد سورهيائيءَ واري جنگ کان پوءِ اسان جي هٿياربند قوتن عوام دشمن کي مڪمل شڪست ڏني. اسان جا ماڻهو جيڪا عوامي جنگ پيا لڙن، تنهن ۾ اها سوڀ هڪڙي نئين ۽ وڏي پرانگهه هئي.

انهيءَ سوڀ مان گهڻي اهميت وارا نتيجا نڪتا. ان سوشلسٽ اتر (ويٽنام) کي جيڪو علائقو سڄي ملڪ جي انقلاب جي پٺ ۽ پشت پناهي جو مرڪزي اڏو آهي، تنهن کي مضبوطيءَ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سان بچائڻ ورتو. ان آمريڪي سامراجين واري ڇيڙيل وحشي جنگ جو هڪڙو بازو ڀڃي وڌو ۽ سندن آڪڙ ۽ من مستيءَ کي ڪاري ضرب هڻي وڌائين.

اسان جي پارٽيءَ جيڪا وات پيش ڪئي آهي تنهن کي انهيءَ سوپ سورهن آنا صحيح ثابت ڪيو. اها وات هيءَ آهي! سموري عوام طرفان مقابلي جي جنگ لڙي وڃي، سموري عوام طرفان قوم جو بچاءُ ڪيو وڃي ۽ اقتصادي مرشتي ۾ قير قار ڪئي وڃي.

انهيءَ سوپ ثابت ڪيو ته اسان جي سدا ملوڪ سوشلسٽ راڄ ۾ وڏي جان ۽ طاقت آهي. اتر ۾ عوام جي جمهوري اقتدار ۾ اڻ کٽ قوتون آهن، اسان جي هٿياربند فوجن ۽ عوام جي دل ۾ جيڪو آمريڪي اڳرائي ڪندڙن سان مقابلي ڪرڻ ۽ ملڪ بچائڻ جو جذبو ۽ ارادو آهي سو بلڪل پختو ۽ اٽل آهي ۽ اسان جي ساٿين جي شاندار انقلابي سورهيائي ڏينهون ڏينهن وڌندڙ آهي.

صدر هوچي منهه انهيءَ ڳالهه کي هيئن بيان ڪيو آهي: هيءَ سوپ اسان جي پارٽيءَ جي صحيح انقلابي سوپ آهي. اسان جي ساٿين جي اٿاهه وطن دوستي، مضبوط ٻڌي ۽ لڙائي ڪرڻ ۽ کٽڻ جي پختي ۽ اٽل ارادي جي سوپ آهي ۽ اسان جي سدا ملوڪ سوشلسٽ راڄ جي سوپ آهي. اها اسان جي ملڪ جي اتر توڙي ڏکڻ وارن علائقن جي هٿياربند قوتن ۽ عوام جي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گڏيل مسوب آهي. ساڳئي وقت اها دنيا جي ڀنجن ئي
ڪندڙ جي برادر ۽ دوست ملڪن جي ماڻهن جي گڏيل
ڪاميابي آهي."

ڏکڻ ويٽنام ۾ عوام جي جنگ هڪڙي اهڙي
آزادي جي جنگ آهي جا هڪڙي خاص قسم جي
"خاص جنگ" خلاف ۽ آمريڪي سامراجين جي پڙڪايل
وڏي ڪان وڏيءَ وحشي ڪان وحشي "محدود جنگ"
خلاف لڙي وڃي ٿي.

هن وقت ڏکڻ ۾ قومي آزاديءَ جي محاذ جي
اڳواڻي هيٺ جيڪا عوامي جنگ لڙي پئي وڃي، تنهن
جي وات اهڙي چوندي وئي آهي جا ان جنگ جي
ڪردار ۽ فطرت مطابق آهي. ڏکڻ ويٽنام جي قومي
آزاديءَ جي جنگ حقي جنگ آهي. اتي جي انقلاب
جي فطرت پرپور نموني عوامي آهي. ان ڪري ان
انقلابي ۽ عوامي جنگ لاءِ چونڊيل جنگي وات به
آهڙي ئي انقلابي، عوامي ۽ حقي آهي. ان وات جو
دارو مدار ڏکڻ جي عوام جي اٿاهه وطن دوستيءَ ۽
مڪمل انقلابي جذبي تي ٻڌل آهي. ڏکڻ جا عوام پنهن
جي مقدس ۽ پاڪ قومي حقن کي بچائڻ ۽ انهن کي
استعمال ڪرڻ لاءِ پڪو پهه ڪري اٿي ڪڙا ٿيا آهن.
انهن اٽل فيصلو ڪيو آهي ته پنهنجي مقدس قومي
حقن کي آمريڪي سامراجين ۽ سندن ڪمدارن هٿان
پيرن هيٺ لتاڙجڻ نه ڏيندا سين. انهيءَ عوامي جنگ

جي وات ناهڻ ۾ مارڪسزم ليننزم جي فوجي سائنس ۽ برادر سوشلسٽ ملڪن جي حاصل ڪيل عوامي جنگ جي قيمتي تجربي ڪان ڪم ورتو ويو آهي. انهيءَ مارڪسي ليننني فوجي سائنس ۽ برادر سوشلسٽ ملڪن جي عوامي جنگ جي تجربي کي اسان جي ملڪ جي حالتن مطابق عقل ۽ سمجهه، ڏاهپ ۽ سياڻپ سان ڪتب آندو ويو آهي. ساڳئي وقت انهي وات ناهڻ ۾ اسان پنهنجي ملڪ جي بيحد قيمتي تجربن ڪان ڪم ورتو آهي. هڪڙو ته اسان اهو بيحد قيمتي فوجي تجربو ڪتب آندو آهي جيڪو اسان کي سڄي ملڪ ۾ بغاوتون ڪرڻ ۽ عوامي جنگ هلائڻ مان حاصل ٿيو آهي. ٻيو ته اسان ۾ ڪن ايامن ڪان، سوين ورين ۽ ٻيڙهين ڪان، ڌارين جي اڳرائين خلاف سينو ساهڻ ۽ ساڻن مقابلو ڪري ڪين ٽڙي ڪيڻ جون شاندار، سورهيائيءَ واريون ريتون ۽ رسمون هليون اچن. اسان جي ابن ۽ ڏاڏن اهي مقابلا ڪري، وڏا فوجي هنر، ڏاهپون ۽ دانايون پرائي ورتيون هيون. اهي سڀ هو اسان کي ورثي ۾ ڏئي ويا آهن. ڏکڻ ۾ عوامي جنگ جي صحيح وات کولي ڪيڻ ۽ مقرر ڪرڻ لاءِ اسان پنهنجي انهن شاندار سورهيائي وارين ريتن ۽ رسمن ۽ پنهنجي ابن ڏاڏن جي جنگي ڏاهپن ۽ دانائين جي اسلهه خزاني مان پورو پورو فائدو ورتو آهي.

ڏکڻ ويٽنام ۾ عوامي جنگ عوام لاءِ، عوام جي جنگ آهي. اها سڀ طرفي جنگ آهي، جا فقط کي ٿورا

سورهيه ۽ سرويچ نه، پر مموري قوم لڙي ٿي. ڏکڻ ۾ جدوجهد هلائڻ جي انقلابي طريقن جو درجو ۽ معيار آهستي آهستي باقائدي اوچو ڪيو ويو آهي. ان جنگ ۾ فوجي لڙائي توڙي سياسي ڪاروائي شامل آهي. اها جنگ عوام طرفان بغاوتون ڪڙيون ڪرڻ جي تحريڪ مان ڦٽي نڪتي آهي. ١٩٥٩ ۽ ١٩٦٠ ۾ لاڳيتين بغاوتن جي وسيلي ڏکڻ ويٽنام جو انقلاب پنهنجي بچاءُ ڪرڻ واري پوزيشن سان وڌي، دشمن تي وار ڪرڻ جي پوزيشن کي رسي ويو. ان ڪانپوءِ ڏکڻ جو انقلاب هميشه مجموعي طرح دشمن تي آڪرو ۽ غالب ٿي، مٿس اڳتي وڌي اڳوات حملو ۽ پٺون سٺ چڙهائي ڪرڻ واري سوچ مطابق هلايو ويو آهي. جڏهن کان دشمن جي "خاص جنگ"* خلاف مقابلي جي جنگ شروع ٿي ۽ هلي، تنهن دور ۾ اسان جي انقلابي جنگ جي دشمن مٿان چڙهت ۽ آڪرائيءَ واري بيهڪ جو بنياد هن ڳالهه تي هو جو اسان جا انقلابي عوام پختو پهه ڪري چڪا هئا ته پنهنجي جيئڻ جو حق موٽي حاصل ڪرڻ لاءِ، اڳرائي ڪندڙن ۽ غدارن سان سرڻ جيئڻ جي ويڙهه ڪبي. مموري عوام جي انهيءَ پختي پهه ڪري ڪين دشمن جي

---

* يعني جڏهن کان آمريڪي اڳرائي ڪندڙن ويٽنام تي حملو ڪيو آهي تڏهن کان.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مٿان سياسي غلبو ، برتري ، اخلاقي آڪرائي ۽ چڙهت
حاصل ٿي ۽ سندن طاقت دشمن جي پيٽ ۾
تمام گهٽي ٿي ويئي. ان ڪان پوءِ دشمن تي فوجي توڙي
سياسي مڪن مان مارو ڪيو ويو ۽ دشمن مٿان غلبي
۽ برتريءَ ، آڪرائيءَ ۽ چڙهت کي وڏائي وڏائي چوٽيءَ
تي رسايو ويو ، انهيءَ آڪرائيءَ ۽ چڙهت کي هيٺين
درجي جي روپ ۽ صورتن مان وڏائي اعليٰ درجي جا
روپ ۽ صورتون ڏنيون ويون ، دشمن تي مڪاني ۽
جزوي غلبي، برتري ، آڪرائي ۽ چڙهت کي وڏائي
سڄي ملڪ ۾ مڪمل غلبو ۽ برتري ، آڪرائي ۽
چڙهت بڻايو ويو. خاص جنگ ڪان پوءِ دشمن وري
'محدود جنگ' جو دؤر شروع ڪيو، جو دؤر اڃا
هلندڙ آهي*. هن دؤر ۾ دشمن مٿان اسان جي چڙهت
۽ آڪرائيءَ واري بيهڪ جو مدار انهيءَ ڳالهه تي
ٻڌل آهي ته اسان جون هٿياربند فوجي ۽ سياسي قوتون
جنگ جي ميدان جي سمورن بنيادي اهميت رکندڙ
علائقن يعني جابلو ۽ ٻيلن جي علائقن، ميداني علائقن توڙي شهري
علائقن ۾ مورچا قائم ڪريو ويٺيون آهن. ان جي ڪري ڏکڻ
جون هٿياربند قوتون توڙي عوام، ويڙهه جون مضبوط
پوزيشنون وٺيو ويٺا آهن. سامراجين جي خاص جنگ
کي شڪست ڏيڻ ڪان پوءِ منجهن اها طاقت پيدا ٿي

* هينئر آمريڪي اڳرائي ڪندڙ گهٽي ٻيا ڳي
ويٽنام خالي ڪرڻ تي مجبور ٿيا آهن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وڏي آهي جو اهي پنهنجي مرضيءَ موجب جڏهن ۽ جتي وڻين، اتي اڳتي وڌي دشمن تي لڳاتار حملا ڪندا رهن. انقلابي جنگ جيڪي ٻه ڏاڪا ۽ منزلون ٽپي هتي پهتي آهي تن سيني ڏاڪن ۽ منزلن تي ان هميشه دشمن تي اڳتي وڌي چڙهائي ۽ حملو ڪرڻ واري، آڪري ۽ چڙهتي حڪمت عملي ڪان ڪم ورتو آهي. انهيءَ حڪمت عملي مطابق دشمن تي هڪٻئي پويان حملن جا سلسلا جاري رکيا ويا آهن، هر حملي ۾ سٺس دهشت وجهندڙ لڳاتار ۽ چٽا وار ڪيا ويا آهن، هر دفعي اهي وار اوچي ڪان اوچا روپ وٺندا ويا آهن. ڪڏهن اهي واڌارا ڏاڪي ٻه ڏاڪي، رفتي رفتي ٿيا آهن تـه ڪڏهن اوچتين اچلن، ٽپن ۽ چالن جي روپ ۾ ٿيا آهن. ڪن هنڌن ۽ ڪن وقتن تي ان عمل پنهنجي بچاءُ جو روپ ورتو آهن. پر اها فقط عارضي چال هوندي آهي، جنهن جو مقصد اهو هوندو آهي ته حملو جاري رکڻ ۾ جيڪا رڪاوٽ هجي، تنهن کي دور ڪجي. انهي حملي ڪرڻ واري آڪري ۽ چڙهتو حڪمت عمليءَ جي وسيلي ڏکڻ جي هٿيارڀند قوتن ۽ عوام آمريڪي سامراجين جي نئين نموني جي غلاميءَ جي نظام مڙهڻ واري هر پاليسي کي ناڪام بنايو آهي، نگودين ديم جي غنڊه گردي واري ڊڪٽيٽر شپ جو تختو اونڌو ڪيو آهي، آمريڪين کي سندن خاص جنگ ۾ شڪست ڏني آهي ۽ هاڻ جڏهن هنن پنهنجي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جنگ کي وڏائي چوٽيءَ تي رسايو آهي ۽ ان کي ”محدود جنگ“ سڏڻ لڳا آهن، تڏهن ان جنگ ۾ به ڪيئن ٽوٽا ڇپايا پيا وڃن.

ڏکڻ ويٽنام ۾ عوامي جنگ جي حملي واري آڪري ۽ چڙهتو حڪمت عمليءَ لاءِ ضروري آهي ته سمورو عوام مقابلي جي جنگ لڙي ۽ ان لاءِ سياسي ٽوڙي فوجي قوتن کان ڪم وٺي ۽ سياسي توڙي فوجي جدوجهدون هلائي، بنيادي اهميت رکندڙ ٽنهي علائقن يعني جابلو ۽ ٻيلائي علائقن، ميداني علائقن ۽ شهري علائقن ۾ دشمن تي حملا ڪيا وڃن؛ ٽنهي قسمن جي هٿياربند قوتن هٿان ڪاروايون ڪرائجن ۽ ان سان گڏ عوام هٿان بغاوتون ڪرايون وڃن ۽ ٻنهي قسم جي ڪاروايڻ کي پاڻ ۾ گڏيو وڃي، دشمن تي ٻـه حملو ڪيو وڃي ۽ ان سان گڏوگڏ خودمختياري ڪٽڻ جي به ڪوشش ڪئي وڃي. خود مختياري ڪٽبي تـه دشمن جي قوتن کي ناس ڪرڻ ۾ مدد ملندي، دشمن جون فوجون ناس ڪبيون تہ وري عوام جي خودمختياري مضبوط ٿيندي. هميشہ اها ڪوشش ڪرڻ کپي تـه صورتحال اهڙي پيهارجي جو پهرين چال هميشہ پنهنجي هٿ ۾ هجي. دشمن تي لڙائيءَ جي سموري ميدان ۾ وار ڪجن، ڪيس ڊوڙائي ڊوڙائي اهڙو بيواهه ڪري ڇڏجي جو انقلابي ساٿس وڙهڻ لاءِ لڙائي جو جيڪو به نمونو چونڊين هو ان کي منهن ڏيڻ جي ڪوشش ۾

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏي پورو هجي؛ سنڌس فوج گهڻي پنڌ ۾ چڙيءَ چڙيءَ پکڙيل هجي، اها هر هنڌ گهيري ۾ هجي، وچان وچان ڪاٽيل هجي ۽ هر وقت سانڌهه دٻاءُ هيٺ هجي.

ڏکڻ ۾ عوامي جنگ جي آڪري ۽ چڙهتو بيهڪ ۽ پوزيشن کي قائم رکڻ لاءِ لازمي آهي ته عوامي طاقتن ۽ آمريڪي ساسراجين ۽ سندن چاڙتن جي طاقت جي توازن جي نرالين خاصيتن ۽ ان جي واڌاري جي لاڙن جو صحيح ڪاٿو ۽ اندازو لڳايو وڃي. دشمن جو تعداد ۽ سندس ساز سامان برابر گهڻو آهي ۽ ان ڳالهه ۾ هو مضبوط آهي پر منجهس اهڙيون بنيادي ڪمزوريون آهن جن جو ڪو علاج ني ٿئي سگهي. ڏکڻ جي هٿيار-بند قوتن ۽ عوام ۾ ڪافي ڪمزوريون آهن پر انهن هوندي به وٽن بنيادي مضبوط طاقتون آهن ۽ ڪين خبر آهي ته پنهنجي مضبوط طاقتن سان دشمن جي ڪمزور مورچن تي ڪيئن حملو ڪجي. تنهنڪري هر نئين چال هلڻ جي پهچ سدائين سندن هٿن ۾ رهي ٿي ۽ سندن وار ڪنڌڙ طاقت پيٽي چوڻي ٿيو پوي.

حملي واري حڪمت عملي ڪم آڻڻ لاءِ فوجي فن، تدبيرن ۽ ويڙهه جي طريقن بابت ڪيترن مسئلن جا سلسلا ڪاميابي سان حل ڪرڻ ضروري آهن. انهي سلسلي ۾ ڏکڻ جي هٿياربند قوتن ۽ عوام وڙهڻ جا ڪيترائي موزون طريقا ايجاد ڪيا آهن. هي طريقا بيحد نرالا، قسمن قسمن جا، لچڪيدار ۽ اثرائتا آهن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

انهن جي مدد سان هنن دشمن کي ڪاپاري ڌڪ هنيا آهن ۽ پاڻ ٿورڙو نقصان سهي، کيس گهرا نقصان پهچايا آهن. مثال طور: هنن هڪ طرف علائقائي فوجن، عوامي پوليس ۽ گوريلائن بچاءُ جي دستن هٿان دشمن خلاف گوريلا ڪارروايون ڪرايون آهن ته ٻئي طرف ان سان گڏوگڏ ۽ ساڳئي وقت هنن پنهنجي باقاعدي فوجن هٿان مٿس گهڻيون ۽ ڪاري ضربون لڳرايون آهن. هنن هڪڙي پاسي ننڍڙيون، وچوليون ۽ وڏي پيماني واريون ڪارروايون گڏي هڪڙي ئي وقت ڪيون آهن ۽ دشمن جي تباهيءَ کي ڦهلايو آهي ته ساڳئي وقت هنن عوام جي خود مختياريءَ کي تنهي بنيادي اهميت وارن علائقن ۾ لڳاتار وڌايو ۽ مضبوط ڪيو آهي.

هنن دشمن جي گهٽائيءَ کي منهن ڏيڻ لاءِ اعليٰ درجي جون انقلابي هٿيار بند قوتون استعمال ڪيون آهن ۽ اهڙي طاقت واري پوزيشن پيدا ڪري ورتي آهي، جتان فقط ننڍڙن دستن سان به دشمن جي وڏن دستن کي شڪست ڏيڻ سگهجي ۽ ٿورن وسيلن سان گهڻن وسيلن جو مقابلو ڪري سگهجي. دشمن کي دلير، چالاڪ، گهڻا ۽ اوچتا ڪاپاري ڌڪ هڻجن، ڪڏهن فقط هڪڙي قسم جون فوجون ڪتب آڻجن ته ڪڏهن ڪيترن ئي قسمن جي فوجن جي ڪاروائين کي پاڻ ۾ ملائي ڪتب آڻجي، دشمن جي نازڪ عضون، سنڌس دماغ ۽ سنڌس گچيءَ تي موتمار ضربون هڻجن ۽ منجهس

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪهرام مچائڻجي؛ دليري ۽ مضبوط ارادي سان اڳتي
وڌي دشمن تي پٺون سٽ وار ڪجي ۽ ننڍي اهڙي قسم
جي لڙائي سڙهجي، جنهن لڙائيءَ ۾ عوام ماهر آهي ،
دشمن کي اهڙي پوزيشن ۾ ڦاسائجي جتي هو پنهنجي
مضبوط وسيلن جو پورو فائدو وٺي نه سگهي، سندس چالن
کي بيوس ۽ جڏو بنائي ڇڏجي ۽ سندس جوابي ڪاروائي
۽ بچاءُ کي بي اثر بنائي ڇڏجي ؛ تباهه ڪندڙ حملي
جا ڪيئي طريقا ۽ روپ پاڻ ۾ ملائي استعمال ڪجن،
جيڪي به قوتون، هٿيار ۽ جنگي وسيلا پنهنجي وس
۾ هجن ، انهن جو ڀرپور استعمال ڪجي ، سرزمين ۽
موسم جو ڀرپور فائدو وٺجي ؛ دشمن تي هر قسم جي
حالت ۾ حملو ڪري سگهجي ، چاهي هو وڏي رهيو
هجي يا هٽي رهيو هجي ۽ ننڍس هر قسم جي جڳهين
۽ ماحول ۾ حملو ڪري سگهجي ، چاهي هو ڪمزور
هجي ۽ بي خيالو هجي يا چاهي مضبوط هجي ۽ وڙهڻ
لاءِ تيار ٿيو ويٺو هجي.

وڙهڻ جون اهي چالون ۽ طريقا سورهيه ڏکڻ جي
آزاديءَ جي فوج جي انقلابي ڪارڪنن ۽ مجاهدن جي
تيزيءَ، عقلمندي ۽ هر حال کي منهن ڏيڻ جي هر فن
مولي لياقت تي مدار رکن ٿيون. هي اهي مرد ۽ عورتون
آهن جن جون دليون اٿاهه وطن دوستيءَ ۽ بي حساب
قومي ۽ طبقاتي سمجهه ۽ پروڙ سان ٽمٽار آهن . انهن
۾ نه رڳو وڙهڻ جي جرئت ۽ پختو ارادو آهي پر

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪيئن اها به خبر آهي ته سڀ ڪان سهڻي ۽ ڪارائتي نموني ڪيئن وڙهجي ۽ کٽجي.

ڏکڻ ويٽنام ۾ عوامي جنگ جي رهبري ڪرڻ لاءِ بنيادي اهميت وارو اصول هي آهي ته هڪڙي ڊگهي اينگهايل جنگ لڙجي ۽ جنگ لڙندي لڙندي آهستي آهستي طاقت گڏ ڪبي رهجي، گذريل پاءُ صديءَ ۾ اسان قومي آزاديءَ ۽ پنهنجي مادر وطن جي بچاءُ واسطي جيڪا عوامي جنگ پئي ڪئي آهي سا انهيءَ قانون مطابق لڙي اٿئون.

هاڻوڪي آزادي جي لڙائي ۾ ڏکڻ جون هٿيار بند فوجون ۽ عوام آمريڪي سامراج سان مقابلو ڪري رهيا آهن، جيڪو سڄي دنيا جي سامراجين ۽ غلام بنائيندڙن جو لٺ سردار آهي ۽ وٽس زبردست فوج ۽ جديد هٿيار ۽ ساز سامان آهن.

سندس فوجي ۽ اقتصادي قوتون ۽ ڀيچون اسان ڪان ڪئين ڀيرا وڌيڪ آهن. اهوئي سبب آهي جو اسان کي وقت گهرجي ته جيئن دشمن جي قوت کي تباهه ڪريون، کيس ڪمزور ڪريون، جن ڳالهين ۾ هو مضبوط آهي تن کي سوڙهو گهٽيون ۽ جن ۾ هو ڪمزور آهي انهن ڪمزورين کي وڌايون، پنهنجين هٿيار بند ۽ سياسي قوتن کي سانديي، نپائي وڌو ڪريون، روز بروز طاقت جي ساهميءَ ۾ پنهن جو پڙ وڌيڪ ڳرو ڪندا وڃون، روز بروز دشمن جي طاقت ڇڪيندا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ ڪٽائيندا وڃون ۽ پنهنجي طاقت وڌائيندا هلون.
روز بروز وڌيڪ ڪاميابيون حاصل ڪندا رهون.

ڏکڻ اينگهايل جنگ ڪرڻ جو مطلب آهي ته دشمن خلاف حملي جي شروعات ٿورن ننڍڙين ڪاروائين سان ڪجي، ٿورن کان پوءِ آهستي آهستي وڏيون ۽ ٿورن کان وڏيون ڪاروايون ڪندو رهجي. دشمن کي ڪاپاري ڪري پوئتي هٽائجي، هو جنگ جي ڀاري ۾ جيڪي ڪاروايون ڪري، تن کي ناڪام بنائجي ۽ آخر هٽي پيڪو ڌڪ ڏئي رکجيس. اهڙي ڏکڻي اينگهايل جدوجهد ۾ جيڪڏهن اسان کي خبر هجي ته ڪهڙي پاسي پنهنجو ڀرپور زور لڳائجي ۽ ٻئي پاسي جيڪا فائدي واري حالت ڏسجي، تنهن جو پورو پورو فائدو وٺجي، ڪيئن دشمن هٿان غلطيون ڪرائجن ۽ انهن غلطين جو ڪاريگريءَ سان فائدو وٺجي، جيڪڏهن اسين پنهنجي قوتن جي مجموعي طرح صحيح صحيح ۽ اثرائتي رهنمائي ڪنداسون، صحيح رخ وٺنداسون، حملي جا صحيح نشانا چونڊينداسون، صحيح وقت جي چونڊ ڪنداسون، دشمن کي سخت ڪاپاري ڌڪ هڻنداسون ۽ اهم فوجي ڪاميابيون حاصل ڪنداسون، جيڪڏهن اسان کي خبر هوندي ته فوجي جدوجهد سان سياسي ڪاروائي کي ڪيئن ملائجي ۽ شامل ڪجي ۽ ڪيئن هٿياربند حملن کي عوامي بغاوتن سان ملائجي ۽ شامل ڪجي ته پوءِ اسين وڏا چال ڏيئي اڳتي وڌي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سگهنداسون. اهي چال اسان ۽ دشمن جي وچ ۾ طاقت جي توازن کي ۽ جنگ جي نقشي کي بدلائي ڇڏيندا.

ڏکڻ ويٽنام جي آزاديءَ جي لڙائي ۾ اسان اهڙا چال ڏيئي چڪا آهيون. مثال طور: سال ١٩٦٤ جي سياري کان وٺي ١٩٦٥ جي بهار جي موسم تائين هلايل بن گيا جي مهم، سال ١٩٦٧ ۾ ٽري ٿين محاذ جو کلڻ، ۽ ١٩٦٨ جي بهار جي موسم وارو عام حملو ۽ لاگيٽيون بغاوتون، اهي اڳتي ڏانهن وڌيون پرانگهون هيون. اهي ثابت ٿيون ڪن ته ڏکڻ جي هٿياربند فوجن ۽ عوام صحيح رستو ورتو آهي، ننڍين وچولين ۽ وڏي پيماني جي ڪاروائين کي پاڻ ۾ چالاڪيءَ سان ملايو آهي ۽ لاگيتي اينگهايل لڙائي کي وڏيءَ دليري وارن ۽ اوچتن، سخت ۽ بجليءَ جهڙن تيز وارن ۽ ٽڪن سان ملايو آهي. هنن اڻ ورچ ۽ اڻ ٿڪ جدوجهد هلائي فائدي واريون حالتون پيدا ڪرڻ لاءِ هر ممڪن ڪوشش ڪئي آهي ۽ انهن جو وقتائتو فائدو حاصل ڪيو آهي ۽ اڃا به وڏيڪ سوڀون حاصل ڪرڻ لاءِ ميدان تيار ڪيو آهي.

ڏکڻ ۾ جنگ هلائڻ جو ٻيو اهم رهنمائي ڪندڙ اصول هي آهي ته دشمن جي اهم قوتن کي تباهه ڪرڻ جي ڪم کي عوام لاءِ خودمختياري کٽڻ ۽ قائم رکڻ جي ڪم سان ملايو وڃي. ڪنهن علائقي ۾ عوام جي ڪنٽرول ۽ ضابطي قائم ٿيڻ جي ڪري

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اتي دشمن جي فوجن کي تباهہ ڪرڻ آسان ٿيو پوي ۽ دشمن جي فوجن کي تباهہ ڪرڻ سان وري اهو فائدو ٿئي ٿو جو عوام جي خودمختياريءَ کي لڳاتار نموني وڌائي ۽ مضبوط ڪري سگهجي ٿو.

ائين برابر آهي تہ ڪنهن بہ جنگ ۾ سوپ ڪرڻ معنيٰ دشمن جي هٿياربند فوجن کي ناس ڪرڻ. پر انهيءَ مقصد کي حاصل ڪرڻ جا ڪيترائي رستا آهن. ويڙهہ جا ڪهڙا طريقا چونڊجن؟ تنهن جو دارومدار مجموعي جنگي سوچ تي آهي، جنگ جي نوعيت، ڪاروائيءَ جي نشانن ۽ لڙائيءَ جي ميدان جي ڏيکهہ ويکر وغيره تي آهي. ڏکڻ ويٽنام ۾ عوامي جنگ هڪڙي انقلابي جنگ آهي جيڪا عوام طرفان عام بغاوتن جي تحريڪ مان اسري نڪتي آهي. ان جو مقصد آمريڪي ساسراجين ۽ سندن چمچن جي راڄ جو تختو اونڌو ڪرڻ آهي. جيترو وقت جنگ پئي هلي اوترو وقت نہ فقط هٿياربند فوجون جنگي ڪارواين پيون ڪن، پر عوام بہ ڪيترن ئي روپن ۾ سياسي جدوجهد پيا هلائين، جنهن جو سڀ کان اوچو روپ اهو آهي جو عوام وقت ۽ هنڌ جي آهر جيتري بہ خودمختياري کٽي سگهيا اوتري کٽڻ لاءِ لڳاتار بغاوتون پيا ڪن. اهي بغاوتون وڏن علائقن ۾ ٿي چڪيون آهن ۽ گهڻو ڪري بار بار ٿيون ٿيون. انهن جو مقصد آهي تہ آمريڪي ڇاڙتن جي بنيادي انتظامي مشينريءَ کي ڏاڪي بہ ڏاڪي ٽوڙي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڊاهي ڇڏجي ۽ سندس ڪنٽرول، ضابطي ۽ ظلم جي سمورين صورتن کي ختم ڪري ڇڏجي. اهي ڇڙ حملي جا پيالا آهن جيڪي فوجي ڪارواين سان گڏ دشمن جي سيني ۾ تنبيا وجهڻ ٿا. اهي اسان جي هٿيار بند فوجن کي انهيءَ لاءِ سازگار حالتون بڻائي ٿا ڏين ته جيئن هو دشمن جي فوجن کي زور شور سان ناس ڪن. ٻئي طرف انقلابي هٿياربند ويڙهو ڪاروائين جو مقصد رکيو اهو ڪونهي ته ڪو دشمن جون فوجي قوتون ناس ڪجن پر انهن جو اهو به مقصد آهي ته سياسي جدوجهد کي هٿي ڏجي. خاص ڪري بغاوتون ڪندڙ عوام کي هٿي ڏجي ته هو دشمن جي ضابطي ۽ ظلم جي سمورين صورتن کي ناس ڪن، خود مختياري ڪٽڻ ۽ ڪنهن نه ڪنهن روپ ۾ عوام جو انقلابي راڄ ۽ اقتدار ڪڙو ڪن.

دشمن جي فوجن جي تباهي جي ڪم کي عوام لاءِ خود مختياري جيتڻ ۽ برقرار رکڻ جي ڪم سان ڳنڍڻ اهو آهي ذڪر ۾ هٿيار بند بغاوت ۽ انقلاب جي لڙائيءَ جي ڪاميابيءَ جو راز. سوال رکيو اهو ناهي ته اقتدار ڏاڪي به ڏاڪي فتح ڪرڻ لاءِ هٿيار بند ڪاروائين کي عوامي بغاوتن سان ملائجي، پر سوال اهو به آهي ته عوامي جنگ جي لاءِ صحيح جنگي بيهڪ قائم ڪجي. فوجي نقطي نظر کان ڏڪڻ جي لڙائي جو ميدان ڏيگهه ۽ ويڪر ۾ تمام ننڍو آهي ۽

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دشمن جون فوجون تمام گهتيل آهن، ٻئي طرف ڌڪڻ جون هٿيار بند فوجون ۽ عوام پنهنجي ڌرتي سرزمين تي وڙهي رهيا آهن ۽ پوري قوم طرفان بچاءُ ڪرڻ ۽ هٿيار بند جدوجهد کي سياسي جدوجهد سان ملائڻ وسيلي انقلابي جنگ لڙي رهيا آهن. اهوئي سبب آهي جو ڪين اهڙي جنگي بيهڪ اڏڻي پوي ٿــي جا اسان لاءِ فائديمند هجي ۽ دشمن لاءِ نقصانڪار. انهيءَ مقصد کي حاصل ڪرڻ لاءِ بهترين رستو اهو آهي ته دشمن جي قوتن کي ناس ڪرڻ لاءِ خود مختياري ڪئجي ۽ ٻئي طرف خود مختياري ڪرڻ لاءِ دشمن جي فوجن کي ناس ڪجي.

عوام ۽ سندن اڏ فوجي قوتن لاءِ خود مختياري ڪرڻ جي معنيٰ اها آهي ته آمريڪين ۽ سندن چاڙتن جي راڄ جو تختو اونڌو ڪرڻ لاءِ پختو پهه ڪري اٿي کڙو ٿجي ۽ دشمن سان پنهنجي ٻنين، باغن، ڳوٺن، واهڻن، ٻيلن ۽ گهٽين ۾ هر هنڌ ۽ هر جڳهه لڙجي، ان جي معنيٰ آهي ته پنهنجي ڌرتيءَ کي ڇهڻي ۽ چنبڙي پئجي، ان جــو سالڪ ٿي رهجي. جيتري قدر ٿي سگهي سرڪاري انتظام پنهنجي هٿ ڪرڻو آهي، حالتن تي قبضو ڪرڻو آهي. هر ڳوٺ ۽ هر واهڻ کي قيرائي فوجي قلعو بنائڻو آهي، هر ماڻهو کي سپاهي ٿيڻو آهي، اهڙو سپاهي ٿيڻو آهي جيڪو سدائين انهيءَ

ڳولا ۾ هجي ته دشمن سان ڪهڙي طريقي سان وڙهان، جيڪو لڙائي جا ڪئين گس گهيڙ، رستا ۽ واٽون ڳولي ڪڍي، جيڪو فوجي ۽ سياسي ڪارروايون ڪري ۽ دشمن جي فوجن ۾ سياسي ڪم ڪرڻ لاءِ هر وقت تيار هجي، جيڪو سڀ هٿيار ۽ سڀ وسيلا استعمال ڪرڻ لاءِ تيار هجي ۽ ڪري چڪي.

انقلابي عوام جي واسطي خود مختياري جيتڻ جي معنيٰ آهي ته ٽنهي قسمن جي عوامي فوجن کي ٽنهي بنيادي قسمن جي علائقن معنيٰ جابلو، ٻيلائي علائقن ۽ ميداني علائقن ۽ شهري علائقن اندر هر ڪنهن مکيه هنڌ تي سمجهڻ ۽ سياڻپ سان تربيت ڏيڻي پيهاري چڏجي. اهي مکيه هنڌ هي آهن: هڪڙا اهـــي علائقا جيڪي دشمن کان آزاد ڪرايا ويا آهن، ٻيا اهي علائقا جتي دشمن سدائين حملا پيو ڪندو آهي ۽ ماڻهن کي ڌڌو ڪرڻ جون ڪارروايون پيو ڪندو آهي ۽ ٽيان دشمن جي اڏن جي ٻنهه پسگردائيءَ وارا علائقا، انهن ٽنهي مکيه علائقن ۾ هر هنڌ پنهنجون ٽنهي قسمن جون فوجون مورچن ۾ تيار ڪري رکڻ گهرجن. خود مختياري جيتڻ جي معنيٰ اها آهي ته عوام جيڪا خود مختياري حاصل ڪري، تنهن جي مدد سان ۽ عوام جون سياسي قوتون جيڪي لڳاتار واڌارا ڪن تن جي مدد سان، ڏکڻ ويٽنام کي ڦيرائي هڪڙو اڳ ۾ ئي رٿيل ۽ سٽيل لڙائيءَ جو ميدان بنائي ڇڏجي، ان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ميدان ۾ موجود فوجن کي اهڙي تربيت ڏيئي ٻيهارجي
جيڪا تربيت عوام لاءِ فائديمند ۽ دشمن لاءِ نقصانڪار
هجي. اها ترتيب اهڙي هجي جو آزاديءَ جون فوجون
تيزي ۽ لچڪ سان چرپر ۽ حملو ڪري سگهن ۽
دشمن کي سوڙهو گهٽي اهڙي بيهڪ ۽ پوزيشن ۾
آڻي ٻيهارين جو هو چوطرف گهيري ۾ هجي ۽ لڳاتار
فوجي ۽ سياسي چڙهائين جو نشانو ٿيو پيو هجي. جيڪا
جنگ عوامي جنگ هجي، جنهن ۾ فوجي حملن کي
سياسي حملن سان ڳنڍيو ويو هجي، ويڙهو ڪاروائين
کي عوام جي بغاوتن سان ڳنڍيو ويو هجي، لڙائيءَ جي
گوريلا ڍنگ کي لڙائي جي باقائدي ڍنگ سان ڳنڍيو
ويو هجي ۽ جيڪا لڙائي ٺنهي بنيادي علائقن ۾ لڙجي،
تنهن ۾ لڙائي جي ميدان جي ترتيب اهڙي هوندي
آهي. جنهن جنگ ۾ ڪا به مقرر ڪيل سرحد نہ هجي،
جتي حقيقت ۾ لڙائيءَ جو ميدان هر هنڌ هجي، اتي
لڙائي جي ميدان جي ترتيب ائين ٿيندي آهي. ڏهن
لکن ڪان وڌيڪ آمريڪي ۽ چاڙتا فوج هر هنڌ ٽڙي
پکڙي پيئي آهي، چوطرف گهيري ۾ آهي، هر هنڌ
وچان وچان ڪاٽيل آهي ۽ هر طرف حملن هيٺ آهي.
هو هر قسم جي اوڻاين ۽ ڪمزورين جو شڪار آهن.
جي هو هڪڙي هنڌ قلعي بند ٿيو ويهو ٿا رهن تہ
سندن بچاءُ ۾ هر هنڌ تنگ رهجيو وڃن ٿا، جي حملي
ڪرڻ جي ڪوشش ٿا ڪن تہ اندر ۾ ڏوڪيو اهڙي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جاءِ تي اچيو پون ٿا، جتي اسان جون فوجون اڳيئي سندن انتظار ۾ گس جهليو ويٺيون آهن. ان ڪري دشمن جون فوجون پنهنجي هيڏي وڏي تعداد هيڏي اتاهه جنگي ساز سامان هوندي به عوامي جنگ جي ٺهڪندڙ سمنڊ ۾ پيون غوطا کائين. هر هنڌ سندن طاقت پيئي نپوڙجي ۽ هو هر وقت پيا ست چڏين. هو جنهن قسم جي جنگي طريقن ۾ ماهر آهن، اهي طريقا هو استعمال ڪري نٿا سگهن. ٻئي طرف ڏکڻ جون هٿياربند فوجون ۽ عوام، هر هنڌ ۾ هر وقت ڪين گهيري ۾ آڻي سگهن ٿا، هو بنا رنڊڪ جي حملا ۽ بغاوتون ڪري سگهن ٿا. هر وقت ڪانءِ ڪا نئين چال هلي سگهن ٿا، هو دشمن تي هر هنڌ ۾ هر وقت، جتي چاهين اتي اڳيان توڙي پويان وار ڪري سگهن ٿا.

ڏکڻ ويٽنام ۾ اسان جنهن جنگي حڪمت عمليءَ تي عمل ڪري رهيا آهيون، ان حڪمت عمليءَ جي مدد سان اسان دشمن کي اهڙي پوزيشن ۾ وجهي ڇڏيو آهي. جتي هو هر وقت پنهنجو سر بچائڻ ۾ پورو آهي. ڪيس هر محاذ تي انقلابي هٿياربند فوج کي منهن ڏيڻو پوي ٿو ڪيس انهن طريقن سان جنگ وڙهڻي پوي ٿي جيڪي طريقا اسين چونڊيون ٿا. انهيءَ جنگي بيهڪ ۾ پوزيشن ڪري، دشمن سياسي طرح فقط پاڻ بچائڻ لاءِ حيران آهي ۽ فوجي طرح وڏين مشڪلاتن ۾ ڦاٿل آهي. هن لاءِ اهو فيصلو ڪرڻ ڏکيو ٿيو پوي ته پنهنجين

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

فوجن کي ڇڙوڇڙ ڪريان يا هڪ هنڌ گڏ ڪريان، ماڻهن کي دٻائي ’ٺڏو‘ ڪرڻ جي ڪاروائي ڪريان يا ’ڳوڙهي ناس ڪرڻ‘ واريون ڪاهون ڪريان. پوئتي هٽي پنهنجي بچاءَ جي ڪوشش ڪريان، يا حملي واري پوزيشن وٺان؟ انهي سبب جي ڪري سندس اتاهه اڳرائي ڪندڙ فوجون به ناڪافي ثابت ٿيون آهن. جن ڳالهين ۾ سندس طاقت آهي، اهي ئي سندس ڪمزوريءَ جو ڪارڻ بڻيون آهن. جديد هٿيارن ۽ ساز سامان ۽ تيزيءَ سان هڪ هنڌان ٻئي هنڌ پهچڻ جي وسيلن جي باوجود سندس فوجون ويڙهه ۾ جڪڙيون آهن. سندن اتاهه پهچ مان هو پاڻ ڀرپور فائدو وٺي نٿو سگهي. ٻئي طرف ڏکڻ ۾ عوام جون هٿياربند فوجون ڏاهپ سان منظم ٿيل آهن، سندن ويڙهو لياقت اعلي آهي، سندن ويڙهه جا طريقا موزون آهن. اهي طريقا لچڪيدار به آهن ۽ وڏي قابليت وارا به آهن. سڄي آزاديءَ جي جنگ ۾ مجموعي خيال سان، عوام جي فوج جي بيهڪ ۽ پوزيشن فائدي واري آهي. ان ڪري هو دشمن تي مضبوطيءَ واري پوزيشن سان لڳاتار حملا ڪندا رهن ٿا. هو جيئن وڙهندا وڃن ٿا، تيئن تيئن زور وٺندا وڃن ٿا. سندن ويڙهو لياقت روز بروز وڌندي ۽ اوچي ٿيندي وڃي. هو ڪارائتيون ڪاهون ڪن ٿا ۽ بنيادي جنگي اهميت رکندڙ اثر حاصل ڪن ٿا، اهي فتحون عوامي جنگ جي سدا سوڀاري وات جو نتيجو آهن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اهي آڪري ۽ چڙهتو جنگي حڪمت عملي تي عمل ڪرڻ جو نتيجو آهن. اهي فوجي فن ۽ ڪاريگريءَ جو نتيجو آهن. اهو فن ٿورين قوتن سان وڏين قوتن کي شڪست ڏئي ٿو. ننڍڙن دستن سان وڏن دستن تي غالب پوي ٿو ۽ وڏي تعداد کي اوچي لياقت سان نيچو نوائي ٿو. اسان کي خبر آهي ته لڙائيءَ جي ميدان تي دشمن جي طاقت کي ڪيئن سوڙهو گهٽجي ۽ ٻي پاسي پنهنجي فوجي ۽ سياسي قوت کي ڪيئن ڀرپور نموني وڌائجي. ڪيئن دشمن تي اڳتي وڌي قدم کڻجي ۽ آڪري ۽ چڙهتو پوزيشن سان سٽ وار ڪجن. ڪيئن اهڙي طاقتور جنگي پوزيشن بنائجي، جنهن سان دشمن کي سخت ضربون هڻي هڪ ڏکي ۽ اينگهايل جنگ ۾ ڪيس ڌڪي نيٺ ختم ڪري ڇڏجي.

اينجلس (عظيم انقلابي استاد) اڳ ڪٿي ڪئي آهي ته ”جيڪا قوم آزادي جيتڻ چاهي ٿي سا پاڻ کي جنگ لڙڻ جي رواجي طريقن تائين محدود رکي نٿي سگهي. هڪڙي ننڍڙي قوم وڏي ملڪ کي شڪست ڏئي ۽ هڪڙي ننڍڙي قوم هڪڙي زبردست طاقت کي منهن ڏئي، تنهن لاءِ ضروري آهي ته هر هنڌ عام بغاوتون ڪجن، انقلابي نموني جنگ ڪجي ۽ گوريلا دستا ڪم آڻجن“ ذڪر جي انقلابي جنگ ان صلاح تي سهڻي نموني عمل ڪرڻ جو شاندار مثال آهي.

آمريڪي اڳرائيءَ خلاف اسان جي عوام جو قومي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آزادي ۽ چڙتڪاري واسطي مقابلو ڏهين سال تي اچي پهتو آهي. سال ١٩٦٨ع جي بهار واري موسم کان پوءِ اهو مقابلو هڪڙي نئين منزل تي پهتو آهي، جتي شاندار جدوجهد ٿي رهي آهي، زبردست ڪاميابيون ملي رهيون آهن ۽ مڪمل فتح و يجهي اچي رهي آهي.

آمريڪي سامراجين کي اسان جي سموري ملڪ ۾ ڳري شڪست ملي آهي ۽ خود آمريڪا ۽ ٻين ملڪن ۾ هنن لاءِ ڪئين رنڊڪون پيدا ٿي ويون آهن، پر پنهن جي هٺيلي ۽ عوام دشمن قوت سبب هو اڃا پنهن جي اڳرائيءَ واري جنگ جاري رکيو ويٺا آهن.

صدر هوچي منهه اسان کي چيو هو ”آمريڪي اڳرائيءَ خلاف مقابلي جي جنگ ممڪن آهي ته هلندي هلي ۽ اسان جي ماڻهن کي ملڪيت ۽ زندگي جون اڃا به نيون نيون قربانيون ڏيڻيون پون. چا به ٿي پوي، اسان آخري سوپ تائين آمريڪي اڳرائي ڪندڙن سان لڙڻ جو جيڪو پختو پهه ڪيو آهي، اسان ڪي ان تي قائم رهڻ کپي.“

اسين انهيءَ وصيت تي عمل ڪري رهيا آهيون. اسان پختو پهه ڪيو آهي ته اسين هڪڙي ڏکي ۽ اينگهايل جنگ لڙنداسين ۽ دشمن کي مجبور ڪنداسين ته هو پنهن جون اڳرائيءَ جون سازشون ترڪ ڪري

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اسان جي ملڪ مان پنهن جون فوجون ڪڍي وڃي ۽ اسان جي ملڪ جي خودمختياري ۽ سالميت جو احترام ڪري. اسان جي سموري پارٽيءَ اسان جي سموري عوام ۽ هٿياربند فوجن جو فرض آهي ته پنهن جي ننهن چوٽيءَ جو زور لڳائين، انقلابي سورهيائي ڏيکارين ۽ سموريون رنڊڪون ۽ مشڪلاتن تي غالب پون. اسان جو فرض آهي ته آمريڪي اگرائيءَ خلاف مقابلي ۽ قومي چوٽڪاري جي جنگ ۾ ڪٿي به ٽڪي ويهي نه رهون ۽ تيستائين وڙهندا رهون جيستائين مڪمل سوپ حاصل ٿئي. اسان جو فرض آهي ته ڏکڻ کي آزاد ڪرايون، اتر جو بچاءُ ڪريون ۽ اڳتي هلي پنهن جي سموري ملڪ کي صلح سانت سان ملائي هڪ ڪريون. آمريڪي اگرائي ڪندڙن سان وڙهي کين شڪست ڏيڻ ويٽنامي انقلاب ۽ سڄي دنيا جي انقلاب جي تقاضا آهي. اسان جي هاڻوڪي حياتيءَ واسطي ۽ اسان جي ايندڙ نسلن جي آئينده جي خوشيءَ جي واسطي آمريڪي اگرائي ڪندڙن سان وڙهڻ ۽ کين شڪست ڏيڻ جو ڪم اسان جي پارٽي ۽ عوام لاءِ عزت ۽ فخر جو ڪم آهي. هو اهو ڪن پيا. اهو ڪم ڪرڻ اسان جو پنهن جي مادر وطن ۽ سموري دنيا جي انقلابي عوام ڏانهن فرض آهي. اسان کي پيلي ڪٿي ڪيڏيون به قربانيون ڏيڻيون پون ۽ جنگ ڪٿي ڪيڏي به ڊگهي ٿئي ته به اسان پختو پهه ڪيو آهي ته تاريخ اهو جيڪو شاندار فرض اسان جي حوالي ڪيو آهي، اهو ضرور پورو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪندا سين .

اسان جو پختو ايمان آهي تہ عوامي جنگ جي سدا سوڀاري وات جي ڪري، اسان جي ٽن ڪروڙ ماڻهن جي جرئت ۽ هوشياري، فوجي قابليت ۽ زبردست ويڙهو اتحاد جي ڪري ۽ سڄي دنيا ۾ جيڪي اسان جا دوست ۽ ڀائر آهن، تن جي اٿاه مدد جي ڪري ڏکڻ جا عوام ۽ مجاهد پنهن جي قومي آزاديءَ جي محاذ جي رهنمائيءَ ۽ عارضي انقلابي سرڪار جي اڳواڻي هيٺ عوامي جنگ جي سدا سوڀاري وات تي هلي نيٺ يقينن مڪمل فتح حاصل ڪندا.

اسان جي ماڻهن پارٽيءَ جي تجربيڪار اڳواڻيءَ هيٺ جيڪا شاندار جدوجهد هلائي آهي تنهن تي تبصرو ڪندي صدر هوچي منهہ چيو "اسان جا ساڻهو سورهيہ ساڻهو آهن. اسان جپاني فاشين جو تختو اونڌو ڪيو. اسان فرينچ غلام بنائيندڙن کي شڪست ڏني، هاڻ اسين محڪم ارادي سان وڙهي آمريڪي سامراجين کي ٽوٽا پيا چبايون." اسين آمريڪي اڳرائي خلاف ۽ پنهن جي قومي بچاءُ واسطي جيڪا مقابلي جي جنگ لڙي رهيا آهيون سا اسان جي قوم جي جدوجهد جي شاندار تاريخ ۾ وڏي ۾ وڏي مقابلي جي جنگ آهي. ساڳئي وقت هن دور ۾ دنيا جا انقلابي عوام ۽ قومون سامراج خلاف جيڪا لڙائي لڙي رهيا آهن تنهن جي تاريخ ۾ بہ اسان جي جنگ هڪڙي نهايت خوبصورت

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۽ سهڻي ۾ سهڻي باب جو واڌارو ڪيو آهي."

دنيا جي غلام ۽ مظلوم ملڪن جون قومون جيڪي پراڻي توڙي نئين سامراجي نظامن خلاف لڙي رهيون آهن، تن جي انقلابي تقدير جي واڌاري ۾ اسان جي قوم جي قرسي جمهوري انقلاب جي تجربي جو وڏو حصو آهي.

ويٽنامي انقلاب جيڪي اسان کي قيمتي سبق ڏنا آهن، تن کان روشنائي حاصل ڪري اسان جا ماڻهو ۽ عوام نت نوان مضبوط قدم کڻي اڳتي وڌندا، آمريڪي اڳرائي ۽ خلاف قومي ڇوٽڪاري واسطي هلندڙ جنگ کي مڪمل سوڀ تي پهچائيندا. سموري ملڪ ۾ عوامي قومي جمهوري انقلاب کي مڪمل ڪندا. اهڙي ريت هو روء زمين تي امن، قومي خود مختياري، جمهوريت ۽ سوشلزم واسطي جيڪا گڏيل جدوجهد هلي پيئي، تنهن ۾ قيمتي واڌارو آڻيندا.

●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

- اڄ ويٽنام مظلوم قومن ۽ سمورين پورهيت عوام جي طاقت جو عظيم مظهر آهي.
- اڄ ويٽنام، سامراجين جي دلين ۾ ڏڪڻي وجهي ڇڏي آهي.
- اڄ ويٽنام قومن جي آزاديءَ جو شاندار ۽ لازوال داستان آهي.
- اڄ دنيا جون سڀ مظلوم قومون ويٽنام جي ساراهه جا گيت ڳائي رهيون آهن.
- اڄ ويٽنامي ٻچو ٻچو سورهيه، سورمو ۽ جوڌو آهي.
- اڄ ويٽنام دنيا جي سمورن وڏيرن، سيٺين، سردارن، خانن، چوڌرين، سرمائيدارن، بادشاهن ۽ سامراجين جي صفن ۾ ٿاڪوڙو وجهي ڇڏيو آهي.
- اڄ ويٽنام جي جدوجهد مزور انقلاب جي نظريي کي نوان ۽ روشن باب ڏنا آهن.
- اڄ ويٽنام جي جدوجهد دنيا جي وطن دوست، انقلابي عوام کي پنهنجي طاقت ۾ ايمان ۽ سوڀ ۾ يقين ڏنو آهي.

آخر ويٽنامي عوام ايڏيون زبردست ۽ حيرت ۾ وجهندڙ ڪاميابيون ڪيئن حاصل ڪيون آهن؟

جيڪڏهن اوهين اهو سمجهڻ گهرو ٿا، جيڪڏهن اوهين پنهنجي قوم، پنهنجي عوام جو ڇوٽڪارو چاهيو ٿا، سماجي مرضن، مصيبتن، اڻ برابري ۽ ڏاڍائيءَ جو انت آڻڻ چاهيو ٿا ۽ ان لاءِ صحيح سوچ، صحيح پروگرام ۽ صحيح واٽ لاءِ رهنمائي حاصل ڪرڻ گهرو ٿا،

ته پڙهو:

ويٽنامي انقلاب

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پڙهندڙ نسُل . پَ نَ

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾عبدالله حسين ” اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪ ”لُڙهندَڙ نَسُل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ئي لکيو:

انڌي ماءُ ڄڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لُڙهندَڙ، ڪَڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻَرندڙ، ڇُرندڙ، ڪِرَندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙُ، ڀاڙي، ڪاڻُو، ڀاڄوڪَڙُ، ڪاوڙيل ۽ وِڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پَر اسان اِنهن سڀني وِچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان کڻي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعنى e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهَڻ ۽ هِڪَ ٻِئي کي ڳولي سَهڪاريِ تحريڪ جي رستي تي آڻِڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نَسل (پَـنَ) ڪا بہ تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪو بہ صدر، عُهديدار يا پايو وِجهندڙ نہ آهي. جيڪڏهن ڪو بہ شخص اهڙي دعوىٰ ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو ڪُوڙو آهي. نہ ئي وري پَنَ جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو بہِ ڪُوڙو آهي.

جَهڙيءَ طَرَح وڻن جا پَنَ ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اَهڙيءَ طرح پڙهندڙ نَسُل وارا پَنَ بہ مختَلِف آهن ۽ هوندا. اُهي ساڳئي ئي وقت اُداس ۽ پڙهندڙ، بَرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وِڙهندڙ ۽ پڙهندڙ بہ ٿي سگهن ٿا. بين لفظن ۾پَنَ ڪا خُصوصيِ ۽ تالي لڳل ڪِلَب Exclusive Club نہ آهي.

ڪوشش اها هوندي تہ پَـنَ جا سڀ ڪَم ڪار سَهڪاري ۽ رَضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي تہ ڪي ڪم اُجرتي بنيادن تي بہ ٿِين. اهڙي حالت ۾ پَـنَ پاڻ هِڪَبِئي جي مدد ڪَـرڻ جـي اُصـولَ هيـٺ ڏي وَٺُ ڪنـدا ۽ غيرتجـارتي non-commercial رهنـدا. پَـنَ پـاران ڪتـابن ڪـي ڊِجيِٽـائِيز digitize ڪرڻ جي عَملَ مان ڪو بہ مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نہ ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊِجيِٽائِيز ڪرڻ کان پو ٻيو اهم مرحلو وِرهائڻ distribution جو ٿيندو. اِهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو تہ ڀلي ڪمائي، رُڳو پَـنَ سان اُن جو ڪو بہ لاڳاپو نہ هوندو.

پَنَن کي کُليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي تہ هو وَسَ پٽاندڙ وڏِ کان وَڏِ ڪتاب خريد ڪَري ڪتابن جي ليکڪَن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي هِمٿائِن. پر ساڳئي وقت عِلم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪَنهن بہ رُڪاوٽ کي نہ مڃن.

شيخ اَيازَ علمَ، ڄاڻ، سمجهہَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سِٽَ، پُڪارَ سان تَشبيهہ ڏيندي انهن سڀني کي بَمن، گولين ۽ بارودَ جي مدِ مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہِ جڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪَرن ٿا.

... ...

جئن جئن جاڙ وڌي ٿي جَڳَ ۾، هو بوليءَ جي آڙ ڇُپن ٿا؛
ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي مَنجهہِ پهاڙ ڇُپن ٿا؛

... ...

ڪالهہَ هُيا جي سُرخ گُلن جيئن، اڄڪلهہ نيلا پيلا آهن؛
گيتَ بہِ جڻ گوريلا آهن........

... ...

هي بيتُ اَٿي، هي بَم- گولو،
جيڪي بہ ڪٽين، جيڪي بہ ڪٽين!
مون لاءِ ٻنهي ۾ فَرَقُ نہ آ، هي بيتُ بہ بَمَ جو ساٿي آ،
جنهن رِڻ ۾ رات ڪَيا راڙا، تنهن هَڏَ ۽ چَمَ جو ساٿي آ-

اِن حسابَ سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اِهو سوچي مَڙهڻ تہ "هاڻي ويڙهہ ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو" ناداني‎ءَ جي نشاني آهي.

پَنَ جو پڙهڻ عام ڪِتابي ڪيڙن وانگر رُڳو نِصابي ڪتابن تائين محدود نہ هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڙ ڪي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڃي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڻجاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نِصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن ڪي پڙهي سماجي حالتن ڪي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نَسُل جا پَنَ سيني ڪي **چو، چالاءِ ۽ ڪيئن** جهڙن سوالن ڪي هر بَيانَ تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جوابَ ڳولڻ ڪي نہ رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اڻٽر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن ڪي پاڙ پڙهڻ ۽ وڌ ڪان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان بہ پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي اِن سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا. بَس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏِسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ ڪي مون ڀاڪي ڀائي چيو تہ "منهنجا ڀاءُ

پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَنَ پَنَ جو پڙلاءُ".

- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سنڌس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، ڇو ته تاريخ هميشه انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نه رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.
اسان جي خواهش هئي ته سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۽ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آسانيءَ سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.
۽ اهو سڀ ”سنڌ سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو.
اميد ته سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نه صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو ڀورو ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ ايپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book